

PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY

OBOR PRÁVO

KATEDRA ÚSTAVNÍHO PRÁVA A POLITOLOGIE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DEFICITY PRÁVA NA PŘÍSTUP K SOUDU V ČESKÉM SOUDNICTVÍ

HANA SÝKOROVÁ

2013/2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „**Deficity práva na přístup k soudu v českém soudnictví**“ zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně dne 28. března 2014

.....
Hana Sýkorová

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Kateřině Šimáčkové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi poskytla v průběhu zpracování této práce. Zároveň jí děkuji za její velice vstřícný a obětavý přístup. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a příteli, kteří mi byli po dobu celého studia i psaní této práce oporou.

ABSTRAKT

Předkládaná diplomová pojednává o deficitech práva na přístup k soudu v českém soudnictví. Autorka zkoumá, jak je toto základní právo upraveno v zákonech, které regulují soudní řízení před civilními a správními soudy České republiky. Významnou část práce pak představuje analýza relevantní judikatury civilních a správních soudů a českého Ústavního soudu. V závěru práce jsou shrnuty rozpoznané deficity práva na přístupu k soudu a jsou navržena jejich možná řešení.

KLÍČOVÁ SLOVA

deficity, právní pomoc, právo na přístup k soudu, procesní lhůty, soudní poplatky, soudní přezkum

ABSTRACT

This diploma thesis examines deficiencies in the right of access to a court in the Czech judiciary. Firstly, the author studies regulation of this fundamental right in law adjustment of judicial proceedings in Czech civil and administrative courts. A significant part of the thesis represents an analysis of relevant judicial decisions of the civil and administrative courts and of the Czech Constitutional Court. The thesis concludes with a summary of identified deficiencies in the right of access to a court in the Czech judiciary and offers their possible solutions.

KEY WORDS

deficiencies, legal aid, right of access to a court, procedural periods, court fees, judicial review

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AZ	Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EÚLP	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
Listina	Listina základních práv a svobod
LZPEU	Listina základních práv Evropské unie
MPOPP	Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
SŘS	Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
ÚPD	Úmluva o právech dítěte
Ústava	Ústava České republiky
VDLP	Všeobecná deklarace lidských práv
ZA	Zákon č. 85/1996, o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
ZRKS	Zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů
ZŘS	Zákon č. 292/2013, o zvláštních řízeních soudních
ZSM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
ZSP	Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
ZÚS	Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

OBSAH

ABSTRAKT	3
KLÍČOVÁ SLOVA.....	3
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	4
OBSAH.....	5
1 ÚVOD.....	7
2 PRÁVO NA PŘÍSTUP K SOUDU.....	10
2.1 Právo na přístup k soudu jako součást spravedlivého procesu.....	10
2.1.1 Historický exkurs.....	11
2.1.2 Prameny právní úpravy.....	11
2.2 Vymezení práva na přístup k soudu.....	13
2.2.1 Univerzální úroveň ochrany práva na přístup k soudu.....	13
2.2.2 Evropská úroveň ochrany práva na přístup k soudu.....	14
2.2.3 Právo na přístup k soudu v českém právním řádu – ústavní východiska....	17
3 PRÁVO NA PŘÍSTUP K SOUDU A JEHO DEFICITY	20
3.1 Lhůty.....	20
3.1.1 Obecná ustanovení o lhůtách.....	20
3.1.2 Délka lhůt pro podání soudního návrhu.....	24
3.1.3 Vybrané lhůty v praxi.....	26
3.2 Soudní poplatky.....	32
3.2.1 Právní úprava soudních poplatků.....	32
3.2.2 Placení a splatnost soudních poplatků.....	33
3.2.3 Právní úprava osvobození od soudních poplatků.....	35
3.2.4 Soudní praxe ve věcech individuálního osvobození od soudních poplatků	37
3.2.5 Zvláštní omezení přístupu k soudu.....	41
3.3 Právní pomoc.....	43
3.3.1 Bezplatná právní pomoc.....	43
3.3.2 Povinné právní zastoupení a opravné prostředky.....	49
3.4 Věcné vyloučení soudního přezkumu.....	51
3.4.1 Kompetenční výluky v SŘS.....	51
3.4.2 Kompetenční výluky ve zvláštních zákonech.....	58
3.4.3 Obdoba kompetenčních výluk.....	59

3. 4. 4	Omezení využití opravných prostředků	60
3. 5	Náležitosti návrhu na zahájení řízení	63
3. 5. 1	Právní úprava náležitostí návrhu na zahájení řízení	64
3. 5. 2	Posuzování náležitostí návrhu na zahájení řízení	66
4	SHRNUTÍ DEFICITŮ PRÁVA NA PŘÍSTUP K SOUDU A MOŽNÁ VÝCHODISKA JEJICH ODSTRANĚNÍ.....	72
4. 1	Deficity v oblasti lhůt	72
4. 2	Deficity v oblasti soudních poplatků	74
4. 3	Deficity v oblasti poskytování právní pomoci.....	75
4. 4	Deficity v oblasti věcného vyloučení soudního přezkumu	76
4. 5	Deficity v oblasti posuzování náležitostí návrhu na zahájení řízení	77
5	ZÁVĚR	78
	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	80
	Literatura.....	80
	Judikatura.....	81
	Rozhodnutí ESLP	81
	Rozhodnutí Ústavního soudu	81
	Rozhodnutí Nejvyššího soudu	84
	Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu	85
	Ostatní rozhodnutí	89
	České právní předpisy	90
	Mezinárodní dokumenty	93
	Právo Evropské unie.....	93
	Zahraníční právní předpisy	94
	Internetové zdroje.....	94
	Odborné články	94
	Ostatní zdroje	94

1 ÚVOD

„Nejnespravedlivější rozsudky jsou ty, které nikdy nebyly vydány“.¹

Kateřina Šimáčková

Jako téma mé diplomové práce jsem si zvolila *Deficity práva na přístup k soudu v českém soudnictví*. Motivem pro výběr tohoto tématu pro mě byla především skutečnost, že oblast práva procesního považuji za esenciální předpoklad a zároveň cestu k dosažení ochrany subjektivních práv jednotlivců i právnických osob jako účastníků právních vztahů, kterým se ochrany nepodařilo dosáhnout cestou mimosoudní.

Procesní normy nabývají na významu především s ohledem na rostoucí judicializaci všech oblastí lidského života, stoupající počet žalob svědčí především o neschopnosti jednotlivců, státu i právnických osob řešit spory cestou smírnou, aniž by k dosažení konsenzu či chtěného stavu věci potřebovali soudní rozhodnutí jako mocenský akt aplikace práva.² Do rozmáhajícího se procesu judicializace mezilidských vztahů se pak významným způsobem promítají normy práva procesního. Tyto normy jsou vtěleny do procesních předpisů³, které upravují postupy před českými soudy a představují soubory pravidel, které podrobně stanovují, jak má být v jednotlivých druzích řízení postupováno. Řádná interpretace a následná aplikace těchto norem ze strany aplikujícího orgánu, kterým je v našem případě soud, a uplatňování procesních práv ze strany účastníků řízení v duchu zásady *vigilantibus iura skripta sunt*⁴, by měly vést k řádnému vyřešení konkrétního sporu.

Časté novelizace právních norem, včetně těch procesních, se odráží v nízké kvalitě přijímaných legislativních textů, jejichž součástí se tyto nové či změněné normy stávají. Tyto časté novelizace jsou v mnoha případech překotnými reakcemi na doposud nepředvídané situace z praktického života. V praxi pak dochází k informačnímu přehlcení, rezignaci, ztrátě schopnosti orientovat se v právním řádu či úzké specializaci,

---

¹ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Denegatio iustitiae aneb Zamyšlení nad nejnespravedlivějšími rozsudky. In: *Dny práva 2011 – Days of Law 2011* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 281 [cit. 10. 11. 2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/sbornik/ustavko.pdf

² Tamtéž, s. 279.

³ V českém právním řádu jsou to SŘS, OSŘ, ZŘS, ZÚS, TŘ.

⁴ Latinská právní zásada – práva náleží bdělým.

což ve svém důsledku vede ke ztrátě schopnosti reflektovat smysl a účel právních norem či k formalismu v oblasti práva.⁵

Aby mohl konkrétní jedinec, jenž stojí před soudními branami se svým hmotněprávním nárokem, dosáhnout úspěchu ve věci, musí překonat celou řadu překážek, které před něj kladou procesní normy. Na své cestě za *spravedlností* bude muset v první řadě naplnit požadavky stanovené normativními ustanoveními, která umožní věcné projednání jeho návrhu samotným soudem, čímž bude úspěšně realizovat právo na přístup k soudu. Realizace tohoto základního práva může být právě s ohledem na výše uvedená úskalí právní úpravy problematická.

V rámci zpracování této práce se pokusím odpovědět na následující otázku: *Vykazují stávající právní úprava a soudní praxe českého civilního a správního soudnictví deficit v oblasti práva na přístup k soudu?*

V návaznosti na uvedenou otázku bude současně cílem této práce potvrdit či vyvrátit následující dvě hypotézy:

- I. Zákonná úprava práva na přístup k soudu v oblasti civilního a správního soudnictví je způsobilá ústavně konformního výkladu.
- II. Soudy v civilním a správním soudnictví interpretují a aplikují zákonnou úpravu práva na přístup k soudu ústavně konformním způsobem.

Za účelem zodpovězení výše nastolené otázky a potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz budu při zpracování této práce postupovat následujícím způsobem.

V první věcné kapitole práce se budu v obecné rovině zabývat právem na přístup soudu jako lidskoprávním institutem garantovaným na úrovni univerzální, evropské a vnitrostátní, dále pak jeho ústavními východisky v českém právním řádu.

V kapitole následující, která bude tvořit samotné jádro této práce, se postupně zaměřím na jednotlivé oblasti právní úpravy práva na přístup k soudu v českých procesních řádech, SŘS a OSŘ. V souvislosti s *deskripcí* jednotlivých oblastí zákonné úpravy přístupu k soudu současně provedu i její *kritickou analýzu*. V rámci jednotlivých zkoumaných oblastí přistoupím rovněž ke *komparaci* zákonného provedení práva na přístup k soudu v SŘS a OSŘ. Ačkoliv se daná právní úprava může na první dojem jevit jako podrobná a nedávající prostor pro jakékoliv úvahy soudu, je tomu tak vskutku a jen na první pohled. S ohledem na tuto skutečnost se rovněž zaměřím na *analýzu* judikatury

---

⁵ HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003. s. 11-12.

správních a civilních soudů v oblasti práva na přístup k soudu v českém správním a civilním soudnictví. Protože je právo na přístup k soudu právem svou povahou ústavním, zaměřím se taktéž na *analýzu* judikatury Ústavního soudu. Z hlediska významu aplikační soudní praxe bude zkoumaná judikatura představovat nejvýznamnější zdroj pramenů této práce.

Pro lepší přehlednost práce se budu zabývat jak deskripcí zkoumaných oblastí, tak jejich analýzou i analýzou příslušné judikatury, vždy v rámci jednotlivých podkapitol.

V závěrečné věcné kapitole práce se pokusím shrnout nejvýznamnější deficity práva na přístup k soudu v českém soudnictví a navrhnout případné změny stávající právní úpravy a soudní praxe.

Závěrem této kapitoly bych ráda uvedla, že tato práce nezpracovává právo na přístup k soudu v oblasti práva trestního, což vyplývá především z odlišného pojetí trestního soudnictví a soudnictví správního a civilního. V trestním řízení jde v první řadě o veřejný zájem na stíhání a odsouzení jednání, které zákon označuje za trestné.⁶ V rámci českého právního řádu nemá trestní oznámení povahu nástroje k ochraně subjektivních práv jednotlivých osob, jedná se pouze o formu účasti občanů při prosazování veřejného zájmu státu na potlačování kriminality v souladu s normami trestního práva. Ústavně zaručené právo osob, aby od nich odlišná osoba na základě jejich trestního oznámení byla trestně stíhána, neexistuje.⁷

Ústavní soud však zároveň uvádí, že stát má jednoznačnou povinnost zajistit ochranu základních práv, včetně těch, která jsou zaručena EÚLP. Této ochrany má být dosaženo i cestou výkonu efektivního trestního řízení, což znamená, že v určitých konkrétních situacích musí být trestní právo nástrojem účinné ochrany obětí. Pokud by stát v plnění této povinnosti selhal, mohlo by toto selhání mít podle Ústavního soudu v konkrétním případě za následek porušení čl. 2 odst. 1 (právo na život), čl. 3 (zákaz mučení) či čl. 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) EÚLP.⁸

Práce je psána podle právního stavu ke dni 1. března 2014.

---

⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2012, sp. zn. II. ÚS 828/08.

⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 605/08.

⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 17/10 (N 123/61 SbNU 767; 232/2011 Sb.), bod 61.

2 PRÁVO NA PŘÍSTUP K SOUDU

Právo na přístup k soudu je v dnešní době jedním ze základních mezinárodně i vnitrostátně právně zakotvených principů, které se promítají do podoby soudních řízení v mnoha zemích, jakož i do řízení před mezinárodními soudy. Je zakotveno jak v předpisech vnitrostátních, tak mezinárodních. Ze samotných pramenů právní úpravy, které tento institut zakotvují, však často není zjevné, že tomu tak skutečně je. Jedná se především o mezinárodní smlouvy nebo předpisy na úrovni ústavní, které obvykle garantují spravedlivý proces pro účastníky konkrétních řízení, aniž by se zmiňovaly konkrétně o právu na přístup k soudu a toto právo blíže vymezovaly a specifikovaly jeho charakter. Pro pochopení a vymezení práva na přístup k soudu na úrovni práva mezinárodního je tak nezbytné jej poznat a uchopit skrze rozhodovací činnost mezinárodních soudů a tribunálů. Ve vnitrostátní úpravě je pak možné jednotlivé prvky toto práva dovodit z procesních předpisů, které podrobně jednotlivé aspekty tohoto práva zakotvují. Ačkoliv bývá vnitrostátní úprava podrobná, ani zde se ovšem nevyhneme potřebě hledání odpovědí na některé otázky skrze rozhodovací činnost soudů. Tato skutečnost plyne z povahy práva jako takového, neboť není v silách lidských, aby zákony pamatovaly na všechny možné budoucí situace. Na základě výše uvedených vlastností práva na přístup k soudu nyní přistoupím k jeho vymezení skrze vybrané mezinárodní právní úpravy, které jsou pro Českou republiku závazné, následně i k jeho vymezení v právním řádu českém.

2.1 PRÁVO NA PŘÍSTUP K SOUDU JAKO SOUČÁST SPRAVEDLIVÉHO PROCESU

Právo na přístup k soudu neexistuje samoučelně a izolovaně. Tento procesní institut a s ním i další procesní garance slouží ve svém souhrnu k ochraně práv zakotvených v normách práva hmotného. Procesní garance společně předurčují podobu a průběh procesu nalézání práva, avšak nemohou existovat samy o sobě. Mají tudíž povahu akcesorickou, neboť se váží k uplatňování substantivních práv.⁹ Jejich hlavním smyslem je zajistit realizaci spravedlivého procesu nalézání práva.

---

⁹ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, str. 725.

2. 1. 1 Historický exkurs

Pojem spravedlivého procesu je v současnosti běžně užívaným termínem, přitom není výslovně obsažen v Listině, ani v mezinárodních smlouvách. Označení *právo na spravedlivý proces* bylo poprvé užito v judikatuře ESLP, a to konkrétně v rozsudku Golder proti Spojenému království¹⁰, v němž ESLP označil jednotlivá dílčí procesní práva zakotvená v čl. 6 odst. 1 EÚLP jako celek tvořící komplexně právo na spravedlivý proces.¹¹

Jednotlivé procesní garance spravedlivého procesu se vyvíjely postupně. Své historické kořeny mají v anglosaském právu, kde vznikly jako součást garancí majetkové a osobní nedotknutelnosti a znala je již Magna Charta Libertatum. Procesní garance se později objevily v podobě doktríny *procedural due process* i v Pátém dodatku k americké ústavě. V prostředí kontinentálního práva se v minulosti naopak procesní garance omezovaly pouze na garance zákonnosti zásahů. Příkladem může být francouzská Deklarace práv člověka a občana, která neobsahovala žádnou garanci zajišťující jednotlivci spravedlivý přezkum omezení práv, a trpěla nedostatkem soudní prosaditelnosti. Na našem území se jednotlivé dílčí procesní garance prosadily mnohem později pod vlivem osvícenství.¹²

2. 1. 2 Prameny právní úpravy

V současné době jsou jednotlivé procesní garance chráněny na mezinárodní úrovni celou řadou mezinárodních smluv a dokumentů. Na úrovni univerzální jsou základními ustanoveními procesních garancí čl. 10 VDLP, zakotvující obecné požadavky na spravedlnost procesu. Dalším významným dokumentem univerzálního rozsahu je MPOPP, který zakotvuje obecné principy spravedlivého procesu v čl. 14.

Na evropské úrovni je nejvýznamnějším dokumentem EÚLP. Garance procesních práv je zakotvena v čl. 6 EÚLP. Dílčí garance práva na spravedlivý proces lze ovšem nalézt i v dalších ustanoveních.¹³

---

¹⁰ Rozsudek ESLP ze dne 21. 2. 1975 ve věci Golder proti Spojenému království, stížnost č. 4451/70, bod 36.

¹¹ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 729.

¹² Tamtéž, s. 725-726.

¹³ Např. čl. 13 EÚLP, v oblasti trestního soudnictví též čl. 7 EÚLP, jakož i čl. 2, čl. 3 a čl. 4 Protokolu č. 7 k EÚLP.

V návaznosti na evropskou úroveň ochrany je rovněž třeba poukázat na zakotvení garancí spravedlivého procesu na úrovni práva Evropské unie. Právo na spravedlivý proces je obsaženo v hlavě šesté LZPEU, která nese název *Soudnictví*.

Garance spravedlivého procesu lze samozřejmě nalézt i v celé řadě dalších pramenů mezinárodní povahy, vážících se například ke specifickým skupinám obyvatelstva, jako je tomu v čl. 40 ÚPD, který stanoví základní náležitosti spravedlivého procesu s přihlédnutím ke specifickým dětí.¹⁴

Garance spravedlivého procesu na národní úrovni právního řádu České republiky mají své výchozí zakotvení na úrovni ústavní. V Ústavě jsou zakotveny především institucionální a osobní záruky soudnictví.¹⁵ V čl. 96 Ústavy je pak zakotven princip rovnosti účastníků soudního řízení v právech, ústnost a veřejnost soudního jednání a veřejnost vyhlášení rozsudku soudu. Ostatní ústavní garance ochrany spravedlivého procesu jsou zakotveny v hlavě páté Listiny, označené jako *Právo na soudní a jinou právní ochranu*. V čl. 36, čl. 37 odst. 2 až 4 a čl. 38 Listiny jsou obsaženy procesní garance spravedlivého procesu ve vztahu ke všem druhům soudního řízení.

V praxi je právo na spravedlivý proces realizováno skrze zákony, především se jedná o předpisy práva procesního¹⁶, které podrobně upravují jednotlivé mechanismy procesní ochrany.

Skutečnost, že právo na spravedlivý proces je zakotveno na všech úrovních právní ochrany, univerzální, evropské i národní, svědčí o významu tohoto institutu. Právo na spravedlivý proces je tvořeno celou řadou dílčích práv, která musí být uplatňována současně, aby konkrétní proces mohl být vždy označen za zákonný – *spravedlivý*. Nelze přitom rezignovat na žádné z těchto dílčích práv, jelikož v důsledku může i jednotlivé *opomenutí* vést k nejen k porušení konkrétního procesního ustanovení, ale rovněž i k nenapravitelnému porušení hmotného práva, jemuž měla být prostřednictvím spravedlivého procesu poskytnuta ochrana.

Na základě výše uvedených pramenů je zřejmé, jak jsou procesně právní záruky, označované ve svém souhrnu jako právo na spravedlivý proces, nezbytné pro poskytování efektivní ochrany hmotných práv. Význam spravedlivého procesu prokazuje právě množství právních dokumentů, které jej v různém rozsahu na jednotlivých úrovních garantují. Jedním z dílčích aspektů spravedlivého procesu je právo na přístup

---

¹⁴ MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 70.

¹⁵ Čl. 81, čl. 82 a čl. 90 Ústavy.

¹⁶ TrŘ, SŘS, OSŘ, ZŘS, ZÚS, ZSM.

k soudu, bez jehož realizace by v konkrétním případě nemohlo dojít vůbec k realizaci procesní ochrany před soudy. Jak uvedla Kateřina Šimáčková: „...nejnespravedlivější rozsudky jsou ty, které nikdy nebyly vydány“.¹⁷ V duchu tohoto výroku, který dle mého názoru přesně vystihuje podstatu práva na přístup k soudu, bych ráda nyní přikročila k bližšímu vymezení tohoto pojmu, a to především v rámci výše uvedených pramenů.

2. 2 VYMEZENÍ PRÁVA NA PŘÍSTUP K SOUDU

Právo na přístup k soudu nelze vymežit prostřednictvím jediné definice. Tento fakt je zapříčiněn několika úrovněmi právní ochrany tohoto práva (univerzální, regionální – evropskou a národní – českou), když na každé z úrovní je definován přístup k soudu do jisté míry odlišně, což je dáno především různých chápáním pojmu *soud*. V některých dokumentech je právo na přístup k soudu i přes svou zásadnost obsaženo více či méně skrytě.¹⁸ Druhým důvodem problematičnosti jeho vymezení je skutečnost, že toto právo je tvořeno celou řadou konkrétních právních institutů, které jsou jedině v souhrnu schopny zajistit jeho realizaci. Tyto instituty jsou na národní úrovni vymezeny v právních předpisech, nejčastěji procesních řádech, na úrovni mezinárodní jsou pak specifikovány prostřednictvím rozhodovací praxe mezinárodních soudů¹⁹ či tribunálů. K vymezení pojmu práva na přístup k soudu lze tak dojít skrze jeho zakotvení v jednotlivých právních úpravách, případně pak skrze jejich výklad.

2. 2. 1 Univerzální úroveň ochrany práva na přístup k soudu

Na úrovni univerzální právní ochrany je právo na přístup k soudu vymezeno výslovně v čl. 8 VDLP: „Každý má právo, aby mu příslušné vnitrostátní soudy poskytly účinnou ochranu proti činům porušujícím základní práva, jež jsou mu přiznána ústavou nebo zákonem“.²⁰ Ze znění citovaného ustanovení je zřejmé, že odkazuje na ochranu, která má být poskytnuta skrze vnitrostátní soudy. Pojem soud je tak nutno vykládat z pohledu práva národního, v našem případě českého. Ustanovení zaručuje toto právo každému, pouze však ve vztahu k porušení jeho základních práv, jenž jsou mu garantována ústavou

---

¹⁷ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Denegatio iustitiae aneb Zamyšlení nad nejnespravedlivějšími rozsudky. In: *Dny práva 2011 – Days of Law 2011* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 281 [cit. 10. 11. 2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/sbornik/ustavko.pdf

¹⁸ MOLEK, 2012, op. cit., s. 74.

¹⁹ Srov. např. ESLP.

²⁰ Ustanovení čl. 8 VDLP.

nebo zákonem. Právo na přístup k soudu v duchu ustanovení čl. 8 VDLP je tak nutno zaručit v souladu s vnitrostátním právem.

2. 2. 2 Evropská úroveň ochrany práva na přístup k soudu

Na regionální úrovni ochrany práva na přístup k soudu v Evropě musíme rozlišovat dvě samostatné koncepce ochrany – unijní a mezinárodní.

První z nich je ochrana poskytovaná na úrovni práva Evropské unie. Právo na přístup k soudu je chráněno skrze LZPEU: „*Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem*“.²¹ Stejně jako ostatní ustanovení LZPEU je i toto určeno orgánům, institucím a jiným subjektům Evropské unie, členskými státy pak v případě, když uplatňují unijní právo.²² Jedná se tak o garanci přístupu k soudu při porušení práva Evropské unie, přičemž soudem jsou myšleny příslušné soudy Evropské unie a členských států²³ při aplikaci unijního práva.²⁴ Ustanovení čl. 47 odst. 1 LZPEU vychází z čl. 13 EÚLP, avšak ochrana v právu Evropské unie je širší, jelikož zaručuje právo na účinnou soudní ochranu.²⁵ Ustanovení čl. 47 odst. 1 ovšem není jediným ustanovením LZPEU, které vychází z EÚLP. Preambule LZPEU přímo deklaruje, že: „*Při respektování pravomocí a úkolů Unie i zásady subsidiarity potvrzuje tato listina práva, která vyplývají především z ústavních tradic a mezinárodních závazků společných členským státům, z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ze sociálních chart přijatých Unií a Radou Evropy a z judikatury Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva...*“.²⁶ Je tedy zřejmé, že Evropská unie vychází skrze zakotvení základních práv a svobod v LZPEU z EÚLP a judikatury ESLP, přitom právě EÚLP představuje nejvýznamnější lidskoprávní mezinárodní smlouvu na evropské úrovni.

EÚLP je tedy stěžejním pramenem mezinárodního práva na regionální úrovni ochrany základních práv a svobod v Evropě. EÚLP spadá pod pojem mezinárodních smluv uvedený v čl. 10 Ústavy a je součástí právního řádu České republiky.²⁷ Právo na

---

²¹ Ustanovení čl. 47 odst. 1 LZPEU.

²² Ustanovení čl. 52 odst. 1 LZPEU.

²³ Preambule LZPEU.

²⁴ Vysvětlení k Listině základních práv (2007/C 303/02). Vysvětlení k článku 47 odst. 1 LZPEU.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Preambule LZPEU.

²⁷ MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému*, 5. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 473.

přístup k soudu je v EÚLP zakotveno v čl. 6 a také v čl. 13 EÚLP, který se částečně s čl. 6 EÚLP překrývá. Ustanovení čl. 13 EÚLP se ovšem vztahuje pouze na případy, v nich se tvrzené porušení týká jednoho z práv či některé ze svobod garantovaných EÚLP.²⁸ V čl. 6 EÚLP je právo na přístup k soudu zakotveno implicitně²⁹ v prvním odstavci. Jeho povaha v rámci tohoto ustanovení byla výstižně vymezena ESLP ve věci Golder proti Spojenému království³⁰: „35. ...Podle Soudu je nepředstavitelné, že by článek 6 odst. 1... podrobně popisoval procesní záruky přiznané účastníkům probíhajícího občanskoprávního řízení a že by v první řadě nechránil to jediné, co ve skutečnosti umožňuje užívat těchto výhod, tj. přístup k soudu. Spravedlivost, veřejnost a rychlost procesu nemají žádný význam bez samotného procesu. 36. ...Právo na přístup představuje prvek vlastní právu zakotvenému v článku 6 odst. 1. ...je založeno na samotném znění první věty článku 6 odst. 1 čtené v jejím kontextu a s přihlédnutím k předmětu a účelu Úmluvy, která je právo tvornou smlouvou..., a obecným právním principům“.³¹ Z citovaného rozhodnutí je zřejmé, že právo na přístup k soudu vychází ze samé podstaty čl. 6 EÚLP a pojmu spravedlivého procesu.

Důležité pro aplikaci EÚLP je ovšem odpovědět ještě na otázku, jaká instituce je vlastně oním soudem ve smyslu ustanovení čl. 6 EÚLP a na jaké druhy řízení se ochrana vztahuje.

ESLP pojem soudu vymezuje autonomně prostřednictvím své judikatury. Ve svém novějším rozhodnutí ve věci Julius Kloiber Schlachthof GMBH a další proti Rakousku³² vymezil ESLP pojem soud ve smyslu čl. 6 EÚLP následujícím způsobem: „28. ...Podle judikatury ESLP je soud charakterizován v materiálním slova smyslu jeho soudní funkcí, což znamená, že aplikuje právo v mezích své pravomoci a po předchozím řízení, které bylo vedeno předepsaným způsobem. Musí rovněž splňovat řadu dalších požadavků: nezávislost, zejména na moci výkonné, nestrannost, dobu trvání funkčního období jeho členů a záruky poskytované jeho procesem – některé z nich jsou přímo uvedeny ve znění čl. 6 odst. 1 EÚLP“.³³ Tato obecná definice pojmu soud ve smyslu

---

²⁸ VAN DIJK, P., VAN HOOFF, G. J. H. *Theory and Practise of the European Convention on Human Rights*. Second Edition. Deventer: Kluwer Law and Taxation Publishers, 1990. s. 521.

²⁹ MOLEK, 2012, op. cit., s. 76.

³⁰ Rozsudek ESLP ze dne 21. 2. 1975 ve věci Golder proti Spojenému království, stížnost č. 4451/70, body 35-36.

³¹ Citováno podle KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 620.

³² Rozsudek ESLP ze dne 4. 4. 2013 ve věci Julius Kloiber Schlachthof GMBH a další proti Rakousku, stížnosti č. 21565/07, 21572/07, 21575/07 a 21580/07, bod 28.

³³ Překlad autorky.

ustanovení čl. 6 odst. 1 EÚLP je v rozhodovací praxi ESLP dlouhodobě ustálená a byla použita již ve věci *Belilos* proti Švýcarsku.³⁴

Soud, jak je vymezen v článku 6 EÚLP a splňuje náležitosti na něj kladené EÚLP a judikaturou ESLP, rozhoduje ve smyslu prvního odstavce uvedeného článku o „*občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění...*“.³⁵ S ohledem na rozmanitost procesních předpisů smluvních států EÚLP jsou oba uvedené pojmy, *občanská práva nebo závazky* a *trestní obvinění*, vykládány autonomně³⁶, prostřednictvím jednotlivých rozhodnutí ESLP, přičemž vymezení obou pojmů je věnována velká část jeho judikatury.³⁷

Významným pro tuto práci je pojem *občanská práva a závazky* ve smyslu čl. 6 EÚLP. Předpokladem naplnění tohoto pojmu je existence sporu. Spor ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP musí být skutečný, nikoli hypotetický či bagatelní, přitom musí mít skutečnou vazbu na právo, o které se jedná a toto právo musí být přiznatelné v souladu s právem domácím – národním. Samotný spor se pak může vést jak o existenci, tak i o rozsah sporného práva, přičemž pojem sporu je interpretován spíše materiálně.³⁸

Sporné řízení ve smyslu čl. 6 EÚLP musí být vedeno ohledně soukromých práv nebo závazků. Pro zařazení do této kategorie je rozhodující povaha těchto práv či závazků, dále shoda států ohledně jejich zařazení a nakonec jejich zařazení v kontextu národního práva.³⁹

Ochrana poskytovaná skrze čl. 6 odst. 1 EÚLP není komplexní. V každém jednotlivém případě je tak potřeba zkoumat, zda bude věc spadat pod pojmy *občanská práva nebo závazky* či zda se bude jednat o *trestní obvinění*, jak tyto pojmy vymezuje ESLP ve své rozhodovací praxi.

Pokud nebudou naplněny výše uvedené předpoklady vyplývající z čl. 6 odst. 1 EÚLP, bude nutné v konkrétní věci spoléhat na garance přístupu k soudu, které jsou zakotveny především v rámci vnitrostátní právní úpravy.

---

³⁴ Rozsudek ESLP ze dne 29. 4. 1988 ve věci *Belilos* proti Švýcarsku, stížnost č. 10328/83, bod 64.

³⁵ Ustanovení čl. 6 odst. 1 EÚLP.

³⁶ MOLEK, 2012, op. cit., s. 36.

³⁷ Tamtéž, s. 37.

³⁸ Tamtéž, s. 41-42.

³⁹ Tamtéž, s. 42-45.

2. 2. 3 Právo na přístup k soudu v českém právním řádu – ústavní východiska

V rámci českého právního řádu jsou základními prameny práva na přístup k soudu předpisy nejvyšší právní síly – Listina a Ústava.

Obecné zakotvení přístupu k soudu vyplývá z ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny, které zaručuje *každému* možnost domáhat se stanoveným postupem svého práva. Ústavní soud se v usnesení I. ÚS 290/04⁴⁰ přiklonil k zúženému výkladu pojmu právo, přičemž z uvedeného usnesení plyne, že oním právem ve smyslu č. 36 odst. 1 Listiny je pouze právo ústavně zaručené. Uvedený závěr znamená, že ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny působí pouze v řízeních, jejichž cílem je ochrana toliko existujícího ústavně chráněného práva.⁴¹

V druhém odstavci čl. 36 Listiny je právo na přístup k soudu zaručeno explicitně, přičemž fakticky se vztahuje pouze na správní soudnictví.⁴² Dané ustanovení zaručuje právo na soudní přezkoumání zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy, přitom vychází z předpokladu, že každé takové rozhodnutí je způsobilé přezkumu soudem, není-li zákonem stanoveno jinak.⁴³ Mimo rámec soudního přezkumu ovšem nesmí být ta rozhodnutí, která se týkají základních práv a svobod zakotvených v Listině.⁴⁴ Vzhledem k explicitnímu zákazu vyloučení rozhodnutí správních orgánů týkajících se základních práv a svobod ze soudního přezkumu⁴⁵ je na pováženou, že Listina rovněž výslovně tento zákaz výluky nestanoví i ve vztahu k jiným *počinům* správních orgánů, jakými jsou například jejich nečinnost⁴⁶ či nezákonný zásah⁴⁷. Možná je tomu z toho důvodu, že ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny výslovně ve vztahu k těmto *počinům* možnost soudní výluky nezakotvuje.

Dalším významných ústavně garantovaným předpokladem výkonu práva na přístup k soudu je i institut poskytování právní pomoci. Ten je ve vztahu k řízení před soudem zakotven v ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny, přičemž je zde garantován od počátku samotného řízení.

---

⁴⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2004 sp. zn. I. ÚS 290/04 (U 34/33 SbNU 539).

⁴¹ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 733-734.

⁴² MOLEK, 2012, op. cit., s. 74.

⁴³ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 744.

⁴⁴ Ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny.

⁴⁵ Ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny.

⁴⁶ Ve smyslu ustanovení čl. 79 odst. 1 SŘS.

⁴⁷ Ve smyslu ustanovení čl. 82 SŘS.

Pro možnost realizace výše uvedených práv je nezbytné rovněž vymezit pojem *soud* a *jiný orgán*, respektive i *jiný orgán veřejné moci*, jak je používá Listina v čl. 36 v odst. 1 a 2.

Pojem soud není předpisy ústavního pořádku České republiky definován. Lze jej ovšem definovat skrze jeho charakteristické znaky. V první řadě musí mít soud neomezenou pravomoc rozhodovat danou věc a jeho rozhodnutí musí být závazná, přičemž nemohou být jakýmkoliv způsobem zneplatněna *nesoudním orgánem*. Ačkoliv to není výslovně stanoveno v čl. 36 Listiny, z povahy věci vyplývá, že soud je zřízen zákonem.⁴⁸ Soustava soudů v České republice je zakotvena čl. 91 Ústavy, podle kterého je tvořena Nejvyšším soudem, Nejvyšším správním soudem, vrchními, krajskými a okresními soudy.

Soud musí být při výkonu soudní moci nezávislý.⁴⁹ Nezávislost je směřována vůči vnějším vlivům, které by se mohly promítnout do postupů a procesů rozhodování, a je projevem systému dělby moci ve státě.⁵⁰ Nezávislost lze chápat dvojím způsobem. V prvním případě můžeme hovořit o nezávislosti institucionální, která se vztahuje k postavení soudů a celých soudních soustav, která se projevuje jako nezávislost rozpočtová, nezávislost vnitřní organizace jednotlivých soudů a nezávislost v informačních systémech. V druhém případě se jedná o nezávislost osobní, která se vztahuje k osobám jednotlivých soudců a která zaručuje, aby tito rozhodovali bez jakéhokoliv neoprávněného ovlivňování.⁵¹

Dalším charakteristickým znakem soudu musí být nestrannost.⁵² Nestrannost se projevuje ve dvou aspektech – subjektivním, kdy se jedná o vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu, a objektivním, který se projevuje jako objektivní zdání nestrannosti, tedy jak by se nestrannost jevila vnějšímu pozorovateli.⁵³ Nestrannost bývá rovněž kategorizována na institucionální a personální. V případě prvním se posuzuje možné porušení nestrannosti v případě, kdy tatáž osoba rozhoduje na různých stupních soudní soustavy nebo se na rozhodování podílí v různých funkcích.

---

⁴⁸ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 736-737.

⁴⁹ Ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny.

⁵⁰ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 737.

⁵¹ MOLEK, 2012, op. cit., s. 150.

⁵² Ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny.

⁵³ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 739.

V druhém případě se jedná o osobní vztah soudce k účastníkům řízení či vztah k předmětu řízení.⁵⁴

Čl. 36 odst. 1 Listiny hovoří vedle soudu i o *jiném orgánu*. Těmito jinými orgány jsou myšleny další orgány veřejné moci, kterým zákon svěřuje pravomoc rozhodovat o právech a oprávněných zájmech jednotlivců.⁵⁵ Existují i případy, kdy stát deleguje výkon rozhodovací pravomoci na osoby soukromého práva, například exekutory, na něž ustanovení čl. 36 odst. 1 rovněž dopadá.⁵⁶ Naopak postavení rozhodců a rozhodčích soudů podle zákona č. 216/1994 Sb.⁵⁷ je specifické, jelikož se Ústavní soud přiklonil ke smluvní teorii⁵⁸, podle níž rozhodci či rozhodčí soudy pouze dotvářejí závazkový vztah, když působí z vůle smluvních stran. Na základě této skutečnosti tak na rozhodčí řízení požadavky spravedlivého procesu vůbec nedopadají.⁵⁹

Právo na přístup k soudu je v rovině ústavní vymezeno pouze obecně, přičemž je podrobně provedeno pro jednotlivé druhy řízení především v procesních řádech.⁶⁰ Pro účely této práce jsou z pohledu práva na přístup k soudu stěžejními předpisy OSŘ, ZŘS a SŘS, přičemž nelze opomenout ani ZRKS. Nelze pochybovat o tom, že ačkoliv je právní zakotvení přístupu k soudům v civilním i správním soudnictví podrobné, neznamená to, že nedochází k situacím, kdy v jednotlivém případě nejsou soudy schopny nalézt jednoznačnou či jedinou správnou odpověď, jak v řízení postupovat. Může tak například dojít k odepření spravedlnosti v důsledku nesprávného výkladu při aplikaci zákonného ustanovení.

Uvedená úskalí právní úpravy jsou projevem tzv. Böckenfördeho paradoxu, který spočívá v napětí mezi povahou *ústavy*, která je typická svou obecností, neúplností a skutečností, že v části zakotvující základní práva a svobody obsahuje toliko principy, nikoliv normy, a na druhé straně paradigmatem její přímé aplikovatelnosti, jež ovšem předpokládá existenci aplikace schopné normy.⁶¹

---

⁵⁴ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 740.

⁵⁵ Tamtéž, s. 741.

⁵⁶ Tamtéž, s. 741.

⁵⁷ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 7. 2002 sp. zn. IV. ÚS 174/02 (U 20/27 SbNU 257).

⁵⁹ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 741.

⁶⁰ OSŘ, ZŘS, SŘS, ZÚS, TŘ, ZSM.

⁶¹ HOLLÄNDER, 2003, op. cit., s. 49.

3 PRÁVO NA PŘÍSTUP K SOUDU A JEHO DEFICITY

V této kapitole, která tvoří samotné jádro práce, se pokusím prostřednictvím jejích jednotlivých podkapitol zmapovat právní úpravu práva na přístup k soudu a především identifikovat jeho deficity, a to jak v samotné právní úpravě, tak i v aplikační praxi soudů. Vzhledem k šíři tématu této práce se rozsah jednotlivých podkapitol bude lišit, a to v závislosti na množství a povaze deficitů práva na přístup k soudu, které se pokusím identifikovat. Pro vyšší přehlednost práce představují jednotlivé podkapitoly konkrétní instituty práva na přístup k soudu, přičemž každý z těchto institutů je rozebírán vždy v rámci procesních předpisů upravujících civilní soudní řízení a řízení ve správním soudnictví.

3.1 LHŮTY

Právo, chápáno jako normativní systém, představuje nástroj regulace lidských jednání a mezilidských vztahů. Veškerá tato jednání a vztahy se ovšem postupem času vyvíjí, mění, případně zanikají a mohou vznikat nové. Čas a jeho plynutí jsou tudíž významnými faktory, s nimiž právo pracuje.

Plynutí času hraje významnou roli rovněž v rámci procesu nalézání práva prostřednictvím soudního řízení. Jednou z podmínek spravedlivého procesu je dodržení přiměřené délky soudního řízení.⁶² Je tedy zřejmé, že ochrana práv poskytovaná v soudním řízení může být efektivní jen v případě, pokud je poskytnuta v dostatečně rychlém časovém období. Z důvodu rychlosti a efektivní ochrany práv v soudním řízení obsahují právní předpisy lhůty k provedení jednotlivých procesních úkonů, které mají napomáhat k co nejrychlejšímu průběhu řízení. Zároveň však tyto lhůty dávají účastníkům řízení časový prostor, v němž mohou tyto úkony náležitě provést. Z pohledu práva na přístup k soudu hrají významnou roli lhůty k podání návrhu na zahájení soudního řízení a lhůty pro uplatnění opravných prostředků.

3.1.1 Obecná ustanovení o lhůtách

Úkon, jímž se zahajuje soudní řízení, musí být ve stanovených případech učiněn ve lhůtě vymezené zákonem. Pro dodržení lhůt je potřeba vyjít z obecných ustanovení o lhůtách,

---

⁶² Srov. nález Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. I. ÚS 2427/11 (N 33/64 SbNU 349), bod 12.

kteřá jsou obsažena jak v SŘS⁶³, tak v OSŘ⁶⁴. Oba předpisy rozlišují mezi lhůtami zákonnými a soudcovskými, přičemž v SŘS jsou tzv. soudcovské lhůty vymezeny jako lhůty stanovené výzvou nebo rozhodnutím soudu.⁶⁵ Lhůty, v nichž je potřeba učinit úkon, jímž se zahajuje řízení, jsou zásadně lhůtami zákonnými. Takové lhůty jsou typické především pro řízení podle SŘS, přičemž pro jednotlivé druhy řízení jsou stanoveny lhůty odlišné. V civilním soudním řízení se naopak lhůty, v nichž je nutné učinit úkon, jímž se zahajuje řízení před soudem, vyskytují zřídka.⁶⁶ Skutečnost, že s postupem času se oslabuje naléhavost ochrany práva, je zde kompenzována hmotněprávním institutem promlčení.⁶⁷

Obecná ustanovení o lhůtách se v obou výše uvedených předpisech v zásadě shodují v pravidlech pro počítání lhůt, což lze považovat za důležitý prvek právní jistoty. S ohledem na efektivní uplatnění práva na přístup k soudu a možnosti zahájení řízení je důležité, aby pravidla pro běh lhůt byla v obecné rovině jednoznačná a ideálně jednotná pro správní i civilní soudnictví.

Obecná pravidla pro počítání a běh lhůt jsou následující. Výchozí je pravidlo, podle něhož lhůty počítané podle dní počínají běžet dnem následujícím po dni, kdy nastala skutečnost, jež určila její počátek. Pravidlo je shodné v OSŘ i SŘS.⁶⁸ V obou předpisech jsou rovněž zakotvena obdobná pravidla pro stanovení konce běhu lhůt.⁶⁹ Shodná jsou ustanovení, v nichž je stanoveno, že lhůta bude zachována, pokud v poslední den této lhůty bude úkon učiněn vůči soudu nebo podání předáno orgánu, který má povinnost jej doručit.⁷⁰ Ustanovení o zachování lhůty značí její procesní povahu.

Výše uvedená pravidla lze považovat za shodná pro řízení podle obou procesních předpisů, ačkoliv nejsou oba texty identické a obsahují eventuální odchylky. Jednou z významnějších odchylek je stanovení podmínek pro možné prominutí zmeškání lhůty. Tento institut má význam například pro uplatnění některých opravných prostředků.⁷¹

---

⁶³ Ustanovení § 40 – §41 SŘS.

⁶⁴ Ustanovení § 55 – § 58 OSŘ.

⁶⁵ Ustanovení § 40 SŘS.

⁶⁶ Např. lhůty, v nichž lze popřít otcovství k dítěti stanovené v ustanoveních § 785 - § 791 NOZ nebo lhůta v řízení podle části páté OSŘ uvedená v ustanovení § 247 odst. 1 OSŘ.

⁶⁷ Ustanovení § 609 – § 618 NOZ.

⁶⁸ Ustanovení § 40 SŘS a ustanovení § 57 OSŘ.

⁶⁹ Ustanovení § 40 odst. 2 a 3 SŘS a ustanovení § 57 odst. 2 OSŘ.

⁷⁰ Ustanovení § 40 odst. 4 SŘS a ustanovení § 57 odst. 3 OSŘ.

⁷¹ Např. možnost prominutí zmeškání lhůty pro odvolání podle ustanovení § 204 odst. 3 OSŘ.

Nelze jej však uplatit u lhůt, v nichž má být podán návrh na zahájení některých řízení podle SŘS.⁷²

OSŘ v ustanovení § 58 ukládá soudu *na návrh* povinnost prominout zmeškání lhůty, pokud tato lhůta byla zmeškána *z omluvitelných důvodů*. Návrh na prominutí zmeškání lhůty je třeba podat *do patnácti dnů po odpadnutí překážky*, přičemž je potřeba s ním spojit i provedení zmeškaného úkonu.⁷³

SŘS v ustanovení § 40 odst. 5 rovněž umožňuje prominutí zmeškání zákonné lhůty. Podmínky prominutí zmeškání se však liší. Rozdíl oproti úpravě v OSŘ je ve lhůtě, v níž lze požádat o prominutí zmeškání, která činí *dva týdny*. Ačkoliv bude v konkrétní situaci rozdíl v délce lhůt v řádech dní, jeví se mi tento rozdíl jako nedůvodný. I přes rozdílnou délku lhůt by mělo být z obou úprav zřejmé, že žádost o prominutí zmeškání lhůty lze podat jakýkoli den této lhůty. V praxi tomu tak ale vždy není. Ústavní soud zrušil nálezem⁷⁴ usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, v němž tento soud zamítl prominutí zmeškání lhůty pro podání odporu proti platebnímu rozkazu. Krajský soud opřel své rozhodnutí o skutečnost, že stěžovatel nepodal žádost o prominutí zmeškání lhůty bezodkladně po odpadnutí omluvitelného důvodu, který sice v daném případě uznal (nemoc stěžovatele), ale až s odstupem několika dní po nemoci, ačkoliv tak učinil v zákonné lhůtě. Ústavní soud v daném případě shledal zásah do stěžovatelova práva na spravedlivý proces ve smyslu ustanovení § 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 EÚLP.⁷⁵

Druhým rozdílem je povaha důvodů, které mohou být relevantní pro rozhodování o prominutí zmeškání lhůty. Zatímco OSŘ vyžaduje existenci *omluvitelných důvodů*⁷⁶, SŘS vyžaduje *vážné omluvitelné důvody*⁷⁷. Při použití jazykového výkladu je zřejmé, že důvody požadované SŘS by měly být závažnějšího charakteru než důvody, které mohou ospravedlnit prominutí zmeškání lhůty v řízení podle OSŘ. Lze předpokládat, že soudy budou v jednotlivých případech posuzovat omluvitelnost důvodů v kontextu konkrétní situace. To nic nemění na skutečnosti, že v případě řízení podle SŘS bude de facto další podmínkou vyhovění žádosti o prominutí zmeškání lhůty právě *vážnost* omluvitelného

---

⁷² Jedná se např. o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. SŘS) nebo řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu (§ 79 a násl. SŘS). Rovněž nelze prominout lhůtu pro podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 SŘS).

⁷³ Ustanovení § 58 odst. 1 OSŘ.

⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2001, sp. zn. I. ÚS 396/01 (N 194/24 SbNU 457).

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Ustanovení § 58 odst. 1 OSŘ.

⁷⁷ Ustanovení § 40 odst. 5 SŘS.

důvodu. Z judikatury například vyplývá, že několikadenní onemocnění angínou dosahuje podle hodnocení civilních soudů intenzity omluvitelného důvodu ve smyslu ustanovení § 58 odst. 1 OSŘ.⁷⁸ Není ovšem zřejmé, zda by takový omluvitelný důvod dosahoval i požadavku *vážnosti* podle ustanovení § 40 odst. 5 SŘS. V praxi správních soudů do současnosti pojem *vážnosti* ve smyslu ustanovení § 40 odst. 5 SŘS vymezen nebyl, nelze tedy předjímat, zda i v praxi správních soudů je vyžadována faktická vyšší závažnost omluvitelných důvodů pro uplatnění institutu prominutí zmeškání lhůty než v praxi civilních soudů. Pokud by tomu tak bylo, znamenalo by to, že možnost prominutí zmeškání lhůt v obou druzích soudního řízení by byla snadnější v případě řízení vedených v režimu OSŘ, k čemuž přispívá i fakticky delší lhůta, v níž lze o prominutí zmeškání lhůty požádat podle ustanovení § 58 odst. 1 OSŘ. V kontextu práva na přístup k soudu by bylo možné konstatovat, že tato zákonná, a dle mého názoru nedůvodná *nerovnost*, privileguje procesní práva v řízení podle OSŘ, a to de facto s důsledky pro ochranu hmotných práv toho subjektu, kterému náleží oprávnění žádat o prominutí zmeškání příslušné lhůty. I přes použití pojmu *vážný* ve znění úpravy SŘS bych se přiklonila ke shodnému výkladu omluvitelných důvodů v obou procesních řádech.

Poslední rozdíl v právních úpravách o prominutí zmeškání lhůt, na který bych upozornila, spočívá v možnosti prominutí zmeškání lhůty, které závisí na druhu lhůty. OSŘ umožňuje prominout pouze zmeškání lhůty zákonné.⁷⁹ Zmeškání lhůty soudcovské prominout nelze, avšak je možné ji prodloužit nebo zrušit, a to i po jejím uplynutí.⁸⁰ O prodloužení lhůty naopak musí být požádáno i rozhodnuto před uplynutím lhůty původně stanovené.⁸¹ V případě SŘS je rovněž možné prominout zmeškání lhůty zákonné, v případě lhůty soudcovské je situace odlišná. Jak uvedl Nejvyšší správní soud, z ustanovení § 40 odst. 5 SŘS plyne, že: „*u lhůty soudcovské je možné jak její prodloužení, tak i prominutí zmeškání. Prominutí zmeškání lhůty ovšem přichází logicky v úvahu jen tam, kde dosud běží řízení, v němž měl být úkon proveden, ledaže by i po skončení řízení mohlo prominutí zmeškání lhůty a dodatečně učiněný vést k „obživení“ již skončeného řízení*“.⁸² Z výše uvedeného je zřejmé, že rozdíl spočívá v možnosti prominutí zmeškání soudcovské lhůty podle SŘS, zatímco OSŘ možnost prominutí

⁷⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2001, sp. zn. I. ÚS 396/01 (N 194/24 SbNU 457).

⁷⁹ DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s. 297.

⁸⁰ Tamtéž, s. 293.

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 30 Cdo 940/2004.

⁸² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2012, č. j. 7 As 69/2012 – 20.

zmeškání soudcovské lhůty neumožňuje. Rozdíl v pojetí soudcovských lhůt se neprojeví v otázce přístupu k soudu u lhůt, v nichž je potřeba učinit úkon, jímž se řízení zahajuje⁸³ a rovněž i u lhůt k podání opravných prostředků⁸⁴ v řízení podle obou předpisů, jelikož se jedná zásadně o lhůty zákonné. Projevit se v otázce přístupu k soudu však může u lhůt stanovovaných za účelem doplnění či odstranění vad podání⁸⁵, jímž se řízení zahajuje, jelikož se jedná o lhůty soudcovské.

SŘS výslovně u některých zákonných lhůt vylučuje možnost prominutí jejich zmeškání. Jedná se například o lhůtu pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu⁸⁶ či o lhůtu pro podání kasační stížnosti⁸⁷.

K této výluce z možnosti prominutí zmeškání zákonné lhůty se vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který uvedl, že je pravdou, že se jedná o rozdíl oproti obdobným institutům civilního soudního řízení, trestního řízení soudního i řízení správního. Uvedl ovšem, že se nejedná o zásah do práva na přístup k soudu, jelikož dvouměsíční lhůta pro podání žaloby⁸⁸ je sama o sobě dostatečně dlouhá, přičemž žaloba zpravidla bude navazovat na předchozí dvoustupňové správní řízení. Tyto okolnosti tak společně umožňují procesní postup účastníka dopředu plánovat.⁸⁹

3. 1. 2 Délka lhůt pro podání soudního návrhu

Úkony, jimiž se zahajuje řízení před soudem či se jimi uplatňují opravné prostředky, musí být učiněny ve lhůtách, pokud tyto lhůty stanoví zákon. Jak již vyplynulo z výše uvedeného textu, lhůty jsou legitimním nástrojem, jehož právo využívá k časovému omezení stavu nejistoty v právních vztazích a rovněž k urychlení rozhodovacího procesu s cílem reálného dosažení zamýšlených výsledků.⁹⁰ Lhůty se mohou za určitých okolností stát i překážkou přístupu k soudu. Může k tomu docházet dvěma způsoby. V prvním případě se bude jednat o situaci, kdy bude lhůta pro podání soudního návrhu či pro uplatnění opravného prostředku nepřiměřeně krátká a subjekt oprávněný k podání

---

⁸³ Např. lhůta k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. SŘS) nebo lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu (§ 79 a násl. SŘS).

⁸⁴ Např. odvolání (§ 204 OSŘ), dovolání (§ 240 OSŘ), žaloba na obnovu řízení (§ 233 OSŘ), žaloba pro zmatečnost (§ 234 OSŘ), kasační stížnost (§ 106 SŘS) a návrh na obnovu řízení (§ 115 SŘS).

⁸⁵ Ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 37 odst. 5 SŘS.

⁸⁶ Ustanovení § 72 odst. 4 SŘS.

⁸⁷ Ustanovení § 106 odst. 2 SŘS.

⁸⁸ Ustanovení § 72 odst. 4 SŘS.

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2012, č. j. 6 Ads 10/2012-41.

⁹⁰ SOUČKOVÁ, Marie; LAVICKÝ, Petr; ŠÍŠKEOVÁ, Sylva. *Soudní řád správní s judikaturou a souvisejícími předpisy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. 2005, s. 40.

soudního návrhu nebude fakticky schopen v této lhůtě řádný návrh podat. V druhém případě bude lhůta přiměřená, ovšem dojde k jejímu nesprávnému výkladu soudem a rovněž i k odepření práva na přístup k soudu v důsledku následné nesprávné aplikace práva.

Vzhledem k pestrosti vztahů regulovaných právem a jejich značně rozdílné povaze je zřejmé, že není možné ani vhodné, aby všechny lhůty k podání soudních návrhů, jimiž má být zahájeno konkrétní soudní řízení, byly stejně dlouhé. Stejně tomu bude v případě lhůt, v nichž lze uplatnit opravný prostředek, a to s ohledem na jejich různou povahu.

Ústavní soud definoval obecná kritéria, podle nichž lze ústavní konformitu konkrétní lhůty *kontextuálně* posoudit. Toto kontextuální posouzení vychází z doktríny Ústavního soudu, podle níž *„lhůta prima facie bez dalšího nevykazuje a ani nemůže vykazovat znaky protiústavnosti, tyto pak mohou být dány teprve „konkrétními okolnostmi“ posuzované věci, jinými slovy, posouzení ústavnosti lhůty je posouzením kontextuálním“*.⁹¹ Stanovení délky lhůty je věcí úvahy zákonodárce, lhůta sama o sobě protiústavní být nemůže, stejně tak ani délka lhůty sama o sobě nemůže být dle Ústavního soudu zásadně důvodem pro zrušení lhůty.⁹² Je tak třeba aplikovat zmíněná kontextuální kritéria, která Ústavní soud shrnul například v plenárním nálezu⁹³, jímž zrušil ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) AZ. V tomto ustanovení byla stanovena sedmidenní lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jímž byla žádost odmítnuta jako zjevně nedůvodná. Ze zmíněného plenárního nálezu vyplývá, že při posuzování ústavní konformity lhůty tak Ústavní soud přihlíží ke třem okolnostem kontextuálního posouzení.⁹⁴ První okolností je nepřiměřenost lhůty, a to ve vztahu k ní časově omezené možnosti uplatnění ústavně garantovaného práva, eventuálně k ní vymezenému časovému úseku omezení subjektivního práva.⁹⁵ Druhou okolností je možnost svévole zákonodárce při stanovení lhůty, ve smyslu jejího zakotvení či zrušení.⁹⁶ Konečně za třetí okolnost lze považovat *„ústavně neakceptovatelnou nerovnost dvou skupin subjektů, jež je výsledkem zrušení určité zákonné podmínky uplatnění práva pro její protiústavnost, přičemž se tímto zrušením pro dotčenou skupinu*

⁹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 6/05 (N 226/39 SbNU 389; 531/2005 Sb.).

⁹² Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009 sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (N 250/55 SbNU 415; 9/2010 Sb.), bod 28.

⁹³ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009 sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (N 250/55 SbNU 415; 9/2010 Sb.).

⁹⁴ Tamtéž, bod 27.

⁹⁵ Tamtéž, bod 27.

⁹⁶ Tamtéž, bod 27.

*subjektů v důsledku uplynutí lhůt již v důsledku derogace bez dalšího možnost uplatnění práva neotevívá“.*⁹⁷ V citovaném nálezu dospěl Ústavní soud k závěru, že sedmidenní lhůta v daném kontextu ztěžuje výkon práva žalobce na přístup k soudu a uvedl, že lhůta je fakticky zkrácena o dva dny víkendu, neposkytuje dostatečný časový prostor náležitě a kvalifikovaně uplatnit daný druh žaloby u soudu, kdy žalobce jako žadatel o azyl má ztíženou situaci z především z pohledu (ne)znalosti českého práva i českého jazyka a je tak na něj činěn nepřiměřený tlak.⁹⁸ Nad to se v daném případě jednalo o lhůtu speciální k obecné lhůtě patnáctidenní stanovené v § 32 odst. 1 AZ pro ostatní žaloby podle AZ ve věcech mezinárodní ochrany.

Celou koncepci lhůt pro podání žaloby či kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany, včetně výjimek z těchto lhůt, kterou představuje i zrušená sedmidenní lhůta, označuje i odborná literatura za těžko odůvodnitelnou procesní past, rozprostřenou do ustanovení AZ i do ustanovení SŘS.⁹⁹

Jak vyplývá z výše uvedeného, lhůta jako taková není nepřijatelným nástrojem regulace rychlosti soudního řízení a rovněž její délka jako samotné kritérium nezakládá protiústavnost konkrétní lhůty. Lhůta jako faktor zakládající omezení či dokonce odepření práva na přístup k soudu může být takto posouzena až v kontextu dalších okolností.

3. 1. 3 Vybrané lhůty v praxi

K odepření práva na přístup k soudu může docházet rovněž v souvislosti s nesprávnou interpretací a následnou aplikací zákonných ustanovení, která konkrétní lhůty zakotvují. Příčinami těchto nesprávných důsledků mohou být nepřesná či nejasná znění některých zákonných ustanovení, která lhůty zakotvují. V některých případech dochází k odepření přístupu k soudu v důsledku formalistního přístupu konkrétního soudu v jednotlivé věci. V následujícím textu se pokusím na příkladech vybraných ustanovení zakotvujících konkrétní lhůty poukázat na problémy spojené s jejich výkladem a následnou aplikací.

---

⁹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (N 250/55 SbNU 415; 9/2010 Sb.), bod 27.

⁹⁸ Tamtéž, bod 40.

⁹⁹ KOSAR, David; MOLEK, Pavel; HONUSKOVÁ, Věra; JURMAN, Miroslav; LUPAČOVÁ, Hana. *Zákon o azylu. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 346.

3. 1. 3. 1 Lhůta pro podání žaloby podle části V. OSŘ

Na prvním místě bych ráda uvedla lhůtu zakotvenou v ustanovení § 247 odst. 1 OSŘ, které zní: „*Žaloba musí být podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu. Zmeškání této lhůty nelze prominout*“.¹⁰⁰ Uvedená dvouměsíční lhůta se vztahuje k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu.¹⁰¹ Až do nedávné doby nepanovala shoda ohledně povahy této lhůty - zda se jedná o lhůtu procesní či lhůtu hmotněprávní.¹⁰² Nejasnost právní reality šla na újmu konkrétního žalobce, který nemohl spoléhat na jednoznačnou interpretaci daného ustanovení. S ohledem na jistou obezřetnost bylo z jeho strany vhodnější postupovat tak, jako by se jednalo o lhůtu hmotněprávní, když takový postup byl zárukou včasného podání žaloby. V případě hmotněprávní lhůty by žaloba musela soudu dojít nejpozději poslední den lhůty, zatímco pokud by se jednalo o lhůtu procesní, stačilo by poslední den této lhůty učinit úkon u soudu nebo podání odevzdat orgánu, který jej má povinnost soudu doručit.¹⁰³ Povahou lhůty se následně zabýval Ústavní soud, který v senátním nálezu¹⁰⁴ tuto lhůtu označil jako procesní. Ústavní soud v tomto rozhodnutí především poukázal na absenci jazykového výkladu ze strany obecných soudů, které jej jinak často využívají, a uvedl, že „*není zřejmé, na základě jakých zjevných skutečností mají účastníci po přečtení textu ustanovení § 247 odst. 1 o. s. ř. („...žaloba musí být podána ve lhůtě”) dospět k nepochybnému závěru, že by šlo o lhůtu stanovenou v procesním předpisu, jde o lhůtu hmotněprávní...*“.¹⁰⁵ Pokud by snad chtěl zákonodárce v procesním právním předpisu stanovit lhůtu hmotněprávní, musel by tento úmysl dle Ústavního soudu výslovně vyjádřit, stejně tak by musel výslovně vyjádřit hrozbu sankcí zániku práva.¹⁰⁶

Se závěry Ústavního soudu ohledně povahy lhůty se ztotožňuji a oceňuji především jeho důraz na argumentaci s ohledem na vnímání daného ustanovení z pohledu žalobce – laika, který bude danou lhůtu vnímat jako lhůtu procesní, jelikož je nepravděpodobné, že by očekával přítomnost lhůty hmotněprávní v procesním předpisu,

¹⁰⁰ Ustanovení § 247 odst. 1 OSŘ.

¹⁰¹ Správní orgán jako legislativní zkratka ve smyslu ustanovení § 244 OSŘ.

¹⁰² K rozpornosti judikatorní praxe viz SVOBODA, Karel. K charakteru lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve věci soukromého práva (§ 247 o. s. ř.). *Správní právo* [online]. 2011, roč. 44, č. 3, s. 154-157 [cit. 24. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/5-spravni-pravo-3-11web-svoboda-pdf.aspx>

¹⁰³ Ustanovení § 57 odst. 3 OSŘ.

¹⁰⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. II. ÚS 300/06 (N 143/42 SbNU 153).

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž.

aniž by tento předpis na danou skutečnost výslovně upozorňoval. Výklad Ústavního soudu je rovněž pro žalobce maximálně příznivý z pohledu výkonu práva na přístup k soudu, jelikož má fakticky delší časový úsek pro podání žaloby. Za největší přínos daného rozhodnutí ovšem považuji odstranění nejasnosti výkladu tohoto ustanovení a nastolení právní jistoty. Tu podporuje i fakt, že k procesní povaze lhůty se konečně přiklonil i Nejvyšší soud.¹⁰⁷

3. 1. 3. 2 Lhůty při zahájení řízení u nepříslušného soudu

Právní úprava řízení obsažená v části páté OSŘ je projevem dualistického pojetí procesní právní úpravy, přičemž vychází z teze, že každé oblasti hmotného práva, soukromoprávní a veřejnosprávní, má odpovídat samostatný procesní druh.¹⁰⁸ V části páté OSŘ je tak upraveno *řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem*, které mají soukromoprávní povahu. SŘS pak v ustanoveních § 65 a násl. upravuje řízení o *žalobě proti rozhodnutí správního orgánu*, přičemž se jedná o soudní ochranu ve věcech veřejnoprávních.¹⁰⁹ Jelikož hranice mezi oběma kategoriemi práv není přesně stanovena, existuje zde skupina vztahů, které jsou těžko zařaditelné do některé z obou kategorií. V důsledku nejasnosti právní úpravy tak může docházet k zahájení řízení u nepříslušného soudu a následně i ke zmeškání lhůty k zahájení řízení u soudu příslušného. Na tuto možnost právní úprava reaguje příslušnými ustanoveními obou procesních řádů, OSŘ i SŘS, která daný problém řeší. Nutno podotknout, že tato ustanovení jsou v obou procesních rádech nesystematicky *rozprostřena*.

Pokud soud ve správním soudnictví odmítne¹¹⁰ žalobu z důvodu, že věc má být projednána a rozhodnuta v civilním řízení, a civilnímu soudu dojde do jednoho měsíce od právní moci odmítavého usnesení žaloba v této věci, bude řízení o ní zahájeno u civilního soudu dnem¹¹¹, kdy správnímu soudu došla odmítnutá žaloba.¹¹² Jednoměsíční lhůta v ustanovení § 82 odst. 3 OSŘ je lhůtou procesní, aby však byla zachována, musí žaloba soudu skutečně dojít – neuplatní se zde ustanovení § 57 OSŘ.¹¹³ Pokud žalobce nepodá

---

¹⁰⁷ Viz stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. Cpjn 201/2011.

¹⁰⁸ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde, 2011, str. 409.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 409.

¹¹⁰ Ustanovení § 46 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 68 písm. b) SŘS.

¹¹¹ Jedná se právní fikci, která zajistí splnění předpokladu dodržení lhůty v ustanovení § 247 OSŘ.

¹¹² Ustanovení § 82 odst. 3 OSŘ.

¹¹³ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. Cpjn 201/2011.

žalobu ve lhůtě podle § 82 odst. 3 OSŘ, toto ustanovení se neuplatní. Tato žaloba však bude považována za včasnou za předpokladu, že bude podána u příslušného civilního soudu nebo předána orgánu, který má povinnost ji doručit civilnímu soudu, a to před uplynutím lhůty uvedené v ustanovení § 247 odst. 1 OSŘ nebo lhůty podle zvláštního právního předpisu.¹¹⁴

V případě, že je zahájeno civilní řízení, ale věc náleží do věcné příslušnosti soudu ve správním soudnictví, soud řízení zastaví usnesením, v němž navrhovatele poučí o možnosti podání žaloby ve správním soudnictví.¹¹⁵ Žalobu ve správním soudnictví lze podat do jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí o zastavení civilního řízení, žaloba je podána dnem, kdy došla civilnímu soudu.¹¹⁶

Pokud soud rozhodující v civilním řízení zastavil podle ustanovení § 104 odst. 1 OSŘ řízení o žalobě proti správnímu rozhodnutí a věc postoupil správnímu orgánu, nemůže žalobce účinně podat žalobu proti správnímu rozhodnutí se zachováním lhůty podle ustanovení § 72 odst. 3 SŘS.¹¹⁷

V případě, že má být vyslovena nicotnost rozhodnutí vydaného správním orgánem ve věci soukromoprávní, náleží pravomoc vyslovit nicotnost takového rozhodnutí soudu ve správním soudnictví.¹¹⁸ Pokud se žalobce domáhá vyslovení nicotnosti v řízení podle části páté OSŘ, soudní řízení o žalobě nebo její části zastaví podle ustanovení § 104b odst. 1 OSŘ a žalobce v souladu s ustanovením § 72 odst. 3 SŘS poučí o možnosti podat žalobu do jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí o zastavení řízení.¹¹⁹

Vedle uvedených případů může dojít i k situaci, kdy soudy ve správním soudnictví i civilní soudy budou popírat svou pravomoc v dané věci nebo si budou pravomoc shodně nárokovat. V takovém případě vznikne kompetenční spor, který rozhodne zvláštní senát podle ZRKS.

Dualistická právní úprava soudnictví ve věcech přezkumu rozhodnutí správních orgánů, respektive ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, dle mého názoru vytváří jakousi složitou konstrukci dvojího soudnictví za situace, kdy není jasně stanovena hranice mezi věcmi, které spadají do větve civilního či správního soudnictví.

---

¹¹⁴ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. Cpin 201/2011.

¹¹⁵ Ustanovení § 104b odst. 1 OSŘ.

¹¹⁶ Ustanovení § 72 odst. 3 SŘS.

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 Ans 2/2011 – 103.

¹¹⁸ Usnesení zvláštního senátu ze dne 5. 3. 2012, č. j. Konf 53/2011 – 25.

¹¹⁹ Tamtéž.

Právní úprava se mi tak jeví jako poměrně komplikovaná především z pohledu jednotlivce, který snad jen může tušit, na jaký soud se má obrátit. S ohledem na konstrukci lhůt, v nichž lze podat žalobu poté, co byla předtím podána u nepříslušného soudu, lze úpravu opět považovat za poněkud složitou, vybudovanou na právních fikcích¹²⁰ určujících den zahájení příslušných řízení. I přes uvedené skutečnosti se domnívám, že složitost konstrukce lhůt a jejich výklad je projevem snahy ulehčit jednotlivci přístup k soudu za stávající situace soudního dualismu a nejasnosti právní úpravy. Domnívám se, že doba, která uplyne od okamžiku podání žaloby u nepříslušného soudu do doby zahájení řízení u soudu příslušného, má faktický negativní dopad na efektivní a rychlou ochranu práv jednotlivce v jeho věci. Tento dopad prohlubuje za situace, kdy dojde ke kompetenčnímu sporu a řízení o něm.¹²¹ Dualistická úprava je tak dle mého názoru sama deficitem právní úpravy soudnictví v České republice, přičemž opodstatněnost dělení řízení podle veřejné či soukromé povahy konkrétního práva je popřena například zmíněným usnesením zvláštního senátu¹²², podle kterého je v pravomoci správních soudů vyslovit nicotnost rozhodnutí správního orgánu, bez ohledu na povahu práva v něm dotčeného. Uvedený dualismus chápe jako ztížení přístupu k soudu i odborná literatura: „*Vzhledem k tomu, že neexistuje jediné kritérium rozlišování soukromoprávních a veřejnoprávních vztahů, je právní úprava rozlišení pravomoci civilních a správních soudů mlhavá a neostrá. Tento stav s sebou nese riziko vzniku zbytečných kompetenčních sporů (a že jde o riziko reálné, jednoznačně potvrzuje právní praxe), v důsledku čehož se řízení prodražuje, prodlužuje, žalobci se ztěžuje přístup k soudu, a tím zároveň klesá účinnost soudní ochrany. Důsledky tohoto stavu pak musejí snášet ti, kteří se ochrany svých práv v soudním řízení domáhají*“.¹²³

3. 1. 3. 3 Lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu

Žalobu proti rozhodnutí správního orgánu lze podat ve lhůtě dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí správního orgánu bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným způsobem stanoveným zákonem.¹²⁴ Při podání žaloby je třeba vzít v potaz

---

¹²⁰ Ustanovení § 82 odst. 3 OSŘ a ustanovení § 72 odst. 3 SŘS.

¹²¹ Podle ZRKS.

¹²² Usnesení zvláštního senátu ze dne 5. 3. 2012, č. j. Konf 53/2011 – 25.

¹²³ LAVICKÝ, Petr. Problémy vymezení pravomoci civilních a správních soudů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 3.2014].

¹²⁴ Ustanovení § 72 odst. 1 SŘS.

skutečnost, že některé zvláštní zákony¹²⁵ mohou tuto obecnou lhůtu zkrátit.¹²⁶ Ustanovení § 72 odst. 2 SŘS pak stanoví speciální lhůty pro realizaci zvláštní žalobní legitimace k ochraně veřejného zájmu.¹²⁷

Rozhodnou skutečností pro počátek běhu lhůty oznámení doručení písemného vyhotovení nebo jiný zákonem stanovený způsob. Z judikatury¹²⁸ vyplývá, že oznámení ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 SŘS odpovídá oznámení ve smyslu ustanovení § 72 správního řádu¹²⁹.

Pokud v řízení před krajským soudem dojde k pochybnostem ohledně tvrzeného okamžiku oznámení rozhodnutí, přičemž by tato okolnost mohla vést k odmítnutí žaloby pro opožděnost, má v takovém případě krajský soud povinnost umožnit žalobci i účastníkům řízení vyjádřit se k této skutečnosti a umožnit jim předložit důkazní prostředky k podpoře jejich skutkových tvrzení. Pokud by takto soud nepostupoval a žalobu by odmítl jako opožděnou, zatížil by řízení jinou vadou, která mohla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé.¹³⁰ Tento přístup je příznivý pro žalobce a umožňuje mu řádný výkon práva na přístup k soudu, když současně eliminuje možnost odepření spravedlnosti, především však apeluje na soudy ohledně způsobu jejich přístupu k přezkumu podmínek řízení.

Stejně příznivý výklad z pohledu práva na přístup k soudu zvolil Nejvyšší správní soud i v situaci, v níž krajský soud odmítl žalobu pro opožděnost, protože žalobkyně netvrdila v žalobě všechny okolnosti, které by svědčily ve prospěch včasného podání žaloby. V tomto případě žalobkyně netvrdila, že podala žalobu ve lhůtě stanovené v usnesení o zastavení řízení před nepřislušným (civilním) soudem.¹³¹

Nejvyšší správní soud se zabýval možností přístupu k soudu i v situaci, kdy žaloba byla podána po uplynutí třicetidenní lhůty stanovené v přechodném ustanovení § 129 odst. 1 SŘS, avšak před uplynutím obecné dvouměsíční lhůty v ustanovení § 72 odst. 1 SŘS. Nejvyšší správní soud v tomto případě konstatoval, že žaloba bude včasná v případě, že žalobce nebyl o zvláštní třicetidenní lhůtě správním orgánem poučen.¹³²

---

¹²⁵ Např. ustanovení § 32 odst. 1 AZ.

¹²⁶ SEDLÁČEK, Stanislav. *Soudní kontrola veřejné správy*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2011, str. 44.

¹²⁷ Ustanovení § 66 SŘS.

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2011, č. j. 8 As 31/2011 – 88.

¹²⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 Afs 63/2010 – 65.

¹³¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2012, č. j. 6 Ads 51/2012 – 30.

¹³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2009, č. j. 4 Ads 39/2008 – 83.

Možná až nečekaně přívětivý přístup projevila Nejvyšší správní soud v rozhodování o věci, v níž žalobce žalobu zaslal sice ve lhůtě podle ustanovení § 72 odst. 1 SŘS, avšak ji podal k správnímu orgánu, který vydal napadené rozhodnutí. Nejvyšší správní soud konstatoval, že v takovém případě bude lhůta zachována, aniž by musela být žaloba v této lhůtě správnímu orgánu rovněž doručena.¹³³

Z výše uvedeného je zřejmé, že Nejvyšší správní soud prostřednictvím své rozhodovací praxe přispívá k vytváření sjednocujícího výkladu v dané oblasti, který lze považovat za velmi vstřícný z pohledu žalobce při jeho výkonu práva na přístup k soudu.

3.2 SOUDNÍ POPLATKY

Soudní poplatky představují další nástroj regulace soudního řízení. Smyslem jejich existence v právním řádu je ochrana soudů před přetížením. Soudní poplatky mají působit na jednotlivce, aby právo na soudní ochranu nezneužívali a nejednali při jeho využití svévolně. Rovněž by soudní poplatky měly jednotlivce odrazovat od zjevně bezúspěšného uplatňování práva, které by ve svém důsledku vedlo pouze k bezdůvodnému zatížení soudu a ke vzniku nákladů protistrany.¹³⁴

Stanovení soudního poplatku je považováno za legitimní, pokud sleduje výše uvedený záměr a pokud je jeho výše přiměřená tomu, co je pro účastníka v řízení v sázce.¹³⁵

3.2.1 Právní úprava soudních poplatků

Soudní poplatky jsou upraveny v ZSP. Poplatky se stanoví za řízení před soudy České republiky za jednotlivé úkony a za jednotlivé úkony prováděné soudy a správou soudů, stanovené v sazebníku, který je obsažen v příloze ZSP.¹³⁶ Poplatníky ZSP vymezuje v ustanovení § 2, přičemž ve správním soudnictví je poplatníkem za řízení ten, kdo podal žalobu nebo návrh, jímž se zahajuje řízení nebo ten, kdo podal kasační stížnost. Pro civilní soudní řízení v prvním stupni zákon vymezuje šest skupin poplatníků, přičemž navrhovatel nebo navrhovatelé tvoří jednu z nich.¹³⁷ Obecně lze říci, že

---

¹³³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2009, č. j. 4 Ads 188/2008 – 53.

¹³⁴ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 731.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Ustanovení § 1 ZSP.

¹³⁷ Ustanovení § 2 ZSP.

poplatková povinnost vzniká v okamžiku provedení úkonu, který poplatku podléhá, například podáním žaloby nebo návrhu na zahájení řízení.¹³⁸

Pro realizaci práva na přístup k soudu hraje významnou roli okamžik splatnosti soudního poplatku, který je v případě podání žaloby nebo návrhu na zahájení řízení shodný s okamžikem provedení těchto úkonů.¹³⁹ Pokud poplatek nebude ve stanovené době zaplacen, stanoví soud prostřednictvím výzvy poplatníku dodatečnou lhůtu, v níž musí poplatek zaplatit.¹⁴⁰ V této výzvě soud poplatníka poučí¹⁴¹ o tom, že jestliže poplatek nebude zaplacen ani v této lhůtě, soud řízení zastaví.¹⁴² Pokud však ani v této lhůtě není poplatek zaplacen, ZSP umožňuje poplatek zaplatit a vyhnout se tak zastavení řízení i po vydání usnesení o zastavení řízení. V případě správního soudnictví musí být poplatek zaplacen dříve, než usnesení o zastavení řízení nabude právní moci.¹⁴³ V ostatních případech musí být poplatek zaplacen do konce lhůty stanovené k podání odvolání proti usnesení o zastavení řízení.¹⁴⁴

Právní úprava placení soudních poplatků je tak z pohledu poplatníka na první pohled příznivá, jelikož prvotní nesplnění poplatkové povinnosti mu umožňuje napravit nejprve v dodatečné soudcovské lhůtě stanovené ve výzvě, následně má poplatník možnost i přes neuposlechnutí výzvy poplatek zaplatit a odvrátit tak následek v podobě zastavení řízení i po vydání usnesení o zastavení řízení. Nad to zákon stanoví případy, kdy k zastavení řízení v důsledku nezaplacení soudního poplatku nedojde.¹⁴⁵

3. 2. 2 Placení a splatnost soudních poplatků

Zásadní vliv na splnění poplatkové povinnosti má nejen samotná právní úprava, ale především soudní praxe. Při rozhodování soudů dochází k řadě pochybení, která se vztahují například délce lhůty, stanovené výzvou soudu za účelem zaplacení soudního poplatku. K odepření přístupu k soudu tak může dojít v případě, kdy lhůta takto stanovená bude například nepřiměřeně krátká.

Jako nedostatečnou označil Ústavní soud třídenní lhůtu stanovenou Městským soudem v Praze ve výzvě k dodatečnému zaplacení poplatkové povinnosti. Takto

---

¹³⁸ Ustanovení § 4 ZSP.

¹³⁹ Ustanovení § 7 ZSP.

¹⁴⁰ Ustanovení § 9 odst. 1 ZSP.

¹⁴¹ Ustanovení § 9 odst. 3 ZSP.

¹⁴² Ustanovení § 9 odst. 1 ZSP.

¹⁴³ Ustanovení § 9 odst. 7 ZSP.

¹⁴⁴ Ustanovení § 9 odst. 7 ZSP.

¹⁴⁵ Ustanovení § 9 odst. 4 ZSP.

stanovená lhůta ovšem nemohla stěžovateli zabránit v přístupu k soudu, jelikož byla fakticky prodloužena o dobu téměř jednoho měsíce, k čemuž došlo vydáním usnesení o zastavení řízení.¹⁴⁶

Ústavní soud zde zdůraznil kontextuální posouzení ústavnosti konkrétní lhůty. Na uvedeném nálezu tak lze dobře demonstrovat vztah lhůty stanovené výzvou soudu pro zaplacení soudního poplatku a dobou, která uplyne od okamžiku právní moci usnesení o zastavení řízení ve věcech správního soudnictví a v ostatních věcech do okamžiku, kdy uběhne lhůta pro podání odvolání proti takovému usnesení.¹⁴⁷

Zajímavý je vývoj judikatury týkající se doručování výzvy soudu k zaplacení soudního poplatku ve věcech správního soudnictví. Ústavní soud vydal poměrně velký počet rozhodnutí¹⁴⁸, v nichž deklaroval, že výzva musí být doručena nejen právnímu zástupci, ale rovněž i žalobci. V případě, že by se tak nestalo, a řízení by bylo pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno, došlo by k porušení ústavně zaručeného práva stěžovatele na soudní ochranu.¹⁴⁹ Zavedený přístup Ústavní soud změnil v plenárním nálezu, podle něhož nově postačí doručení pouze právnímu zástupci, aniž by bylo nutné doručovat výzvu i samotnému žalobci.¹⁵⁰ Odlišný přístup odůvodnil Ústavní soud změnou právní úpravy, jelikož před přijetím SŘS právní úprava neumožňovala v případě správního soudnictví zohlednit dodatečné uhrazení poplatku za účelem pokračování v řízení. Oproti řízení ve správním soudnictví bylo možné za určitých okolností, vážících se na lhůtu pro podání odvolání proti usnesení o zastavení řízení, v civilním řízení pokračovat. Ve správním soudnictví tento postup možný nebyl v důsledku absence opravného prostředku a tento deficit byl v praxi vyvažován nutností doručovat výzvu i žalobci.¹⁵¹ S ohledem na novou úpravu správního soudnictví, na kterou navázala i úprava ZSP¹⁵² došlo fakticky k prodloužení lhůty, v níž je možné soudní poplatek zaplatit, a to až do okamžiku nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení.¹⁵³

Změnu v rozhodovací praxi považuji za přínosnou, jelikož reaguje na podstatnou změnu právní úpravy správního soudnictví i ZSP, která je pro žalobce časově příznivější z hlediska možnosti zaplacení soudního poplatku ve správním soudnictví. Je zřejmé, že

---

¹⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (N 193/47 SbNU 539), bod 24.

¹⁴⁷ Ustanovení § 9 odst. 7 ZSP.

¹⁴⁸ Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99 (N 10/17 SbNU 83) nebo nález Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2003, sp. zn. III. ÚS 715/02 (N 72/30 SbNU 189).

¹⁴⁹ Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99 (N 10/17 SbNU 83).

¹⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (N 193/47 SbNU 539).

¹⁵¹ Tamtéž, bod 16.

¹⁵² V tomto případě ustanovení § 9 odst. 7 ZSP v účinném znění.

¹⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (N 193/47 SbNU 539), bod 17.

předchozí praxi se snažil Ústavní soud především odstranit nevýhodnou pozici žalobce v řízení. Zajímavá je však původní argumentace v tzv. pilotním nálezu¹⁵⁴, jak jej označuje zde rozebíraný plenární nález.¹⁵⁵ V něm byla hlavním argumentem pro nutnost doručování výzvy nejen zástupci, nýbrž i stěžovatelce, skutečnost, že v případě poplatkové povinnosti se jedná o situaci, kdy je stěžovatelka povinna sama něco vykonat.¹⁵⁶ Domnívám se ovšem, že v případě placení soudního poplatku se nejedná o úkon, který musela vykonat stěžovatelka osobně. K tomuto závěru dospěl i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku napadeném ústavní stížností, o níž Ústavní soud rozhodoval ve výše rozebíraném nálezu a jehož závěry Ústavní soud zmiňuje: „...*placení soudního poplatku není úkonem, který by musel vykonat účastník osobně, nýbrž jde o úkon, jenž za něj může učinit jeho zástupce. Jde o typické zastupitelné jednání, kdy nedostatek osobního prvku nezpůsobuje jeho neplatnost, či neúčinnost*“.¹⁵⁷ Z tzv. pilotního nálezu¹⁵⁸ je ovšem také zřejmé, že Ústavní soud se snažil především vypořádat s tehdejší nevhodnou koncepcí právní úpravy správního soudnictví, která postrádala přítomnost jakéhokoliv opravného prostředku, přičemž důsledky jím tehdy přijaté argumentace přispěly alespoň minimálně ke zlepšení postavení účastníka, jemuž poplatková povinnost vznikla. Avšak i vzhledem výše uvedenému argumentu o povaze úkonu placení soudního poplatku oceňuji, že se změnou právní úpravy správního soudnictví přistoupil Ústavní soud i ke změně rozhodovací praxe ohledně povahy placení soudního poplatku.

3. 2. 3 Právní úprava osvobození od soudních poplatků

Jak jsem uvedla již výše, soudní poplatky jsou legitimním nástrojem regulace soudního řízení, jelikož napomáhají chránit soudní soustavu před zahlcením. Na druhé straně mohou představovat významný negativní dopad do majetkové sféry potencionálního žalobce či navrhovatele, který je povinen je uhradit, aby se vůbec mohl domáhat ochrany svých práv před soudem. Vzhledem k majetkové a sociální situaci některých potencionálních žalobců či navrhovatelů mohou v konkrétních případech představovat soudní poplatky překážku v přístupu k soudu. Právní řád na takovou možnost pamatuje a zakotvuje možnost osvobození od soudních poplatků.

¹⁵⁴ Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 24. 1. 2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99 (N 10/17 SbNU 83).

¹⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (N 193/47 SbNU 539).

¹⁵⁶ Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 24. 1. 2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99 (N 10/17 SbNU 83).

¹⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (N 193/47 SbNU 539), bod 4.

¹⁵⁸ Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 24. 1. 2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99 (N 10/17 SbNU 83).

Osvobození od soudních poplatků je českém právním řádu zakotveno dvěma způsoby. ZSP osvobozuje od soudních poplatků taxativně stanovené druhy řízení¹⁵⁹ a taxativně vyjmenované subjekty¹⁶⁰. Vedle toho SŘS¹⁶¹ i OSŘ¹⁶² upravují možnost individuálního osvobození, které je založeno na posouzení situace konkrétního subjektu skrze kritéria stanovená zákonem. V případě individuálního osvobození dává právní úprava relativně široký prostor soudu, aby zhodnotil poměry účastníka jako dostatečné pro osvobození od soudních poplatků. Nyní se proto zaměřím na právní úpravu individuálního osvobozování od soudních poplatků a následně i na rozhodovací praxi soudů v této oblasti.

SŘS¹⁶³ i OSŘ¹⁶⁴ obsahují ustanovení, v nichž jsou stanoveny podmínky pro možné přiznání částečného či úplného osvobození od soudních poplatků. O osvobození od povinnosti platit soudní poplatek je nutné požádat¹⁶⁵. Subjektem, který má možnost být osvobozen od povinnosti platit soudní poplatek, může být fyzická, ale i právnická osoba¹⁶⁶, a to i v případě, kdy se jedná o právnickou osobu podnikající¹⁶⁷. Částečné osvobození od placení soudních poplatků lze umožnit v případě, pokud to odůvodňují osobní poměry účastníka¹⁶⁸, respektive pokud účastník nemá dostatečné prostředky¹⁶⁹, aby poplatek zaplatil.

Tuto podmínku doplňuje druhá, negativní podmínka, podle níž osvobození nelze přiznat v případě, v němž se jedná podle ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ o svévolné nebo zjevně bezúspěšné uplatňování práva a podle ustanovení § 36 odst. 3 SŘS se jedná o zjevnou nemožnost úspěchu. Podle názoru Nejvyššího správního soudu však skutečnost, že „jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou

---

¹⁵⁹ Ustanovení § 11 odst. 1 ZSP.

¹⁶⁰ Ustanovení § 11 odst. 2 ZSP.

¹⁶¹ Ustanovení § 36 odst. 3 SŘS.

¹⁶² Ustanovení § 138 OSŘ.

¹⁶³ Ustanovení § 36 odst. 3 SŘS.

¹⁶⁴ Ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ.

¹⁶⁵ Na vlastní žádost podle ustanovení § 36 odst. 3 SŘS a na návrh podle ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ.

¹⁶⁶ Srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98 (N 98/12 SbNU 45).

¹⁶⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 2. 10. 2008, sp. zn. II. ÚS 1619/08 (N 161/51 SbNU 13).

¹⁶⁸ Ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ.

¹⁶⁹ Ustanovení § 36 odst. 3 SŘS.

nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu".¹⁷⁰ Přístup Nejvyššího správního soudu je nutno ocenit především za tendenci jednotného výkladu obou citovaných ustanovení upravujících možnost osvobození od placení soudních poplatků v řízeních civilních i ve věcech správního soudnictví, který zakládá sjednocení uvedených podmínek přístupu k soudu v obou druzích soudního řízení.

Možnost úplného osvobození od soudních poplatků lze podle obou úprav¹⁷¹ přiznat *pouze výjimečně*, jsou-li pro to dány *zvlášť závažné důvody* a takové rozhodnutí musí být odůvodněno, přičemž je samozřejmě nutné splnit i podmínky stanovené pro osvobození částečné. Na tomto místě je nutné podotknout, že do souladu se obě úpravy úplného osvobození od soudních poplatků dostaly díky novele SŘS provedené zákonem č. 303/2011 Sb.¹⁷² a novele OSŘ provedené zákonem č. 218/2011 Sb.¹⁷³, když oba tyto předpisy obě úpravy zpřísnily tak, že výslovně začaly klást na úplné osvobození od soudních poplatků výše uvedené přísnější nároky. Uvedené zpřísnění lze jistě chápat jako možné odepření práva na přístup k soudu, domnívám se ovšem, v tomto případě samotná úprava může být soudy vykládána ústavně konformním způsobem s ohledem na dosažení soudní ochrany a zachování práva na přístup k soudu.

Z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že posouzení splnění zákonem stanovených podmínek, které jsou předpokladem pro přiznání osvobození od soudních poplatků, je výlučně v rozhodovací sféře obecných soudů.¹⁷⁴ Ústavní soud by zasáhl k ochraně práv stěžovatele pouze v případě *„jestliže by nesprávná aplikace zákonných ustanovení obecnými soudy měla za následek porušení některého z ústavně zaručených práv či svobod, například v důsledku svévole anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti...“*.¹⁷⁵

3. 2. 4 Soudní praxe ve věcech individuálního osvobození od soudních poplatků

Z rozhodovací praxe obecných soudů tak je možné vyzorovat specifikaci podmínek, za nichž lze od placení soudních poplatků, byť i jen částečně, osvobodit. Stejně tak lze vyzorovat případy, kdy se obecné soudy dopouštějí ústavně nekonformní interpretace

¹⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91.

¹⁷¹ Ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 36 odst. 3 SŘS.

¹⁷² Ustanovení čl. I bodů 18. a 19. zákona č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁷³ Ustanovení čl. IV bodů 4. a 5. zákona č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁷⁴ Srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 2719/13.

¹⁷⁵ Tamtéž.

podmínek stanovených pro osvobození od soudních poplatků a odpírají stěžovateli přístup k soudu.

V případě posuzování majetkových poměrů jako podmínky pro osvobození od soudních poplatků je určující objektivní neschopnost zaplatit soudní poplatek.¹⁷⁶ V mnoha případech soudní praxe dochází právě posuzování hlediska majetkových poměrů ke svévolnému výkladu práva ústíciho v odepření přístupu k soudu. Za rozhodnutí nesoucí znaky libovůle označil Ústavní soud usnesení Vrchního soudu v Praze, jímž potvrdil prvostupňové rozhodnutí Městského soudu v Praze o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, který své rozhodnutí odůvodnil takto: „*navrhovatel má dle svých tvrzení za odpůrcem pohledávku ve výši 96 000 000 Kč; při tak velkém majetku je v jeho možnostech opatřit si peněžní prostředky na zaplacení soudního poplatku ve výši 1 000 Kč, případně i na složení jistoty 100 000 Kč dle § 75b odst. 1 občanského soudního řádu*“.¹⁷⁷ Uvedené odůvodnění podle Ústavního soudu nese znaky nepřezkoumatelnosti a jako takové zasáhlo do práva stěžovatele zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny.¹⁷⁸

V dalším případě¹⁷⁹ dospěl Ústavní soud k závěru, že ačkoliv obecné soudy dovodily, že stěžovatelka (podnikatelský subjekt) naplnila podmínku neschopnosti zaplatit soudní poplatek a zároveň neuzavřely, že se v jejím případě jedná o zřejmě bezúspěšné či svévolné uplatňování práva, osvobození jí nepřiznaly. Podstata napadených rozhodnutí spočívala na argumentu, že stěžovatelka jako podnikatelský subjekt je odpovědná za povinnost obstarat si prostředky pro případ nutnosti vést soudní spor a že poplatková povinnost souvisí s podnikatelským rizikem a nelze ji podřadit pod okolnost tzv. vyšší moci, přičemž stěžovatelka neosvědčila, že neschopnost s vyšší mocí souvisí. Ústavní soud dospěl k závěru, že z napadených rozhodnutí není zřejmé (v případě prvostupňového rozhodnutí vůbec a v případě rozhodnutí o odvolání pouze ve vztahu k podnikatelskému riziku), zda jsou tato hlediska (podnikatelské riziko a povinnost obstarat si prostředky pro případné vedení sporu) zkoumána ve vztahu ke splnění podmínek stanovených v ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ pro úplné osvobození od soudních poplatků. Pokud by ve vztahu k podmínkám uvedeným v ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ zkoumána nebyla, jednalo by se o rozlišování subjektů na podnikající

¹⁷⁶ Srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3543/12, bod 33.

¹⁷⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 10. 2009, sp. zn. I. ÚS 218/09 (N 216/55 SbNU 33), bod 3.

¹⁷⁸ Tamtéž, bod 21.

¹⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3543/12.

a nepodnikající a to bez zákonného důvodu. V důsledku této interpretace by byly podnikající subjekty vyloučeny z možnosti osvobození od soudních poplatků a mohlo by se jednat o případ odepření spravedlnosti.¹⁸⁰ Nad to obecné soudy vůbec nezkoumaly možnost částečného osvobození od soudních poplatků, čímž porušily svou zákonnou povinnost.¹⁸¹

V jiné věci¹⁸² Ústavní soud zrušil rozhodnutí obecných soudů, v nichž soudy nevyhověly stěžovateli a neosvobodily jej od soudních poplatků. Stěžovatel byl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a jeho poplatková povinnost byla stanovena částkou šedesát tisíc korun českých. Prvostupňový soud nevyhověl jeho žádosti s tím, že stěžovatel vzhledem k vyslovení dřívější věcné nepříslušnosti jiného prvostupňového soudu věděl díky doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku tímto soudem, že jej stíhá povinnost poplatek zaplatit, a měl tedy dost času, aby prostředky nashromáždil a nespolehal na přenesení poplatkové povinnosti na stát. Soud přihlédl i k povaze sporu týkající se stěžovatelovy podnikatelské činnosti, kdy mohl riziko předvídat a výlohy zajistit např. pojištěním. Odvolací soud se ztotožnil s argumentací prvostupňového soudu a nad to dodal, že institut osvobození od soudních poplatků není určen k tomu, aby stát přebíral rizika vyplývající z podnikání stěžovatele, navíc za situace, v níž stěžovatel původně disponoval určitým majetkem, který však podle svého tvrzení svěřil *tunelářům a podvodníkům*. Ústavní soud konstatoval, že podmínky stanovené zákonem pro možné prominutí povinnosti platit soudní poplatek nerozlišují potencionální žadatele podle okolnosti a způsobu, za kterých vznikl problém, který má být předmětem řízení ve věci samé, a rovněž nestanoví kritérium délky vědomí o povinnosti soudní poplatek uhradit. Důvody, na nichž obecné soudy postavily argumentaci pro osvobození od soudních poplatků, označil Ústavní soud za svévolný výklad ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ.¹⁸³

V jiném případě¹⁸⁴ Ústavní soud zrušil rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, jímž bylo potvrzeno prvostupňové rozhodnutí, kterým nebyla stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků. Ústavní soud uvedl, že stěžovatelčina práva k nemovitostem nejsou takovou majetkovou hodnotou, u níž by bylo spravedlivé po stěžovatelce žádat, aby za účelem zaplacení soudního poplatku (a případné odměny pro jejího právního zástupce) tyto nemovitosti zpeněžila. Ústavní soud rovněž poukázal na skutečnost, že

---

¹⁸⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3543/12, bod 38.

¹⁸¹ Tamtéž, bod 37.

¹⁸² Nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03 (N 125/34 SbNU 281).

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2011, sp. zn. IV. ÚS 121/11 (N 96/61 SbNU 489).

poskytnutí stěžovatelčina bytu jejím rodičům je věci žádoucí a morální, která rovněž může představovat splnění povinnosti zajištění slušné výživy rodičům, kteří to potřebují.¹⁸⁵ U příjmu stěžovatelky, který nabyla prodejem parcely, a který vrchní soud označil za důvod dostatečného majetkového zázemí stěžovatelky, Ústavní soud uvedl, že „mezi výší tohoto aktiva a okamžikem požadavku na jeho existenci neexistovala snesitelná časová souvislost“.¹⁸⁶ Napadené rozhodnutí Ústavní soud označil jako znemožňující stěžovatelce, aby se mohla domáhat se soudní ochrany.¹⁸⁷

Pokud se jedná o negativní podmínku pro osvobození od poplatkové povinnosti, bude dána v případě svévolného či zjevně bezúspěšného uplatňování nebo bránění práva.¹⁸⁸

Za svévolné uplatňování práva označil Nejvyšší správní soud jednání žalobkyně, která opakovaně žalovala Ministerstvo kultury ve věcech poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.¹⁸⁹ Nejvyšší správní soud posvětil rozhodnutí Městského soudu v Praze, který po dvou předchozích případech, v nichž žalobkyni osvobodil od povinnosti platit soudní poplatek, se rozhodl další žádosti o osvobození nevyhovět. Nejvyšší správní soud uvedl, že pouhý údaj o počtu sporů iniciovaných ze strany stěžovatelky nemůže být posuzován jako zneužití práva. V případě stěžovatelky se ovšem jednalo o šikanózní výkon práva, což vyplynulo z četnosti sporů, jejich podstaty a postupu stěžovatelky, kdy tyto všechny faktory vedly soud k závěru, že je ovlivněna finančními spory se svým zaměstnavatelem, v důsledku čehož stěžovatelka zneužívá nástroje zakotvené v zákoně č. 106/1999 Sb. a následně i nástroje ve správním soudnictví.¹⁹⁰

Z jiného rozhodnutí, nálezu¹⁹¹ Ústavního soudu, ve vztahu k počtu žalob jako okolnosti zakládající osvobození od soudního poplatku, vyplývá, že posuzování možného osvobození je vázáno vždy na jednu konkrétní věc a v ní konkrétní uplatňované právo. Opačný přístup by podle soudu vedl k závěru, že ačkoliv by stěžovatel nesplnil podmínky stanovené zákonem, byl by osvobozen od soudních poplatků právě jen díky velkému množství podaných žalob, v důsledku čehož by došlo k vybočení ze zákonného

---

¹⁸⁵ Srov. ustanovení § 87 zákona č. 94/1963, o rodině, ve znění pozdějších předpisů (zrušen).

¹⁸⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2011, sp. zn. IV. ÚS 121/11 (N 96/61 SbNU 489), bod 19.

¹⁸⁷ Tamtéž, bod 20.

¹⁸⁸ Ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 36 odst. 3 SŘS.

¹⁸⁹ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91.

¹⁹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2856/08 (N 20/52 SbNU 197).

rámce a založení nerovnosti mezi účastníky řízení v případech navzájem srovnatelných.¹⁹²

Příklad bezúspěšného uplatňování práva lze demonstrovat na usnesení Vrchního soudu v Olomouci¹⁹³, kterým bylo potvrzeno usnesení Krajského soudu v Ostravě, v němž soud neosvobodil žalobkyni od povinnosti platit soudní poplatky. Podle názoru žalobkyně byl žalobce psychotronikem, který ji v 80. letech propustil ze zaměstnání, a tvrdila, že „žalovaný využívá vůči řadě osob své schopnosti, které nejsou dosud exaktně popsány a vědecky uznávány, přičemž toto působení mělo zasahovat do osobnostních práv žalobkyně“.¹⁹⁴ Vrchní soud v této věci konstatoval, že se jedná o případ bezúspěšného uplatňování práva, jestliže se skutková tvrzení přednesená žalobkyní vymykají z úrovně poznání a chápání člověka, přičemž nejsou hodnověrně doložena.¹⁹⁵

Pokud soud konečně dojde na základě ústavně konformního výkladu výše rozebíraných ustanovení k závěru, že nejsou dány důvody pro osvobození od soudních poplatků, musí dát navrhovateli dostatečný časový prostor k tomu, aby mohl poplatek zaplatit.¹⁹⁶ Takto například nepostupoval Vrchní soud v Praze, kdy 27. 5. 2010 potvrdil prvostupňové usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, který stěžovatelkám osvobození od soudních poplatků nepřiznal, a následujícího dne, 28. 5. 2010, potvrdil rozhodnutí téhož krajského soudu o zastavení řízení o dovolání stěžovatelek. Ústavní soud napadená usnesení vrchního soudu, kterými vrchní soud potvrdil usnesení krajského soudu o zastavení dovolacího řízení ve věcech obou stěžovatelek, zrušil a uvedl, že Vrchní soud uvedeným postupem zasáhl do práv obou stěžovatelek na spravedlivý proces.¹⁹⁷

3. 2. 5 Zvláštní omezení přístupu k soudu

Zvláštní část rozhodovací praxe soudů tvoří problematika stanovování soudních poplatků v případech rozdělování jednotlivých částí návrhů k samostatným řízením, v důsledku čehož žalobci vzniká několikerá poplatková povinnost. V případě správního soudnictví pak dochází i k případům, kdy je žalobci uložena povinnost zaplatit soudní poplatky

¹⁹² Nález Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2856/08 (N 20/52 SbNU 197).

¹⁹³ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. I Co 96/2013.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 732.

¹⁹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2010, sp. zn. I. ÚS 2381/10 (N 241/59 SbNU 459).

zvláště za každé napadené správní rozhodnutí, ačkoliv spolu všechna rozhodnutí věcně souvisí, byla vydána tímž orgánem a okruh účastníků byl rovněž totožný.¹⁹⁸

Ústavní soud tak například zrušil nálezem¹⁹⁹ usnesení Městského soudu v Praze, v němž posoudil výklad použitý tímto soudem jako protiústavní: „*Pokud tedy napadeným usnesením městský soud na základě interpretace příslušných ustanovení zákona č. 549/1991 Sb. vyměřil stěžovateli soudní poplatek 2 000 Kč za každé jednotlivé, správní žalobou napadené správní rozhodnutí, byť se všechna tato rozhodnutí týkala jednoho jediného případu... řešila stejnou právní otázku, týkala se pouze stěžovatele, byla vydána ve stejný den jedním a tímž správním orgánem a obsahovala totožnou právní argumentaci, měl takový postup dle Ústavního soudu charakter podstatného omezení stěžovatele v přístupu k soudu...“.²⁰⁰*

Z důvodů vyloučení jednotlivých částí návrhu k samostatnému projednání zrušil Ústavní soud usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích. Stalo se tak v případě stěžovatele, který podal žalobu proti dvěma platebním výměrům, vydaným jedním správcem daně, na základě provedení jediné daňové kontroly, o nichž rozhodl odvolací správní orgán na základě jediného odvolání dvěma samostatnými rozhodnutími. Ústavní soud konstatoval, že krajský soud nesprávně aplikoval ustanovení § 39 odst. 2 SŘS, v důsledku čehož nese toto rozhodnutí prvky libovůle, a současně tím porušil i dispoziční volnost žalobce, čímž zasáhl do autonomie jeho vůle, jelikož nerespektoval žalobu jím podanou jako jediný návrh. Je-li podle Ústavního soudu kumulace přípustná a není v rozporu s právními předpisy, není soud oprávněn derogovat účinky žaloby vyloučením věci k samotnému projednání. Ústavní soud rovněž uvedl, že postup krajského soudu byl rozporný se zásadou procesní ekonomie a soudu samému i účastníkům řízení tak vznikly zbytečné náklady.²⁰¹

V obou výše uvedených případech, ačkoliv se *prima facie* netýkaly problematiky soudních poplatků, došlo v důsledku absence ústavně konformní interpretace obecného práva k nárůstu poplatkové povinnosti. Vzhledem k tomu, že se v rozhodovací praxi soudů nejedná o ojedinělé případy²⁰², je nutné tuto praxi chápat jako významný deficit práva na přístup k soudu.

---

¹⁹⁸ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 731.

¹⁹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 43/07 (N 149/46 SbNU 481).

²⁰⁰ Tamtéž, bod 18.

²⁰¹ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2008, sp. zn. I. ÚS 1238/08 (N 131/50 SbNU 149).

²⁰² Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 664/03 (N 56/40 SbNU 547) nebo nález Ústavního soudu ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 43/07 (N 149/46 SbNU 481).

3.3 PRÁVNÍ POMOC

Velmi významnou, a troufám si tvrdit, že v mnoha případech dokonce esenciální podmínkou úspěšného průběhu řízení před soudem, je odborná právní pomoc. Už z předchozích částí této práce je zřejmé, že i erudovaní právníci, jakými jsou soudci obecných soudů, nemusí mít stejný pohled na výklad jednotlivých ustanovení právních předpisů, což v mnoha případech plyne z problematického znění právní úpravy. Z tohoto faktu je zřejmé, že člověk, který nemá právnické vzdělání a chce se domáhat ochrany svých práv v řízení před soudem, bude potřebovat odbornou právní pomoc.

Význam institutu právní pomoci je deklarován jeho výslovným zakotvením v Listině.²⁰³ Ústavní zakotvení právní pomoci má zásadní význam, jelikož například správní řád²⁰⁴ ho vůbec neprovádí a úprava v rámci SŘS²⁰⁵ i OSŘ²⁰⁶ je velmi stručná a obecná. Právě vzhledem k absenci a stručnosti právní úpravy je nutné právo na právní pomoc přímo aplikovat skrze uvedené ústavní ustanovení.²⁰⁷

Stejně jako v případě soudních poplatků, i absence právní pomoci může představovat v konkrétních situacích překážku v přístupu k soudu. Nejčastějším důvodem absence právní pomoci bude v konkrétním případě nedostatek finančních prostředků jednotlivce, jenž si nebude moci právní pomoc na vlastní náklady dovolit. V důsledku této skutečnosti nebude jednotlivce často schopen řádně sepsat podání, například žalobu, nebude schopen pochopit pravidla pro počítání lhůt, v nichž je nutné doručit podání soudu, a rovněž nebude schopen pochopit mnohá další úskalí, která na něj v právní úpravě *číhají*. Právní řád s touto možností počítá a zakotvuje institut bezplatné právní pomoci.

3.3.1 Bezplatná právní pomoc

Institut bezplatné právní pomoci v řízení před civilními a správními soudy v České republice je upraven v obou procesních řádech – SŘS i OSŘ. Úpravu doplňuje možnost poskytnutí bezplatné právní pomoci podle ZA. Pro případ přeshraničních sporů je

---

²⁰³ Ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny.

²⁰⁴ Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁵ Ustanovení § 35 odst. 8 SŘS.

²⁰⁶ Ustanovení § 30 OSŘ.

²⁰⁷ BAŇOUCH, Hynek. Čl. 37 Zajištění procesní rovnosti, meze povinnosti vypovídat. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 775.

bezplatná právní pomoc upravena v zákoně č. 629/2004 Sb.²⁰⁸ Na první pohled je tedy zřejmé, že úprava je roztržena do několika předpisů. Rozhodně však považuji za vhodné, z pohledu jednotlivce - laika, aby možnost využití bezplatné právní pomoci byla výslovně uvedena jak v SŘS, tak OSŘ, jelikož je málo pravděpodobné, že takový jednatel byl schopen skrze ustanovení § 64 SŘS dohledat onu možnost využití právní pomoci, pokud by byla uvedena pouze v OSŘ.

Z hlediska významu institutu bezplatné právní pomoci by podmínky pro její poskytnutí i dostupnost měly být v případech všech druhů řízení shodné. Znění ustanovení obou procesních řádů se však liší. Podle obou úprav je nutné o poskytnutí právní pomoci požádat.²⁰⁹ Aby jednatel mohl takto požádat, musí o možnosti poskytnutí právní pomoci vědět. Za tímto účelem je stanovena povinnost soudu poučit o možnosti využití bezplatné právní pomoci, která je výslovně uvedena pouze v ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ. Naopak v SŘS tato povinnost výslovně uvedena není. Lze však předpokládat, že soud by měl poučit o možnosti bezplatné právní pomoci i v řízeních podle SŘS, což vyplývá i ze soudní praxe.²¹⁰ Z judikatury²¹¹ také vyplývá, že poučení by mělo být poskytnuto každému účastníkovi, u něhož přichází do úvahy možnost osvobození od povinnosti platit soudní poplatky podle ustanovení § 138 OSŘ. Soud tak musí důkladně zvážit, zda účastníka poučí.

Nepoučení by mohlo v případě prokázané nevědomosti účastníka o jeho právech vyústit až v procesní vadu zakládající rozpor s ustanovením čl. 37 odst. 2 a 3 Listiny. Stalo by se tak v situaci, pokud by nevědomost účastníka vedla k takovým důsledkům, které by nenastaly, pokud by byl s právem na právní pomoc seznámen.²¹²

K závěru o porušení práva na právní pomoc dospěl Nejvyšší soud v případě, v němž žalobkyně byla osvobozena od soudních poplatků a následně byla vyzvána soudem k doplnění podání, aniž by byla současně s výzvou nebo i samostatně poučena o možnosti požádat o právní pomoc.²¹³ V jiném rozhodnutí Nejvyšší soud nepoučení o možnosti požádat o právní pomoc jako vadu řízení neshledal, jelikož soudu bylo

---

²⁰⁸ Zákon č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁹ Ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 35 odst. 8 SŘS.

²¹⁰ Srov. např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2012, č. j. 4 Ads 112/2012 – 28.

²¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2006, sp. zn. 22 Cdo 2249/2005.

²¹² BAŇOUCH, Hynek. Čl. 37 Zajištění procesní rovnosti, meze povinnosti vypovídat. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 774.

²¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2874/2009.

z dřívějších podání žalobce známo, že mu v předchozích soudních řízeních byl ustanoven advokát a o institutu právní pomoci tak věděl.²¹⁴

Možnost poskytnutí bezplatné právní pomoci je v obou procesních řádech vázána na skutečnost, zda u účastníka, který žádá o právní pomoc, jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.²¹⁵ Soud tedy zkoumá naplnění kritérií stanovených v ustanoveních § 36 odst. 3 SŘS a ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ, která byla rozebrána v podkapitole týkající se soudních poplatků. Vzhledem ke skutečnosti, že výše nákladů za právní pomoc se bude lišit od výše nákladů vynaložených na soudní poplatky, musí se při posuzování naplnění stanovených kritérií přihlížet k oběma částkám.²¹⁶

Z dikce znění obou úprav²¹⁷ vyplývá, že právní pomoc bude poskytnuta pouze v případě, že jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a zároveň jen je-li to *nezbytně třeba k ochraně práv či zájmů* účastníka. Podmínka nezbytnosti byla dříve stanovena pouze v OSŘ, do SŘS byla zakomponována zákonem č. 303/2011 Sb.²¹⁸ Tento krok lze docenit snad jen ve snaze sjednotit úpravy v obou procesních řádech. Ve skutečnosti se však jedná o změnu právní úpravy, která fakticky zpřísňuje možnost poskytnutí právní pomoci v řízeních před správními soudy a ve svém důsledku může vést k odepření přístupu k soudu. Z důvodové zprávy k zákonu č. 303/2011 Sb. vyplývá, že důvodem zakotvení této změny bylo zdůraznit mimořádnost institutu právní pomoci.²¹⁹ Tento argument ovšem dle mého názoru nemá žádný právně relevantní význam. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že tuto změnu akceptoval a vykládá ji skutečně jako zpřísnění právní úpravy, podle níž lze zástupce ustanovit jen pro vskutku závažné případy, jejichž závažnost je posuzována z hlediska dopadu na účastníka a z hlediska právní náročnosti věci.²²⁰

Ústavní soud už v některých konkrétních případech posuzoval na základě podané individuální ústavní stížnosti aplikaci ustanovení § 35 odst. 8 SŘS, přičemž se vyjádřil v tom smyslu, že „...*ustanovení*²²¹ *zakotvuje právo na to, aby se každý mohl nechat v řízení zastupovat osobou s právnickým vzděláním, která účastníku poskytne potřebnou právní pomoc tam, kde je jí potřeba. Toto právo však neobsahuje požadavek na to, aby*

²¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 22 Cdo 422/2009.

²¹⁵ Ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 35 odst. 8 SŘS.

²¹⁶ DAVID a kol., 2009, op. cit., s. 124.

²¹⁷ Ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 35 odst. 8 SŘS.

²¹⁸ Čl. 1 bod 16 zákona č. 303/2011 Sb.

²¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. K čl. I bodu 16.

²²⁰ Srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 – 34.

²²¹ Myšleno ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny.

*právní pomoc byla zajištěna rozhodnutím soudu a bezplatně. Jen v některých případech nelze uvedené právo realizovat jiným způsobem, přičemž podmínky, za jakých se tak děje, stanoví zákon...“.*²²² Ústavní soud tak zpřísnění úpravy chápe jako ústavně konformní, přičemž vždy bude zřejmě záležet na jednotlivém případě, jak se obecný soud vypořádá s konkrétními okolnostmi rozhodnými pro posuzování potřeby poskytnutí bezplatné právní pomoci. Osobně se se zpřísněným zněním právní úpravy neztotožňuji a stejně tak ani s totožnou přísnou podmínkou stanovenou v OSŘ²²³. Pokud by totiž hlediska uvedená v citovaném rozhodnutí Nejvyššího správního soudu²²⁴ měla být rozhodující pro posouzení *nezbytnosti* právní pomoci, konkrétně hledisko *dopadu na účastníka* a hledisko *právní náročnosti věci*, mohlo by i při přesvědčivé argumentaci obecného soudu dojít k odepření práva na přístup k soudu u konkrétních jednotlivců. Uvedená hlediska se mi jeví jako hlediska subjektivního vnímání, když například z pohledu soudce se může určitá věc jevit jako právně jednoduchá, ačkoliv z pohledu účastníka řízení se může jednat o problém, se kterým se sám není schopen bez náležité pomoci vypořádat. Uvedené ustanovení tak považuji při nejmenším za nešťastné, ačkoliv věřím, že v mnoha případech jej soudy interpretují a následně i aplikují ústavně konformním způsobem. Domnívám se, že právní pomoc by měla být účastníku řízení poskytnuta vždy, když o ni požádá a současně splní zákonem stanovené předpoklady *nemajetnosti*, přičemž nepůjde o případ bezúspěšného či šikanózního výkonu práva. Podmínka *nezbytnosti právní pomoci k ochraně práv* by neměla být vykládána jako důvod pro výjimečné poskytnutí právní pomoci, ale pouze jako korektiv, v důsledku něhož by právní pomoc nebyla poskytnuta v případech, kdy se ochrany domáhá například osoba s právním vzděláním nebo v případě kdy účastník svévolně odmítá pomoc poskytnutou již ustanoveným zástupcem, odpírá mu součinnost a maří jeho úkony.²²⁵

Na tomto místě bych ráda zmínila otázku posuzování možného poskytnutí právní pomoci osobám s duševním či mentálním postižením. Nejvyšší správní soud konstatoval, že u takových osob je v důsledku jejich postižení naplněna podmínka *nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně jejich práv*²²⁶, s výjimkou případů, v nichž dochází důsledkem tohoto postižení ke kverulatořnímu podávání velkého množství žalob, na jejichž základě vzniká velké množství soudních případů. Pro ustanovení zástupce musí

²²² Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2012, sp. zn. II. ÚS 1763/12.

²²³ Ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ.

²²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 – 34.

²²⁵ Srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2011, sp. zn. 3 Ads 149/2010 – 126.

²²⁶ Ustanovení § 35 odst. 8 SŘS.

být samozřejmě naplněna i další podmínka pro ustanovení zástupce podle ustanovení § 35 odst. 8 SŘS – naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Pokud budou zákonné podmínky naplněny, soud ustanoví zástupce takovéto osobě i v případě řízení, pro které není obligatorní zastoupení stanoveno.²²⁷ Ohledně osob se zdravotním postižením, včetně osob duševně nemocných, Nejvyšší správní soud uvedl, že soudy musí přihlížet k povaze jejich postižení a kompenzovat jej přiměřeně ve svém přístupu k nim, například zvýšenou aktivitou zaměřenou na zjištění rozhodných skutečností.²²⁸

Další otázka vyvstává ohledně zástupce, který bude v řízení ustanoven. OSŘ²²⁹ stanoví, že v případě splnění podmínek ustanoví účastníku zástupce, kterým může být jakákoliv fyzická osoba, která má plnou způsobilost k právním úkonům a s ustanovením souhlasí.²³⁰ Zástupce z řad advokátů ustanoví soud účastníku v případě, vyžaduje-li to ochrana jeho zájmů nebo v případě ustanovení pro řízení, v němž je povinné zastoupení advokátem.²³¹ Ustanovení advokáta k ochraně zájmů účastníka tak například nebude třeba v případě, kdy je z okolností zřejmé, že se účastník v problematice orientuje a nejedná se o řízení složité.²³² SŘS naproti tomu uvádí, že účastníku splňujícímu zákonem stanovené podmínky ustanoví zástupce, jímž může být i advokát.²³³ Linie mezi ustanovením advokáta či jiného zástupce je stanovena nejasně pro případy, na něž je nazíráno skrze ochranu zájmů účastníka, jemuž má být poskytnuta právní pomoc. Soudy tak budou v konkrétních případech posuzovat, jaké jsou dány okolnosti, spočívající právě na specifikách konkrétní věci. Z právních úprav rovněž není zřejmé, jakým způsobem bude konkrétní osoba zástupce vybrána. Tato skutečnost může mít za následek například nerovnoměrné přidělování věcí jen konkrétním advokátům. Absence pravidla pro přidělování věcí také může vést ke skutečnosti, že účastníku bude přidělen advokát či zástupce, s nímž nebude mít účastník důvěrný vztah a může to vést ve svém důsledku i k poklesu efektivity obhajoby a právní pomoci jako takové. Rovněž nelze pominout fakt, že zástupce vybírá orgán, který bude ve věci rozhodovat²³⁴. Absenci pravidla pro stanovení konkrétního zástupce je tak nutné považovat za významný deficit právní úpravy poskytování právní pomoci.

---

²²⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2011, č. j. 6 Ads 130/2011 – 30.

²²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 6 Ads 133/2009 – 78.

²²⁹ Ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ.

²³⁰ DAVID a kol., 2009, op. cit., s. 125.

²³¹ Ustanovení § 30 odst. 2 OSŘ.

²³² DAVID a kol., 2009, op. cit., s. 125.

²³³ Ustanovení § 35 odst. 8 SŘS.

²³⁴ BAŇOUCH, Hynek. Čl. 37 Zajištění procesní rovnosti, meze povinnosti vypovídat. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 777.

Otázkou související s absencí pravidla pro výběr zástupce je skutečnost, zda má účastník sám možnost projevit svůj názor ohledně osoby zástupce, který by byl ze strany soudu akceptován. Za velmi příznivý považuji přístup rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, který dospěl k závěru, že pokud účastník, který splňuje předpoklady pro poskytnutí právní pomoci, navrhne podle ustanovení § 35 odst. 8 SŘS jako svého zástupce konkrétní osobu, přičemž soud zjistí, že jeho návrh je založen na rozumných a oprávněných důvodech, pak by měl zpravidla takovému návrhu vyhovět. Pokud účastník nevyhoví ohledně osoby konkrétního zástupce, musí tuto skutečnost řádně odůvodnit. V této věci Nejvyšší správní soud uvedl, že za důvod pro odmítnutí konkrétního zástupce lze považovat například situaci, když se navrhovaný zástupce nebude schopen, například kvůli časové vytíženosti spočívající v poskytování právní pomoci jiným osobám, dostatečně náležitě věnovat věci účastníka, který by jej jako svého zástupce navrhnul.²³⁵

Úprava poskytování právní pomoci je doplněna možností poskytnutí právní pomoci podle ZA. Právní pomoc bude poskytnuta tomu, kdo nespĺňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle SŘS nebo OSŘ. Právní pomoc bude poskytnuta za podmínek stanovených v ustanovení § 18, § 19 a § 20 ZA, přičemž bude poskytnuta za sníženou odměnu nebo i bezplatně, pokud to odůvodňují poměry žadatele. ZA tak umožňuje dosáhnout na právní pomoc i jednotlivci, který by na ni nedosáhl v řízení před soudy podle obou procesních řádů.

Nejednotnost právní úpravy poskytování právní pomoci a rozdělení do několika předpisů vytváří některé praktické problémy. Jak bylo uvedeno již výše, z ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny vyplývá, že právo na právní pomoc má každý již od počátku řízení. Z uvedeného ustanovení jasně vyplývá, že toto právo není garantováno na období před zahájením řízení a fakticky tak budoucí potencionální účastník řízení nemusí dosáhnout na právní pomoc již při sepisování návrhu na zahájení řízení. Na právní pomoc poskytnutou ze strany soudu tak může dosáhnout nejdříve po doručení podání soudu. Stane se tak případně, kdy soud prostřednictvím výzvy k doplnění podání²³⁶, pokud má podání nedostatky, nebo i vedle této výzvy, účastníka o právu na právní pomoc poučí. Pokud není podání třeba doplnit, poučí jej bez dalšího. Zde ovšem opět záleží, zda soud uváží, jestli vhodné účastníka vůbec o právu na poskytnutí právní pomoci poučit. Pokud i přes žádost o poskytnutí právní pomoci účastník pomoc nedostane, má možnost obrátit se

²³⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 – 141.

²³⁶ Srov. např. ustanovení § 43 OSŘ.

na Českou advokátní komoru, která mu může poskytnout právní pomoc podle ZA. O této možnosti se už účastník bez vlastního přičinění nedozví. Právní úprava poskytování právní pomoci je tak poměrně komplikovaná, nestanovující přesná a jednotná pravidla pro získání právní pomoci, a nad to je roztržštěná do několika právních předpisů. Vedle těchto nedostatků však za její největší deficit považují faktickou nemožnost se o možnosti právní pomoci dostatečně informovat.

3. 3. 2 Povinné právní zastoupení a opravné prostředky

Specifickým problémem spojeným s právní pomocí je institut povinného zastoupení účastníka v některých řízeních o opravných prostředcích. Pokud se účastníku podaří dosáhnout bez právní pomoci vydání rozhodnutí, nebude moci v určitých případech bez dalšího využít konkrétních opravných prostředků, pokud nebude zastoupen. V českém právním řádu je povinné zastoupení, jako podmínka přístupu k soudu, nezbytné v řízení o dovolání²³⁷, v řízení o kasační stížnosti²³⁸ či dokonce v řízeních před Ústavním soudem²³⁹. Oba procesní řády, SŘS i OSŘ, umožňují výjimku²⁴⁰ z povinného zastoupení, kterou lze charakterizovat obecně tak, že povinné zastoupení se nevztahuje na osoby s právnickým vzděláním. Naproti tomu ZÚS výjimku nezakotvuje a povinné zastoupení vyžaduje vždy.²⁴¹

Omezující podmínka v přístupu k soudu v podobě povinného zastoupení je Ústavním soudem chápána jako legitimní, což vyplývá ze stanoviska pléna, v němž se Ústavní soud vyjádřil k povinnému zastoupení v řízeních před tímto soudem: „...*Smysl a účel obecné povinnosti právního zastoupení lze spatřovat zejména ve zcela mimořádné závažnosti řízení před Ústavním soudem a s tím spjaté snaze povinným právním zastoupením nejenom zajistit právně kvalifikované uplatňování práv před Ústavním soudem, nýbrž i garantovat vyšší stupeň objektivity účastníků řízení při posuzování vlastního postavení. Smysl a účel institutu povinného zastoupení... lze spatřovat i v univerzálnosti řízení před Ústavním soudem z hlediska návaznosti na jiné druhy procesního řízení.*“²⁴²

---

²³⁷ Ustanovení § 241 OSŘ.

²³⁸ Ustanovení § 105 SŘS.

²³⁹ Ustanovení § 30 ZÚS.

²⁴⁰ Ustanovení § 241 odst. 2, 3 a 4 OSŘ a ustanovení § 105 odst. 2 SŘS.

²⁴¹ Ustanovení § 30 ZÚS.

²⁴² Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 (ST 1/9 SbNU 471).

K ústavní konformitě nutného právního zastoupení v řízeních podle SŘS a OSŘ Ústavní soud uvedl, že vedle výše uvedených důvodů je smyslem a účelem tohoto institutu ochrana samotného soudního systému, spočívající v myšlence chránit soudy vyšších stupňů před obrovským množstvím nekvalifikovaných či zjevně neopodstatněných podání.²⁴³ Uvedený závěr se vztahuje k povinnému zastoupení v řízení o kasační stížnosti²⁴⁴ a dovolání²⁴⁵.

Z výše uvedených závěrů je zřejmé, že Ústavní soud chápe povinné právní zastoupení ve výše uvedených případech jako legitimní nástroj regulace soudního řízení. Závěry Ústavního soudu jsou podle mého mínění akceptovatelné jen částečně. Důsledkem současné právní úpravy povinného zastoupení je skutečnost, že účastník řízení, který není schopen si z jakýchkoliv důvodů obstarat právní pomoc, je připraven o možnost využití mimořádných opravných prostředků - kasační stížnosti a dovolání. S Ústavním soudem lze souhlasit v závěru, že smyslem a účelem institutu povinného zastoupení je ochrana práv účastníka řízení spočívající v kvalifikované pomoci. Domnívám se však, že institut povinného právního zastoupení by neměl být chápán a vykládán jako nástroj ochrany soudní soustavy před přetížením, jelikož k tomuto účelu obsahují procesní předpisy nástroje jiné, jako jsou například lhůty či úkony, které musí mít zákonem stanovené náležitosti. Pokud je účastník řízení schopen podat řádně vyplněné podání, například žalobu či kasační stížnost, neměl by mu dle mého názoru být odepřen přístup k soudu z důvodu absence právního zastoupení, jako čistě formálního důvodu.

Ačkoliv nepovažuji povinné právní zastoupení za vhodné, lze jej u opravných prostředků, jakými jsou již zmíněná kasační stížnost či dovolání, akceptovat, pokud bude jednotlivci garantována ochrana jeho ústavně zaručených práv. Povinné právní zastoupení v řízení před Ústavním soudem tudíž považuji za významný deficit, jenž může vyústit v neposkytnutí soudní ochrany před konkrétním zásahem do ústavně zaručených práv či svobod jednotlivce, k němuž mohlo dojít v řízení před obecnými soudy. Tento zásah ovšem z důvodu absence právního zastoupení nebude Ústavním soudem nikdy identifikován a odstraněn.

---

²⁴³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 10. 2009, sp. zn. III. ÚS 473/09.

²⁴⁴ Ustanovení § 102 a násl. SŘS.

²⁴⁵ Ustanovení § 236 a násl. OSŘ.

3.4 VĚCNÉ VYLOUČENÍ SOUDNÍHO PŘEZKUMU

Zvláštním případem odepření práva na přístup k soudu je stanovení věcné vyloučení soudního přezkumu. Výluky představují případy, v nichž právní řád přímo stanoví nemožnost soudního přezkumu v určitých věcech a jednotlivec se nemůže vůbec domáhat ochrany svých práv před soudem. Za částečné vyloučení soudního přezkumu lze považovat případy, kdy je soudní ochrana zákonem připuštěna, ale z povahy konkrétní věci, která je předmětem daného řízení, není možné uplatnit některé opravné prostředky.

3.4.1 Kompetenční výluky v SŘS

Jako kompetenční zde označuji výluky, u nichž není dána pravomoc soudů ve správním soudnictví a není tudíž vůbec možné dosáhnout na soudní ochranu práv.

Možnost zakotvení kompetenčních výluk předpokládá Listina, která v ustanovení čl. 36 odst. 2 umožňuje, aby zákon stanovil výjimku z práva na soudní ochranu. Tato výjimka je však stanovena ve vztahu k rozhodnutím orgánů veřejné správy. Současně však uvedený článek stanoví, že z pravomoci soudů nesmí být vyloučeno přezkoumávání těch rozhodnutí, která se týkají základních práv a svobod.

Pokud by snad vznikly pochybnosti, zda se konkrétní rozhodnutí týká základních práv či svobod, musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu²⁴⁶ a v duchu tohoto principu musí soudy při výkladu všech ustanovení, která vylučují přezkum určitých správních rozhodnutí, postupovat restriktivně ve prospěch zachování práva na přístup k soudu a poskytnutí soudní ochrany.²⁴⁷ Z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že základní práva a svobody, které mohou být konkrétním rozhodnutím orgánu veřejné správy dotčeny²⁴⁸, jsou základní práva a svobody jiné než právo na soudní ochranu. Opačný výklad by vedl dle Ústavního soudu k závěru, že vyloučení práva na soudní ochranu by bylo v rozporu s Listinou vždy a dovětek v první větě odst. 2 čl. 36 Listiny²⁴⁹ by neměl smysl.²⁵⁰

---

²⁴⁶ Ustanovení čl. 4 odst. 4 Listiny.

²⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. IV. ÚS 393/2000 (N 76/22 SbNU 151).

²⁴⁸ Ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny.

²⁴⁹ „...*nestanoví-li zákon jinak*“.

²⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 3. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 8/99 (N 153/16 SbNU 135; 291/1999 Sb.).

Kompetenční výluky jsou obecně vymezeny v ustanovení § 6 SŘS. Konkrétně jsou pak zakotveny v ustanovení § 70 SŘS, jež stanoví, které úkony správního orgánu jsou vyloučeny ze soudního přezkumu. Další výjimky stanoví zvláštní zákony²⁵¹.

Ustanovení § 70 SŘS zakotvuje šest skupin výluk ze soudního přezkumu. Jako první v uvedeném ustanovení jsou ze soudního přezkumu vyloučeny ty úkony správního orgánu, které nejsou rozhodnutími. Pro možnost vyloučení soudního přezkumu je tedy rozhodné, zda se jedná či nejedná o rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 SŘS, tj. úkon správního orgánu, kterým se zakládají, mění, ruší či závazně určují práva nebo povinnosti.

Pojem rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 SŘS je vymezeno materiálními znaky a je nutné jej tak i vykládat, přičemž z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že ustanovení § 65 SŘS musí být interpretováno v tom smyslu, že žalobní legitimace musí být dána ve všech případech, v nichž je dotčena právní sféra žalobce. Není rozhodné, zda úkon správního orgánu měl za následek založení, změnu, zrušení nebo závazné určení práv nebo povinností žalobce, nýbrž skutečnost, zda se tento úkon dle tvrzení žalobce *projevil negativně v jeho právní sféře*. Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutími ve smyslu ustanovení § 65 SŘS mohou být jak rozhodnutí zasahující do hmotných práv, tak rozhodnutí zasahující do procesních práv účastníků.²⁵²

Na již existující judikatuře Nejvyššího správního soudu je možné demonstrovat, které úkony nejsou považovány za rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 SŘS. Úkonem, který není rozhodnutím, je například sdělení ve smyslu ustanovení § 94 odst. 1 správního řádu²⁵³ o tom, že nejsou dány důvody pro zahájení přezkumného řízení.²⁵⁴ Rozhodnutím nejsou ani sdělení o postoupení odvolání či podání, stejně jako protokol o ústním jednání před správním úřadem.²⁵⁵

Za úkon, který rovněž není rozhodnutím podle ustanovení § 70 písm. a) SŘS, označil Nejvyšší správní soud *rozhodnutí o výjimce z obecných požadavků na výstavbu* ve smyslu ustanovení § 169 stavebního zákona²⁵⁶, jelikož samo o sobě zpravidla nezakládá práva či povinnosti osob. K založení práv či povinností dojde až následně, ve

---

²⁵¹ Srov. např. ustanovení § 171 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2011, č. j. 1 As 36/2011 – 79.

²⁵³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2014, č. j. 1 As 104/2013 – 36.

²⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2012, č. j. 3 Ads 18/2012 – 45.

²⁵⁶ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

spojení s navazujícím aktem správního orgánu²⁵⁷, jímž bude rozhodnuto o celém předmětu řízení, a *rozhodnutí o výjimce* tak bude přezkoumatelné v režimu ustanovení § 75 odst. 2 SŘS. *Rozhodnutí o výjimce* by bylo samostatně přezkoumatelné jedině v případě, že by po jeho vydání nebylo zapotřebí žádného navazujícího úkonu příslušného stavebního úřadu za účelem uskutečnění konkrétního stavebního záměru.²⁵⁸

Přístup Nejvyššího správního soudu lze v tomto případě velmi ocenit, jelikož nezbavuje oprávněnou osobu soudní ochrany bez ohledu na skutečnost, zda bude zapotřebí vydání navazujícího úkonu stavebního úřadu, a zároveň chrání soudy před přezkoumáváním aktů, které v případě, že bude vydán navazující úkon, nemusí rozhodovat zvlášť o této výjimce, ale až následně v režimu ustanovení § 75 odst. 2 SŘS.

Ze soudního přezkumu nejsou vyloučena *závazná stanoviska*. K tomuto zobecňujícímu závěru dospěl rozšířený senát Nejvyššího správního soudu při posuzování povahy závazného stanoviska v ustanovení § 44 zákona č. 114/1992 Sb.²⁵⁹ Soud označil *závazná stanoviska* za rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 SŘS, přičemž uvedl, že soudní přezkum má být vykonáván vůči orgánu, který při rozhodování disponuje reálnou mírou úvahy. Současně není vhodné přenášet odpovědnost za obsah závazného stanoviska na orgán, který vydává na základě tohoto stanoviska konečné rozhodnutí, aniž by sám mohl při jeho vydání reálně ovlivnit rozhodovací činnost orgánu, který vydal závazné stanovisko. Soudnímu přezkumu ovšem nemusí podléhat stanoviska svou povahou nezávazná²⁶⁰, která jsou sice nutnou podmínkou vydání určitého konečného rozhodnutí, ovšem orgán, který konečné rozhodnutí vydává, se od nich může s odůvodněním odchýlit.²⁶¹

V jiné věci, týkající se povahy *rozhodnutí v pochybnostech, zda se jedná o součást zemědělského půdního fondu*²⁶², Nejvyšší správní soud uvedl, že takového rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 65 SŘS a není tudíž vyloučeno ze soudního přezkumu. Lze sice souhlasit, že vydáním tohoto rozhodnutí nejsou vlastníku pozemku ve výroku rozhodnutí uložena práva nebo povinnosti přímo, ovšem stanovením povahy pozemku – zda náleží nebo ne do zemědělského půdního fondu – se rozhodne

²⁵⁷ Např. rozhodnutí o umístění stavby (§ 79 zákona č. 183/2006 Sb.).

²⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2013, č. j. 8 As 8/2011 – 66.

²⁵⁹ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁰ Srov. např. stanovisko podle ustanovení § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶¹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005 – 86.

²⁶² Ustanovení § 1 odst. 4 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů.

s konečnou platností o jeho právním režimu a tím pádem se i závazně určí práva a povinnosti vlastníka či uživatele takového pozemku, dochází tudíž k zásahu do jejich právní sféry. Výše uvedené závěry Nejvyšší správní soud vztáhl i na *rozhodnutí*²⁶³ v *pochybnostech, zda se jedná o pozemek určený k plnění funkcí lesa.*²⁶⁴

Z výše uvedených závěrů vyšel Nejvyšší správní soud i při rozhodování o povaze *rozhodnutí v pochybnostech, zda se jedná o uzavřenou vodu.*²⁶⁵ Ačkoliv vydání takového rozhodnutí zakládá odlišné důsledky v právní sféře konkrétního jednotlivce než v případě výše zmíněných rozhodnutí v pochybnostech, i v tomto případě soud shledal, že se jedná o rozhodnutí, které není vyloučeno ze soudního přezkumu.²⁶⁶

V obou uvedených rozhodnutích²⁶⁷ Nejvyšší správní soud zároveň poznamenal, že rozhodnutí o odstranění pochybností o povaze určitých nemovitostí je řešením předběžné otázky. Zároveň upozornil, že pojem *rozhodnutí o předběžné otázce* je nutné odlišit od pojmu *rozhodnutí předběžné povahy*. Podle soudu nenasvědčuje právní úprava skutečnosti, že by rozhodnutí o předběžných otázkách vždy vykazovala znaky předběžnosti nebo dočasnosti, nýbrž některá rozhodnutí o předběžných otázkách je nutné považovat za dlouhodobá či dokonce definitivní. Tento závěr je potřeba zvláště vyzdvihnout, jelikož ztotožněním obou pojmů by došlo k automatickému odepření práva na přístup k soudu u rozhodnutí o předběžných otázkách, jelikož SŘS v ustanovení § 70 písm. b) stanoví výlukou ze soudního přezkumu pro rozhodnutí předběžné povahy.

Aby mohlo být rozhodnutí vyloučeno ze soudního přezkumu z důvodu jeho předběžné povahy²⁶⁸, musí se jednat o rozhodnutí *dočasné*, což znamená, že věcné posouzení bude vyhrazeno konečnému rozhodnutí, které jej bude následovat, a toto dočasné rozhodnutí okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí konečného ve věci samé pozbude svých účinků. Soudnímu přezkumu bude dočasné rozhodnutí s ohledem na svůj obsah podléhat až následně, v rámci soudního přezkumu rozhodnutí konečného.²⁶⁹ Musí být tedy splněna *časová podmínka*, kdy předběžné rozhodnutí bude vydáno v řízení o vydání konečného rozhodnutí, v němž je možné se v případě potřeby domáhat ochrany

²⁶³ Ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁴ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2009, č. j. 1 As 89/2008 – 80.

²⁶⁵ Ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2012, č. j. 2 As 54/2011 – 63.

²⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2012, č. j. 2 As 54/2011 – 63 a usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2009, č. j. 1 As 89/2008 – 80.

²⁶⁸ Ustanovení § 70 písm. b) SŘS.

²⁶⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005 – 86.

před nečinností správního orgánu, čímž je zajištěna dočasnost předběžného rozhodnutí. V druhém případě bude předběžné rozhodnutí vydáno před zahájením řízení o vydání konečného rozhodnutí, přičemž bude k ochraně dočasnosti předběžného rozhodnutí stanovena zákonná lhůta, v níž bude řízení o vydání konečného rozhodnutí zahájeno. Vedle podmínky časové musí být splněna *podmínka věcná*, která znamená, že konečné rozhodnutí v sobě musí nutně zahrnout vztahy, které byly upraveny rozhodnutím předběžné povahy. K naplnění znaků rozhodnutí předběžné povahy je do třetice nutné splnění *podmínky osobní*, což znamená, že obě rozhodnutí – předběžné i konečné, musí být adresována mimo jiné i téže osobě, což je předpokladem následné možnosti domáhat se ze strany této osoby soudního přezkumu předběžného rozhodnutí alespoň zprostředkovaně, a to žalobou proti rozhodnutí konečnému.²⁷⁰

Výluka podle ustanovení § 70 písm. b) SŘS tak může být aplikována pouze na rozhodnutí, která budou splňovat výše uvedené podmínky. Příkladem předběžného rozhodnutí bylo do nedávné doby rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu podle ustanovení § 118c zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.²⁷¹ Nejvyšší správní soud svůj přístup později změnil²⁷² - rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu sice označil za rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 SŘS, ovšem vyloučil, že by se jednalo o rozhodnutí předběžné povahy ve smyslu ustanovení § 70 SŘS, když dospěl k závěru, že je naplněna podmínka osobní, ne však podmínka časová a věcná mezi řízením o zadržení řidičského průkazu a řízením o přestupku či trestném činu. Nejvyšší správní soud uvedl, že správní orgán ani orgán činný v trestním řízení nemají zákonnou povinnost zahájit řízení v případě zadržení řidičského průkazu podle ustanovení § 118c zákona č. 361/2000 Sb. Správní orgán rozhodující o přestupku nebo soud rozhodující o spáchání trestného činu rovněž nepřezkoumávají oprávněnost rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu a nemají možnost takové rozhodnutí nijak zhojit. V konkrétních případech ani nemusí dojít k vydání rozhodnutí o vině, v důsledku čehož bude mít zadržení řidičského průkazu negativní důsledky v právní sféře řidiče, přičemž u něj nebudou splněny zákonné²⁷³ podmínky pro náhradu škody.²⁷⁴ Uvedenou

---

²⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2009, č. j. 2 Afs 186/2006 – 54.

²⁷¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2008, č. j. 5 As 42/2008 – 42.

²⁷² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2009, č. j. 7 As 69/2008 – 47.

²⁷³ Podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

změnu v rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu tak lze označit za přínosnou, jelikož ve svém důsledku odstranila nemožnost soudního přezkumu v dané věci, v níž neměla konkrétní osoba právní nárok na vydání navazujícího konečného rozhodnutí a byla tak zbavena soudní ochrany.

Vedle již uvedených důvodů je soudní přezkum vyloučen i u rozhodnutí, jimiž se upravuje vedení řízení.²⁷⁵ Jedná se o kategorii procesních rozhodnutí, přičemž jak již bylo uvedeno výše, rozhodnutí, která zasahují do procesních práv účastníků, nejsou obecně vyloučena ze soudního přezkumu.²⁷⁶ Ze soudního přezkumu jsou tak v rámci SŘS vyloučeny výslovně ty procesní úkony, jimiž se upravuje vedení řízení před správním orgánem, přičemž se jimi správní orgán nedotýká přímo takových práv účastníka, která zakládají právo hmotné, nýbrž zasahuje do práv daných pro vlastní vedení řízení – tyto úkony nemají povahu rozhodnutí meritorního a rovněž nezpůsobují založení, změnu, zrušení či závazné určení hmotných práv či povinností.²⁷⁷

Příkladem úkonu, jímž se upravuje vedení řízení, je *usnesení o přerušení řízení podle ustanovení § 64 odst. 1 SŘ.*²⁷⁸ Stejnou povahu má i *rozhodnutí o podjatosti úřední osoby*, které je rovněž ze soudního přezkumu vyloučeno. Právo na soudní ochranu je ovšem zachováno v tom smyslu, že je možné přezkoumat rozhodnutí o námitce podjatosti v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ve věci samé, přičemž v tomto řízení může být shledána jeho vada spočívající v nesprávném posouzení námitky podjatosti.²⁷⁹

Z výše uvedeného je tak zřejmé, že smyslem soudní výluky úkonů upravujících vedení řízení je ochrana soudního systému před zahlcením, což lze v tomto případě považovat za legitimní požadavek, jelikož z definice těchto úkonů, jak je vykládají soudy ve své aplikační praxi, je zřejmé, že se jedná o úkony, které nezasahují do právní sféry jednotlivce.

Ze soudního přezkumu jsou dále vyloučeny úkony správního orgánu, „jejichž vydání závisí výlučně na posouzení zdravotního stavu osob nebo technického stavu věci, pokud sama o sobě neznamenaají právní překážku výkonu povolání, zaměstnání nebo

---

²⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2009, č. j. 7 As 69/2008 – 47.

²⁷⁵ Ustanovení § 70 písm. c) SŘS.

²⁷⁶ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 42.

²⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 6 As 46/2013 – 28.

²⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2008, č. j. 3 As 64/2007 – 62.

²⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 1 As 51/2011 – 135.

*podnikatelské, popřípadě jiné hospodářské činnosti...“.*²⁸⁰ Soudní výluka se neaplikuje v případě, že by tyto úkony samy o sobě znamenaly právní překážku výkonu činností v ní uvedených²⁸¹. Ústavní soud doplnil citované ustanovení interpretativním výrokem, z něhož vyplývá, že tato výluka se rovněž neaplikuje v případě, když by se jednalo o úkon dotýkající se základních práv a svobod.²⁸² Ústavní soud k uvedenému doplňujícím výroku dospěl při posuzování ústavnosti ustanovení § 70 písm. d) SŘS, přičemž uvedl, že bez tohoto interpretativního výroku by nebylo možné podrobit soudnímu přezkumu rozhodnutí o (ne)uznání za osobu zdravotně znevýhodněnou ve smyslu ustanovení § 67 odst. 2 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb.²⁸³, jelikož by jinak byly splněny podmínky výslovně uvedené v ustanovení § 70 písm. d) SŘS pro aplikaci výluky.²⁸⁴ Uvedené rozhodnutí o neuznání totiž předurčuje, zda bude osoba zdravotně postižená, která je zvláštním nositelem práv garantovaných ustanovením čl. 29 Listiny za nositele těchto práv považována pro účely prováděcích zákonů.²⁸⁵ Rozhodnutí o (ne)uznání za osobu zdravotně znevýhodněnou tak Ústavní soud označil za rozhodnutí, které se dotýká základního práva ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny.²⁸⁶

Z citovaného nálezu vyšel Nejvyšší správní soud v jiné věci, v níž posuzoval možnost přezkumu *vyjádření revizního lékaře o neschválení úhrady komplexní lázeňské péče a schválení úhrady příspěvkové lázeňské péče*, respektive přezkumu rozhodnutí o odvolání proti tomuto vyjádření. Soud nejprve dospěl k závěru, že se jedná o rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 SŘS. Následně konstatoval, že v případě rozhodování o poskytnutí komplexní lázeňské péče se nebude aplikovat výluka zakotvená v ustanovení § 70 písm. d) SŘS, ačkoliv se jedná čistě o otázku medicínskou. Nejvyšší správní soud konstatoval, že v tomto případě se rozhodnutí dotýká základních práv a svobod stěžovatele, konkrétně práva na zdravotní péči²⁸⁷, jelikož přímo napadeným rozhodnutím bylo rozhodováno o možném poskytnutí komplexní lázeňské péče, tudíž o plnění ze zdravotního pojištění ve prospěch stěžovatele.²⁸⁸

---

²⁸⁰ Ustanovení § 70 písm. d) SŘS.

²⁸¹ Ustanovení § 70 písm. d) SŘS.

²⁸² Nález Ústavního soudu ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/12 (82/2013 Sb.), bod 36.

²⁸³ Ustanovení § 67 odst. 2 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 73/2011 Sb.

²⁸⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/12 (82/2013 Sb.), bod 37.

²⁸⁵ Tamtéž, bod 31.

²⁸⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/12 (82/2013 Sb.), bod 41.

²⁸⁷ Ustanovení čl. 31 Listiny.

²⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2013, č. j. 4 Ads 134/2012 – 50.

3. 4. 2 Kompetenční výluky ve zvláštních zákonech

Vedle výluk ze soudního přezkumu vymezených v ustanovení § 70 SŘS jsou další konkrétní výluky vymezeny v řadě dalších zákonů, s čímž počítá i ustanovení § 70 písm. f) SŘS a ustanovení § 6 SŘS.

Příkladem výluky ze soudního přezkumu je úkon, jímž příslušný úřad práce sdělil žadateli, že s ním neuzavře dohodu o zřízení chráněného pracovního místa, jak to umožňuje ustanovení § 75 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb.²⁸⁹ Na tento úkon se vztahuje výluka zakotvená v ustanovení § 14 odst. 5 zákona č. 218/2000 Sb.²⁹⁰ Uvedený úkon posuzoval Nejvyšší správní soud, přičemž uvedl, že stanovená výluka nemá protiústavní povahu, jelikož příspěvek ze státního rozpočtu, který je poskytnut jako plnění z této dohody, má povahu dotace, jak tento pojem chápe zákon č. 218/2000 Sb. Neposkytnutí dotace nezasahuje do základního práva žadatele vlastnit majetek²⁹¹, jelikož vlastnictví k dotaci vzniká až okamžikem jejího poskytnutí, tudíž nemůže mít rozhodnutí o jejím neposkytnutí negativní důsledek na vlastnické právo.²⁹²

V soudní praxi už nastaly případy, v nichž Ústavní soud přikročil ke zrušení některých zákonných ustanovení, která přímo nebo nepřímo vylučovala soudní přezkum pro jejich rozpor s ústavním pořádkem.

Příkladem zrušené soudní výluky bylo ustanovení § 104e písm. b) zákona č. 582/1991 Sb.²⁹³, které ze soudního přezkumu vylučovalo rozhodnutí o prominutí penále plátcům pojistného na sociální zabezpečení. Ústavní soud uvedené ustanovení zrušil, jelikož dospěl k závěru, že vylučuje soudní přezkum rozhodnutí, při jejichž vydání disponuje rozhodující správní orgán mírou správního uvážení. Ačkoliv neexistuje právní nárok na prominutí penále, má stěžovatel právo na dodržení mezí správního uvážení, a tudíž má rovněž právo, aby rozhodnutí bylo vydáno v řádném řízení s dodržením norem procesních i hmotněprávních, za současného vyloučení svévole rozhodujícího orgánu. Takové rozhodnutí tudíž musí být přezkoumatelné soudem co do dodržení předepsaného procesního postupu správního orgánu a dodržení mezí správního uvážení. Výslovná

---

²⁸⁹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹⁰ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

²⁹¹ Ustanovení čl. 11 Listiny.

²⁹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2013, č. j. 4 Ads 66/2013 – 23.

²⁹³ Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 73/2011 Sb.

vyluka neumožňovala ústavně konformní interpretaci za účelem umožnění přístupu k soudu, a proto ji Ústavní soud zrušil.²⁹⁴

3. 4. 3 Obdoba kompetenčních výluk

V minulosti se již několikrát stalo, že Ústavní soud rušil zákonná ustanovení, která nebyla přímo soudními výlukami, ovšem jejich znění fakticky nahrazovalo individuální rozhodnutí, které by jinak přijal příslušný orgán, a proti němuž by se mohli účastníci řízení zákonnými cestami bránit.²⁹⁵

Příkladem porušení principu dělby moci byl zákon²⁹⁶, který výslovně stanovil, že „*Vzletová a přistávací dráha 06R - 24L letiště Praha Ruzyně... jsou veřejným zájmem*“.²⁹⁷ Ústavní soud zrušil zákon jako celek, přičemž uvedl, že znění ustanovení § 1 zákona č. 544/2005 Sb. je neslučitelné s principem dělby moci, jakož i rozporné s dalšími ustanoveními Ústavy²⁹⁸. Uvedené ustanovení rovněž zakládá rozpor s právem na soudní přezkum podle ustanovení čl. 36 Listiny.²⁹⁹

Vydání zmíněného zákona svědčí o nerespektování judikatorní praxe Ústavního soudu ze strany zákonodárce. Ústavní soud totiž již dříve ze stejných důvodů zrušil nálezem³⁰⁰ ustanovení § 3a zákona č. 114/1995 Sb.³⁰¹, který stanovil: „*Rozvoj a modernizace vodní cesty vymezené vodním tokem Labe od říčního km 129,1 (Pardubice), na státní hranici se Spolkovou republikou Německo a vodním tokem Vltava od říčního km 91,5... po soutok s vodním tokem Labe... je ve veřejném zájmu*“.³⁰²

K podobným případům může docházet i na úrovni moci výkonné, kdy obdobným způsobem vyhlášky nahrazují individuální rozhodnutí.³⁰³

Výše uvedené příklady mají ve vztahu k jednotlivci a ochraně jeho individuálních práv význam především v tom směru, že vydáním takových neústavních aktů je připraven o individuální nástroje ochrany svých práv, a to jak v řízení před správními orgány, tak v řízení před soudy, k nimž vůbec v důsledku vydání zmíněných aktů nemůže

²⁹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 46/10 (N 102/61 SbNU 537; 177/2011 Sb.).

²⁹⁵ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 746.

²⁹⁶ Zákon č. 544/2005 Sb., o výstavbě vzletové a přistávací dráhy 06R - 24L letiště Praha Ruzyně.

²⁹⁷ Ustanovení § 1 zákona č. 544/2005 Sb.

²⁹⁸ Ustanovení čl. 1, čl. 2 odst. 1 a 3, čl. 81 a čl. 90 Ústavy.

²⁹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/08 (N 56/52 SbNU 555; 124/2009 Sb.).

³⁰⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04 (N 130/37 SbNU 641; 327/2005 Sb.).

³⁰¹ Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 118/2004Sb.

³⁰² Ustanovení § 3a zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 118/2004Sb.

³⁰³ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 746.

dojít. Ve vztahu k jednotlivci tak dochází k odepření přístupu k soudu i dalším nástrojům ochrany jeho práv, které by mohl uplatnit například v rámci správního řízení.

3. 4. 4 Omezení využití opravných prostředků

V soudním řízení správním i v občanském soudním řízení existují nástroje, jejichž prostřednictvím lze přezkoumat rozhodnutí soudu. Těmito nástroji jsou tzv. opravné prostředky, jejichž hlavním smyslem je odstranit případné vady, které mohly ovlivnit obsah vydaného rozhodnutí. Smyslem existence opravných prostředků je zajištění vydávání rozhodnutí, která budou věcně správná a spravedlivá.³⁰⁴

Opravné prostředky se dělí na řádné, kterými lze napadnout rozhodnutí soudu, které doposud nenabýlo právní moci, a mimořádné, kterými lze napadnout rozhodnutí pravomocná.³⁰⁵

V rámci současné právní úpravy je řádným opravným prostředkem odvolání, které je zakotveno v ustanovení § 201 a násl. OSŘ. Mimořádnými opravnými prostředky jsou v civilním soudním řízení dovolání³⁰⁶, žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení³⁰⁷. V rámci správní soudnictví jsou zakotveny pouze opravné prostředky mimořádné, kterými jsou kasační stížnost³⁰⁸ a obnova řízení³⁰⁹.

Právo na opravné prostředky není explicitně vymezeno na ústavní úrovni a v rámci českého právního řádu jsou opravné prostředky upraveny pouze na úrovni zákonů. Za východisko jejich zakotvení ovšem lze považovat ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny v kombinaci s ustanovením čl. 36 odst. 4 Listiny, přičemž je nutné je chápat jako zákonem stanovený postup.³¹⁰

Právo na opravné prostředky nezaručuje a nevyžaduje ani EÚLP, pokud prvostupňové rozhodnutí splňuje požadavky na nestranný a nezávislý soud, s výjimkou požadavku na dvojstupňovost řízení trestního.³¹¹

Využití opravných prostředků je možné jen v případech, u nichž to stanoví zákon, přičemž přezkum rozhodnutí se u jednotlivých opravných prostředků liší ve své šíři. Pokud se jedná například o odvolání, lze jím napadnout obecně každé rozhodnutí soudu

---

³⁰⁴ WINTEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 419.

³⁰⁵ Tamtéž, s. 420.

³⁰⁶ Ustanovení § 236 a násl. OSŘ.

³⁰⁷ Obě v ustanovení § 228 a násl. OSŘ.

³⁰⁸ Ustanovení § 102 a násl. SŘS.

³⁰⁹ Ustanovení § 111 a násl. SŘS.

³¹⁰ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 730.

³¹¹ MOLEK, 2012, op. cit., s. 106.

prvního stupně.³¹² Z tohoto pravidla jsou pak stanoveny výjimky pro celou řadu usnesení³¹³, u nichž odvolání přípustné není. V případě rozsudků je však odvolání vyloučeno pouze pro ty rozsudky, jimiž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřesahujícím částku deset tisíc korun bez příslušenství.³¹⁴ Naproti tomu dovolání, jako mimořádný opravný prostředek, je možné uplatnit v mnohem menší míře, což je dáno opět vymezením rozhodnutí, u nichž je dovolání přípustné. Předně musí být splněna podmínka, že se jedná o rozhodnutí, jímž se řízení končí, přitom je pro obecnou přípustnost dovolání rozhodující, zda právní otázka, řešená v napadeném rozhodnutí, má charakter odklonu od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, nebyla dovolacím soudem doposavad vyřešena, je tímto soudem rozhodována rozdílně nebo má-li být tímto soudem posouzena jinak.³¹⁵ Vedle toho zákon okruh rozhodnutí zužuje vymezením rozhodnutí, u nichž je dovolání nepřípustné.³¹⁶ Konečně platí, že dovolání je možné podat jen v případě, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.³¹⁷ Na uvedeném příkladu je zjevné, že dovolání je možné v mnohem užším okruhu případů, což je rovněž dáno tím, že směřuje proti rozhodnutí pravomocnému a jeho zrušením tak zasahuje do nastolené právní jistoty. Obdobně tomu je v případě kasační stížnosti, která je rovněž mimořádným opravným prostředkem, který je možné uplatnit pouze při splnění zákonem stanovených předpokladů.³¹⁸

Ze zákonných podmínek pro možnost využití opravných prostředků vyplývá, že jen část rozhodnutí může být přezkoumána v rámci odvolacího řízení. Ještě menší část rozhodnutí je možné přezkoumat v řízení o dovolání či kasační stížnosti. V této souvislosti vyvstává otázka, zda je možné vyloučit z řízení o opravných prostředcích ta rozhodnutí, v důsledku jejichž vydání mohlo být zasaženo do základních práv a svobod, přičemž tato rozhodnutí nesplňují zákonné předpoklady řízení o opravném prostředku.

K tomuto problému se vyjádřil Ústavní soud, který uvedl, že rozhodování soudu v řízení o opravných prostředcích musí probíhat v ústavním rámci, především s ohledem na ustanovení čl. 4 Ústavy, který základní práva a svobody staví pod ochranu moci soudní. Ochrana základních práv a svobod je středobodem fungování demokratického právního státu a při jejich aplikaci je nutné tuto ochranu uplatnit bezprostředně a přímo.

---

³¹² Ustanovení § 201 OSŘ.

³¹³ Ustanovení § 202 odst. 1 OSŘ.

³¹⁴ Ustanovení § 202 odst. 2 OSŘ.

³¹⁵ Ustanovení § 237 OSŘ.

³¹⁶ Ustanovení § 238 OSŘ.

³¹⁷ Ustanovení § 241a odst. 1 OSŘ.

³¹⁸ Ustanovení § 102 a násl. SŘS.

Pokud tedy obecný soud shledá porušení základního práva či svobody, je povinen učinit veškerá opatření a použít všechny prostředky v rámci své pravomoci, aby k porušování nadále nedocházelo.³¹⁹

Ústavní soud v obdobné věci shledal, že základní práva a svobody musí být způsobilá ochrany prostřednictvím všech opravných prostředků.³²⁰ Uvedené závěry rovněž opřel o zásadu subsidiarity, podle níž on sám poskytuje ochranu základních práv a svobod až v okamžiku, kdy selhaly mechanismy ochrany v předchozím řízení před orgány veřejné moci.³²¹ Ústavní soud konstatoval, že platí pravidlo: „...že *ne každá námitka zhojitelná v dovolacím řízení je zhojitelná v řízení o ústavní stížnosti, a nikoli naopak, že ne každý důvod k podání ústavní stížnosti je zároveň důvodem dovolání*“.³²² K tomu Ústavní soud uvedl, že opačné pojetí by z ústavní stížnosti činilo specializovaný mimořádný opravný prostředek, když by jejím prostřednictvím byly napravovány vady jinak interpretací vyloučené z přezkumu v rámci dovolacího řízení, což je neslučitelné s rolí Ústavního soudu ve smyslu ustanovení čl. 83 Ústavy.³²³

S uvedenými závěry Ústavního soudu se ztotožňuji, ačkoliv je nemohu přijmout bez výhrad. Argumentace postavená na ochraně základních práv a svobod je z ústavního hlediska správná, ovšem nelze pominout, že provedeným výkladem se otevřela cesta k opravným prostředkům v podstatě nepředvídatelnému množství rozhodnutí, která nemusí splňovat zákonem stanovené podmínky pro uplatnění konkrétního opravného prostředku. Nelze popírat, že obecné soudy musí provádět interpretaci i následnou aplikaci práva ústavně konformním způsobem, ovšem v daném případě dochází k extenzivní interpretaci podmínek opravných prostředků, které by měly v duchu závěrů Ústavního soudu vždy mít schopnost zhojit zásah do základních práv a svobod. Tento extenzivní výklad může v konkrétních případech vytvářet právní nejistotu ohledně úspěšnosti využití opravného prostředku, když například interpretace některého z dovolacích důvodů bude dovozena jen s ohledem na ochranu základních práv a svobod, ačkoliv půjde daleko za text zákonného ustanovení.

Domnívám se, že problematiku výkladu omezení opravných prostředků například nelze ztotožnit s výkladem výluk ze soudního přezkumu³²⁴, u nichž Ústavní soud uvedl,

---

³¹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2009, sp. zn. IV. ÚS 380/09 (N 213/55 SbNU 9).

³²⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04 (N 114/34 SbNU 187).

³²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2009, sp. zn. IV. ÚS 380/09 (N 213/55 SbNU 9).

³²² Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04 (N 114/34 SbNU 187).

³²³ Tamtéž.

³²⁴ Srov. ustanovení § 70 písm. f) SŘS.

že nelze vyloučit ta rozhodnutí, která se týkají základních práv a svobod.³²⁵ Uvedený závěr ohledně kompetenčních výluk má oporu v ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny, zatímco řízení o opravných prostředcích lze chápat jako stanovený postup ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny, který je proveden na základě zmocnění zakotveného v ustanovení čl. 36 odst. 4 Listiny³²⁶, přičemž podrobnosti o těchto postupech (omezení opravných prostředků) stanoví zákon. Domnívám se tak, že omezení opravných prostředků je legitimně předvídaným důsledkem plynoucím ze samotné Listiny. V kontextu rozhodovací praxe Ústavního soudu ale *de facto* dochází k popření tohoto omezení. Navíc, pokud by měly obecné soudy vždy možnost zhojit všechny vady působící zásah do základních práv a svobod, a předpokládejme, že by toho v ideální situaci dosáhly, byla by popřena úloha Ústavního soudu jako orgánu ochrany ústavnosti.³²⁷

Ačkoliv se nemohu ztotožnit se závěry Ústavního soudu v plné míře, a to s ohledem na výše uvedené důvody, považuji jeho závěry ohledně problematiky opravných prostředků za přínosné především pro jednotlivce, který se domáhá soudní ochrany, jelikož mu bude ochrana jeho základních práv a svobod poskytnuta dříve, než v řízení před Ústavním soudem. Tento závěr je příznivý jak z hlediska přiměřené délky řízení, tak z hlediska možnosti přístupu k soudu, respektive přístupu k soudu odvolacímu či dovolacímu. Z hlediska právní jistoty je rovněž skutečnost, že Ústavní soud na tomto výkladu i nadále setrvává.³²⁸

3.5 NÁLEŽITOSTI NÁVRHU NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ

Jako poslední oblasti práva na přístup k soudu v rámci této práce bych se ráda věnovala otázce posuzování náležitostí návrhu, jímž se zahajuje řízení před soudem. Uvedenou problematiku považuji za významnou, jelikož deficity práva na přístup k soudu v této oblasti leží výhradně na pomyslných bedrech soudů, které svým hodnocením náležitostí návrhu na zahájení řízení rozhodují o tom, zda bude řízení vůbec zahájeno. V jednotlivých případech se totiž mohou soudy, snad z pocitu zahlcení či s ohledem na

---

³²⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/12 (82/2013 Sb.), bod 36.

³²⁶ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 730.

³²⁷ Ustanovení čl. 83 Ústavy.

³²⁸ Srov. Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14 (40/2014 Sb.), body 17-19.

vidinu rychle vyřízené práce, schylovat k přísnému posuzování splnění zákonných náležitostí návrhu, které může vyústit až v přepjatý formalismus.

3. 5. 1 Právní úprava náležitostí návrhu na zahájení řízení

Obecné náležitosti podání jsou definovány v obou procesních řádech s některými odlišnostmi. SŘS obecně požaduje, aby z každého podání bylo zřejmé „...čeho se týká, kdo jej činí, proti komu směřuje, co navrhuje a musí být podepsáno a datováno“.³²⁹ Ten, kdo podání činí, musí být označen jménem a příjmením a musí uvést adresu pro doručování, přičemž k podání musí být připojeny listiny, kterých se podatel v podání dovolává.³³⁰ Vedle obecných náležitostí podání stanoví SŘS ještě náležitosti zvláštní pro jednotlivé druhy řízení ve správním soudnictví.³³¹

Podání může být učiněno písemně, elektronicky či ústně do protokolu. Jiná forma se připouští v případě, že je úkon do tří dnů potvrzen podáním v písemné podobě či musí být předložen jeho originál, jinak k němu nebude přihlédnuto.³³²

OSŘ jako obecné náležitosti podání vyžaduje označení soudu, kterému je určeno, označení toho, kdo podání činí, čeho se podání týká a co sleduje a rovněž musí být podepsáno a datováno.³³³

Návrh, jímž se zahajuje řízení podle části třetí OSŘ, musí vedle obecných náležitostí splňovat i náležitosti další, stanovené ustanovením § 79 OSŘ.

Forma podání v případě OSŘ může být pouze písemná, přičemž tato zahrnuje listinnou i elektronickou podobu podání, včetně podání učiněného telefaxem.³³⁴ Oproti SŘS jsou požadavky na formu přísnější, což se projevuje v nárocích na podání učiněné elektronicky a prostřednictvím telefaxu. Tato podání nejsou dostačující sama o sobě a musí být do tří dnů doplněna originály či písemnými podáními totožného znění.³³⁵ Podání v elektronické podobě doplněné uznávaným elektronickým podpisem nebo v elektronické podobě podle zákona č. 300/2008 Sb.³³⁶ však doplněna originálem být nemusí³³⁷, což bylo stanoveno zákonem č. 293/2013 Sb.³³⁸, kterým byl novelizován

---

³²⁹ Ustanovení § 37 odst. 3 SŘS.

³³⁰ Ustanovení § 37 odst. 3 SŘS.

³³¹ Srov. např. náležitosti žaloby proti rozhodnutí správního orgánu uvedené v ustanovení § 71 SŘS.

³³² Ustanovení § 37 písm. b) SŘS.

³³³ Ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ.

³³⁴ Ustanovení § 42 odst. 1 OSŘ.

³³⁵ Ustanovení § 42 odst. 2 OSŘ.

³³⁶ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁷ Ustanovení § 42 odst. 3 OSŘ.

OSŘ. Z důvodové zprávy³³⁹ k tomuto zákonu totiž vyplývá, že výslovná výjimka z nutnosti doplnit podání v elektronické podobě byla reakcí na nejednotnou rozhodovací praxi soudů ohledně ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., které vyžadovaly doplnění elektronického podpisu u podání učiněných prostřednictvím datové schránky.

K podáním, která nesplňují požadavky na formu a nebyla ve lhůtě doplněna, soud nepřihlíží.³⁴⁰

Zákonem č. 293/2013 Sb. došlo rovněž ke změně ustanovení § 42 odst. 1 OSŘ³⁴¹, který z uvedeného ustanovení vypustil možnost učinit podání ústní formou.³⁴² Z důvodové zprávy³⁴³ k zákonu vyplývá, že motivem tohoto kroku byl přesun nesporných řízení zakotvených v ustanovení § 42 odst. 1 OSŘ, ve znění účinném do 31. 12. 2013, do nové úpravy v rámci ZŘS, čímž zakotvení ústní formy podání pozbylo smyslu, jelikož bylo stanoveno jen pro nesporná řízení *přesunutá* do ZŘS.

Pokud podání obsahuje chyby nebo není úplné, vyzve předseda senátu usnesením účastníka, aby nedostatky podání doplnil, k čemuž mu stanoví lhůtu. Pokud účastník vady v soudem stanovené lhůtě neodstraní, obecně platí, že soud usnesením podání odmítne, avšak pouze tehdy, pokud i před vady či nedostatky podání nelze v řízení pokračovat. Uvedený postup je v obou procesních řádech obdobný.³⁴⁴

Z uvedeného korektivu³⁴⁵, který přikazuje pokračovat v řízení i přes vady či nedostatky podání, které nebrání jeho postupu, je patrné, že právo na přístup k soudu by nemělo být odepřeno z důvodů čistě formálních. Právní úprava je tedy v tomto smyslu příznivá pro jednotlivce domáhajícího se ochrany jeho práv před soudem. Rozhodující je ovšem přístup samotných soudů při posuzování náležitostí návrhu na zahájení řízení, který však může být v konkrétních případech poněkud přísný.

---

³³⁸ Ustanovení čl. I bod 34 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

³³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. K čl. I bodu 34.

³⁴⁰ Ustanovení § 42 odst. 2 OSŘ.

³⁴¹ Ustanovení čl. I bod 34 zákona č. 293/2013 Sb.

³⁴² Srov. ustanovení § 42 odst. 1 OSŘ ve znění účinném do 31. 12. 2013.

³⁴³ Důvodová zpráva k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. K čl. I bodu 34.

³⁴⁴ Srov. ustanovení § 43 OSŘ a ustanovení § 37 odst. 5 SŘS.

³⁴⁵ Ustanovení § 43 odst. 2 OSŘ a ustanovení § 37 odst. 5 SŘS.

3. 5. 2 Posuzování náležitostí návrhu na zahájení řízení

Jak bylo uvedeno výše, hlavní úlohu při posuzování náležitostí podání, jimiž se zahajuje řízení, mají samotné soudy. Proto se nyní pokusím na vybraných rozhodnutích demonstrovat, k jakým pochybením v jejich postupu při posuzování náležitostí podání dochází, když tato pochybení mohou mít za následek odmítnutí návrhu na zahájení řízení.

V případě, že podání má nedostatky, má soud povinnost vyzvat k jejich odstranění.³⁴⁶ Výzva, která má účastníka na nedostatky či chyby podání upozornit, musí mimo jiné obsahovat poučení o tom, *jak* má být oprava či doplnění podání provedeno.³⁴⁷

Jako vadné označil Nejvyšší soud dvě výzvy Krajského soudu v Brně, kterými tento soud vyzval žalobce k odstranění vad žaloby. V první výzvě soud ve výroku pouze obecně stanovil, že žalobní nárok musí být formulován určitě a srozumitelně ohledně konkretizace práv a věci, jejichž ochranu žalobce požaduje. V odůvodnění tohoto výroku pouze doplnil, že žaloba nemá náležitosti vyžadované ustanovením § 79 OSŘ a vyzval žalobce k nápravě v duchu výroku obsaženého ve výzvě. Druhá výzva byla prakticky totožná s výzvou první, jen obsahovala dovětek o nutnosti uvést žalobní návrh a skutková tvrzení tak, aby byly souladné a logicky navazovaly. Nejvyšší soud konstatoval, že výzvy v rozporu s ustanovením § 43 OSŘ neobsahovaly vysvětlení, proč je petit obsažený v žalobě neurčitý nebo nesrozumitelný. V důsledku uvedeného pochybení nebylo podle Nejvyššího soudu možné žalobu pro neurčitost či nesrozumitelnost petitu odmítnout. K výtce obsažené v druhé výzvě, týkající se rozporu mezi petitem a skutkovými tvrzeními, Nejvyšší soud uvedl, že druhá výzva rovněž trpí vadou, jelikož neuvádí, v čem logický rozpor konkrétně spočívá.³⁴⁸

Z uvedeného rozhodnutí je zřejmé, že výzva sama o sobě nestačí k tomu, aby soud mohl případně z důvodu nedoplnění podání či neodstranění jeho vad toto podání odmítnout. Naopak je nezbytné, aby tato výzva byla konkrétní ohledně nedostatků, které podání má, jinak by požadavek na její vydání pozbýval smyslu. Zvolený přístup Nejvyššího soudu považuji za důležitý nejen z pohledu účastníka, který podání učinil za účelem efektivní realizace práva na soudní ochranu, nýbrž i z pohledu samotného soudu,

³⁴⁶ Ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 37 odst. 5 SŘS.

³⁴⁷ Ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ.

³⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3145/2011.

který má ve věci rozhodnout. Má být přeci v zájmu takového soudu, aby podklady pro jeho rozhodnutí byly kompletní a přesné.

V jiné věci postupoval chybně Městský soud v Praze, který vyzval³⁴⁹ žalobkyni, aby doložila výpis z rejstříků společností, a to ke dni zahájení řízení i k současnosti, a k doplnění dalších náležitostí uvedených ve výzvě. Jelikož žalobkyně doplnila pouze výpis z registru společností z jednoho data, soud její žalobu podle ustanovení § 43 odst. 2 OSŘ odmítl. Postup městského soudu potvrdil i odvolací soud s tím, že žalobkyně ke dni podání žaloby neprokázala, že existovala jako subjekt práva. Nejvyšší soud rozhodnutí obou soudů zrušil, když uvedl, že listiny, které mají prokázat právní subjektivitu účastníka řízení, nejsou náležitostmi žaloby. Procesní postup v ustanovení § 43 OSŘ je vyhrazen za účelem odstranění vad podání, které je nesrozumitelné, neúplné či neurčitě. Nelze jej proto uplatnit v případě, že žalobkyně nepřipojila k žalobě písemné důkazy, jak jí tuto povinnost ukládá ustanovení § 79 odst. 2 OSŘ.³⁵⁰

V uvedeném případě soud vyžaloval listinu prokazující subjektivitu žalobkyně, což nejspíše vycházelo ze skutečnosti, že žalobkyně byla zahraniční právnickou osobou. Rozhodnutí Nejvyššího soudu považují za právně i ústavně korektní, jelikož zamezilo rozšíření podmínek využití institutu odmítnutí podání pro neodstranění jeho vad, když obecné soudy svým přístupem omezily právo žalobkyně na přístup k soudu, jelikož po ní požadovaly splnění podmínek, které zákon nevyžaduje. Výklad Nejvyššího soudu je dle mého názoru rovněž správný, protože respektuje v kontextu ustanovení § 79 odst. 2 OSŘ zásadu projednací, která je typická pro řízení sporné.³⁵¹

K pochybením při posuzování náležitostí podání dochází i před soudy ve správním soudnictví. Příkladem chybného postupu bylo vydání zamítavého rozsudku Krajského soudu v Plzni, který v konkrétní věci nejprve konstatoval, že žaloba je z hlediska svých náležitostí na samé hranici přezkoumatelnosti, ale i přes tento fakt ji projednal. Námitku žalobce, kterou namítal porušení ustanovení § 12 ZA, soud shledal jako nedůvodnou. Další žalobní bod stěžovatele soud nepřezkoumal, jelikož došel k závěru, že uvedený bod je neúplný a nekonkrétní, tudíž ani nesplňuje zákonné požadavky na něj kladené.³⁵² Nejvyšší správní soud se rozhodnutím krajského soudu zabýval v řízení o kasační stížnosti, přičemž jeho postup shledal jako nezákonný.³⁵³

---

³⁴⁹ Ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ.

³⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4213/2010.

³⁵¹ WINTEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 75.

³⁵² Srov. ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) SŘS.

³⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 6 Azs 18/2013 – 37.

Nejvyšší správní soud shledal žalobu neprojednatelnou, jelikož oba žalobní body v ní formulované nesplňovaly náležitosti vyžadované ustanovením § 71 odst. 1 písm. d) SŘS, protože nebyly dostatečně specifikovány. Nejvyšší správní soud uvedl, že v takovém případě měl krajský soud povinnost vyzvat žalobce k odstranění vad podání podle ustanovení § 37 odst. 5 SŘS, což ovšem neučil a žalobu i přes její nedostatky projednal. Nejvyšší správní soud zároveň uvedl, že na žalobní body, které obsahují vady odstranitelné postupem podle ustanovení § 37 odst. 5 SŘS, nedopadá ustanovení § 71 odst. 2 SŘS, které umožňuje ve lhůtě pro samotné podání žaloby tuto žalobu rozšiřovat na dosud nenapadané výroky či ji rozšířit o další žalobní body. K objektivní nemožnosti doplnění žaloby, která neobsahuje žádné žalobní body, ve lhůtě pro její podání³⁵⁴ Nejvyšší správní soud rovněž poznamenal, že v takovém případě nemá soud povinnost vyzvat žalobce k odstranění vad postupem uvedeným v ustanovení § 37 odst. 5 SŘS.³⁵⁵

Interpretaci Nejvyššího správního soudu považuji za správnou z hlediska práva žalobce na přístup k soudu, jelikož mu umožňuje efektivně hájit jeho práva tím, že ukládá soudům povinnost učinit výzvu k odstranění vad či nedostatků žalobních bodů, pokud jsou v žalobě obsaženy, ačkoliv nejsou dostatečně specifikovány. Zároveň však nepřikazuje vydávání těchto výzev v případech, když by žalobce podával blankytní žalobu ve lhůtě pro podání této žaloby, a současně spoléhal na výzvu soudu pro její doplnění, pouze s úmyslem si *de facto* prodloužit zákonnou lhůtu pro její podání.

Splnění náležitostí, které vyžaduje zákon pro jednotlivé druhy podání, jimiž se řízení zahajuje, je rovněž důležité z důvodu, aby soud vůbec mohl rozpoznat, o jaké řízení v dané věci půjde a následně v něm meritorně rozhodnout.

V rozporu se zákonem postupoval například Městský soud v Praze, který zamítl žalobu jako nedůvodnou, jelikož dospěl k závěru, že není splněna jedna z hmotněprávních podmínek pro uznání nezákonného zásahu ve smyslu ustanovení § 82 SŘS. Nejvyšší správní soud toto rozhodnutí zrušil z důvodu vnitřní rozpornosti žaloby, již bylo řízení před městským soudem zahájeno. Žaloba obsahovala nejen rozpor mezi petitem a svým obsahem, nýbrž i samotný petit žaloby byl vnitřně rozporný v tom smyslu, že nebylo jasné, zda se jedná o žalobu proti nečinnosti³⁵⁶ či žalobu na ochranu před nezákonným zásahem³⁵⁷, přičemž oba druhy soudního řízení je nutné rozlišovat.

---

³⁵⁴ Ustanovení § 71 odst. 2 SŘS in fine.

³⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 6 Azs 18/2013 – 37.

³⁵⁶ Ustanovení § 79 a násl. SŘS.

³⁵⁷ Ustanovení § 82 a násl. SŘS.

Městský soud vnitřní rozpor žaloby vůbec nerefletoval a taktéž nevyzval žalobce k odstranění nedostatků v souladu s ustanovením § 37 odst. 5 SŘS. Postup městského soudu tak zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.³⁵⁸

Přístup městského soudu v uvedeném případě by se mohl jevit jako vstřícný, snažící se vyhovět žalobci a umožnit mu realizaci práva na přístup k soudu. Je tomu tak ale pouze na první pohled, jelikož pokud soud neodstranil vnitřní logický rozpor podání, mohl ve svém důsledku rozhodnout o něčem jiném, než čeho se žalobce chtěl domoci, neboť ten nedokázal svůj požadavek správně naformulovat. Tento přístup považuji za špatný a ve svém důsledku zakládající odepření efektivní soudní ochrany práv žalobce, přičemž v něm lze spatřovat i určitou míru svévole rozhodujícího soudu.

Za podstatný problém v otázce posuzování náležitostí podání, jimiž se zahajují řízení, považuji formalismus, k němuž se soudy občas schylují.

Jako formalistický byl ze strany Ústavního soudu shledán postup Nejvyššího soudu, který nepřihlédl³⁵⁹ k dovolání stěžovatele, které bylo soudu doručeno emailem, přičemž tento email byl opatřen uznávaným elektronickým podpisem a text dovolání byl v emailu obsažen jako jeho příloha, sám však bez uznávaného elektronického podpisu. Ústavní soud uvedl, že email včetně přílohy je považován za jeden celek, přičemž uznávaný elektronický podpis *pokrývá* celou zprávu včetně příloh v ní obsažených a je nutné jej chápat tak, že potvrzuje vůli jeho autora odeslat do podatelny soudu dokumenty tvořící přílohu zprávy. Ústavní soud označil postup Nejvyššího soudu za přepjatě formalistický, když zároveň tento postup neměl oporu v zákoně a došlo v jeho důsledku k porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces a soudní ochranu.³⁶⁰

Formalisticky si Nejvyšší soud počínal i případu, v němž zastavil řízení pro nesplnění podmínky spočívající v sepsání dovolání a zastoupení stěžovatele, když stěžovatel tyto nedostatky nedoplnil ve dvouměsíční dovolací lhůtě, která byla počítána ode dne právní moci usnesení, jímž byl stěžovateli ustanoven advokát. K doplnění dovolání učiněnému po uplynutí této lhůty soud nepřihlédl, ačkoliv bylo učinění ve lhůtě, kterou obsahovala výzva okresního soudu, v níž byl stěžovatel vyzván k doplnění náležitostí dovolání. Ústavní soud konstatoval, že nedostatky výkonu soudní moci spočívající v nesprávném poučení o procesních právech nemohou jít k tíži těch, kteří se

³⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 7. 2009, č. j. 7 Aps 2/2009 – 197.

³⁵⁹ Srov. ustanovení § 42 odst. 3 a 5 OSŘ.

³⁶⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. II. ÚS 3042/12.

obrací na soud jako na ochránce svých základních práv.³⁶¹ Nejvyšší soud tudíž odepřel právo na přístup k soudu stěžovateli, který měl legitimní očekávání ohledně projednatelnosti jeho dovolání, pokud jej řádně doplnil ve lhůtě uvedené ve výzvě okresního soudu, ačkoliv okresní soud pochybil, když stěžovateli poskytl lhůtu delší, než dovoluje zákon, ovšem takovou opožděnost nelze přičíst k tíži stěžovatele.³⁶²

Na tomto místě je třeba zmínit, že formalistickému přístupu se v minulosti bohužel nevyhnul ani sám Ústavní soud, za což jej kritizoval i ESLP ve věcech Bulena proti České republice³⁶³ a Kadlec a další proti České republice³⁶⁴. Ústavní soud v uvedených věcech odmítl ústavní stížnosti z důvodu rozporného označení napadených rozhodnutí, která byla v záhlaví a petitu označena špatně a v odůvodnění ústavních stížností správně.³⁶⁵

Jiného pochybení se Ústavní soud dopustil v otázce posuzování přípustnosti ústavní stížnosti v situaci, kdy bylo současně vedle ústavní stížnosti podáno i dovolání. ESLP odsoudil postup Ústavního soudu ve věci Regálová proti České republice.³⁶⁶ Ústavní soud v tomto případě nejprve odmítl ústavní stížnost pro nevyčerpání všech procesních prostředků ochrany práva a současně poučil stěžovatelku o tom, že lhůta pro podání ústavní stížnosti začne běžet od okamžiku doručení rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání, bez ohledu na způsob, jakým tento soud rozhodne, přičemž odkázal na své sdělení č. 32/2003 Sb.³⁶⁷, z něhož uvedené poučení vycházelo.³⁶⁸ Poté, když bylo dovolání odmítnuto Nejvyšším soudem jako nepřijatelné, Ústavní soud odmítl ústavní stížnost pro její opožděnost, přičemž uvedl, že dovolání odmítnuté pro nepřijatelnost nelze považovat za účinný procesní prostředek ochrany práva, který zákon stěžovatelce poskytuje.³⁶⁹ ESLP uvedl, že Ústavní soud uvedeným postupem odepřel stěžovatelce

---

³⁶¹ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3042/11, bod 13.

³⁶² Tamtéž, bod 14.

³⁶³ Rozhodnutí ESLP ze dne 20. 4. 2004 ve věci Bulena proti České republice, stížnost č. 57567/00.

³⁶⁴ Rozhodnutí ESLP ze dne 25. 5. 2004 ve věci Kadlec a další proti České republice, stížnost č. 49478/99.

³⁶⁵ POSPÍŠIL, Ivo. Čl. 36 Právo na spravedlivý proces. In: WAGNEROVÁ a kol., 2012, op. cit., s. 731.

³⁶⁶ Rozsudek ESLP ze dne 3. 7. 2008 ve věci Regálová proti České republice, stížnost č. 40593/05.

³⁶⁷ Sdělení Ústavního soudu č. 32/2003 Sb., o postupu týkajícím se výkladu přípustnosti a lhůty k podání ústavní stížnosti při souběžném podání ústavní stížnosti a mimořádného opravného prostředku s výjimkou obnovy řízení.

³⁶⁸ Rozsudek ESLP ze dne 3. 7. 2008 ve věci Regálová proti České republice, stížnost č. 40593/05, bod 10.

³⁶⁹ Tamtéž, bod 13.

přístup k soudu, když nesprávně aplikoval sdělení č. 32/2003 Sb.³⁷⁰, které je formulováno obecně a mělo samo původně zmírnit restriktivní výklad příslušných ustanovení ZÚS.³⁷¹

Na výše uvedených příkladech lze demonstrovat, že posuzování náležitosti podání, jimiž se zahajují řízení před soudy, je v mnoha ohledech problematické a v praxi soudů dochází k postupům, které často zakládají odepření přístupu k soudu. Takovou praxi je tudíž nutné chápat jako vážný deficit práva na přístup k soudu, který je nutné do budoucna ideálně úplně odstranit.

---

³⁷⁰ Sdělení Ústavního soudu č. 32/2003 Sb., o postupu týkajícím se výkladu přípustnosti a lhůty k podání ústavní stížnosti při souběžném podání ústavní stížnosti a mimořádného opravného prostředku s výjimkou obnovy řízení.

³⁷¹ Rozsudek ESLP ze dne 3. 7. 2008 ve věci Regálová proti České republice, stížnost č. 40593/05, body 32 a 35.

4 SHRNUTÍ DEFICITŮ PRÁVA NA PŘÍSTUP K SOUDU A MOŽNÁ VÝCHODISKA JEJICH ODSTRANĚNÍ

V rámci předchozí kapitoly jsem se pokusila vymezit z mého pohledu zásadní oblasti zákonné úpravy práva na přístup k soudu v České republice a poukázat na jejich nedostatky. Vedle toho jsem v rámci uvedených oblastí přistoupila rovněž ke zmapování rozhodovací praxe soudů, přičemž jsem dospěla k závěru, že právní úprava i soudní praxe některé nedostatky skutečně vykazují. V této kapitole bych proto ráda shrnula z mého pohledu nejzásadnější deficity práva na přístup k soudu a pokusila se alespoň v obecné rovině nastínit jejich možná řešení.

4.1 DEFICITY V OBLASTI LHŮT

V rámci rozboru právní úpravy lhůt jsem se zaměřila především na obecná ustanovení o lhůtách.³⁷² Domnívám se totiž, že tato pravidla jsou nezbytná pro pochopení a počítání jednotlivých lhůt v obou druzích soudních řízení. Při porovnání úprav³⁷³ v obou procesních řádech jsem zjistila, že ačkoliv jsou pravidla pro počítání lhůt podobná, obsahují některé odchylky, spočívající například v rozdílné úpravě možného prominutí zmeškání lhůty³⁷⁴. Tato rozdílnost spočívá jednak v možnosti prominutí lhůty podle její povahy, tedy zda se jedná o lhůtu soudcovskou či zákonnou, ale rovněž podmínky samotného prominutí se rozcházejí v požadavku *vážnosti* omluvitelných důvodů.³⁷⁵ Samotné lhůty, v nichž lze o prominutí zmeškání pořádat, jsou v obou procesních předpisech různě dlouhé, když navíc lhůta v OSŘ je počítána ve dnech³⁷⁶, lhůta v SŘS je počítána v týdnech³⁷⁷.

Ačkoliv se domnívám, že rozdílnost obou úprav je legitimní právě s ohledem na skutečnost, že se jedná o různé druhy obecného soudnictví, v nichž jsou rozhodovány věci různé povahy, domnívám se, že minimálně obecná ustanovení o lhůtách by měla být shodná v obou předpisech. Jednak proto, že oba procesní řády nejsou zcela navzájem izolovány, když sám SŘS skrze ustanovení § 64 SŘS stanovuje subsidiární použití OSŘ,

---

³⁷² Ustanovení § 40 SŘS a ustanovení § 55 - § 58 OSŘ.

³⁷³ Srov. ustanovení § 40 SŘS a ustanovení § 55 - § 58 OSŘ.

³⁷⁴ Srov. ustanovení § 40 odst. 5 SŘS a ustanovení § 58 OSŘ.

³⁷⁵ Ustanovení § 40 odst. 5 SŘS a ustanovení § 58 OSŘ.

³⁷⁶ Ustanovení § 58 odst. 1 OSŘ.

³⁷⁷ Ustanovení § 40 odst. 5 SŘS.

ale rovněž z důvodu, že obecná ustanovení o lhůtách lze chápat jako určitá obecná pravidla pro aplikaci dalších ustanovení, upravujících konkrétní lhůty. Zákony, včetně procesních předpisů, by měly být tvořeny primárně pro jednotlivce – laiky. Z toho důvodu považují minimálně za vhodné, aby alespoň obecná pravidla, jakými jsou ta pro počítání lhůt, byla jednotná v rámci celého právního řádu.

Za ideální bych považovala takovou úpravu, v níž by obecná ustanovení o lhůtách byla shodná, samozřejmě s předpokladem, že jednotlivé konkrétní lhůty by se i nadále lišily svou délkou. Přínosné by dle mého názoru bylo u podobně dlouhých lhůt odstranit jejich počítání rozdílně na dny či na týdny. Tento rozdíl se mi jeví nadbytečný především u zmíněných lhůt, v nichž lze požádat o prominutí zmeškání lhůty.³⁷⁸

Pokud se jedná o samotnou délku konkrétních lhůt, domnívám se, že mimo případů, kdy je lhůta nepřiměřeně krátká, a v kontextu určitých okolností je chápána jako protiústavní³⁷⁹, jsou velkým problémem výjimky ze zákonných lhůt, jako je tomu například v případě řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu³⁸⁰, k němuž existuje celá řada speciálních lhůt pro zvláštní řízení v různých právních předpisech. Ačkoliv je právě s ohledem na různou povahu řízení nutné tyto rozdíly akceptovat, nemělo by dle mého názoru docházet k *řetězení* lhůt, které budou představovat výjimku z výjimky, jak tomu bylo například, v rámci této práce rozebírané, Ústavním soudem zrušené³⁸¹, sedmidenní lhůty zakotvené v ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) ZA, která byla lhůtou speciální ke lhůtě zakotvené v ustanovení § 32 odst. 1 ZA.

Myslím si, že do budoucna by mělo dojít k redukci či minimálně omezení počtu těchto výjimek z výjimek, a případně i k omezení výjimek samotných, právě s ohledem na přehlednost a předvídatelnost právního řádu jako takového.

V závěru podkapitoly věnující se problematice lhůt jsem zaměřila na lhůtu v rámci řízení podle části páté OSŘ³⁸² a na lhůtu pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu³⁸³. Kromě nedostatků spočívajících v občasné nesprávné praxi obecných soudů v obou zmíněných oblastech, považuji za velký deficit především samotný dualismus, který je dán existencí části páté OSŘ a současné úpravy žaloby proti

---

³⁷⁸ Ustanovení § 58 odst. 1 OSŘ stanoví lhůtu patnáctidenní, zatímco ustanovení § 40 odst. 5 SŘS stanoví lhůtu dvoutýdenní.

³⁷⁹ Srov. podmínky stanovené v nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (N 250/55 SbNU 415; 9/2010 Sb.), bod 27.

³⁸⁰ Ustanovení § 65 a násl. SŘS.

³⁸¹ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (N 250/55 SbNU 415; 9/2010 Sb.).

³⁸² Ustanovení § 247 odst. 1 OSŘ.

³⁸³ Ustanovení § 72 odst. 1 SŘS.

rozhodnutí správního orgánu v SŘS. Celá koncepce části páté OSŘ je dle mého názoru problematická, což se odráží například i v otázce lhůty pro podání žaloby³⁸⁴, ohledně jejíž povahy dlouhou dobu nepanovala shoda.³⁸⁵

Domnívám se, že dualismus soudní ochrany proti rozhodnutím správních orgánů sám zakládá ve svých důsledcích neefektivitu soudní ochrany práv, když pro nejasnou hranici mezi oběma úpravami může trvat nezanedbatelný čas jen řízení kompetenčním o sporu³⁸⁶, v němž bude rozhodnuto o příslušném soudu pro danou věc. Tato skutečnost dle mého názoru velmi oslabuje ochranu práv jednotlivce, přičemž proti ní neobstojí například ani argument slibující více opravných prostředků v řízení před civilními soudy, než v řízení před soudy správními. Soudní ochrana základním právům a svobodám musí být poskytnuta bez ohledu na druh soudního řízení.³⁸⁷ Na základě uvedených skutečností se přikláním k odstranění zavedené dualistické koncepce, které by spočívalo ve zrušení části páté OSŘ, a sem spadající věci by byly přezkoumatelné v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu³⁸⁸.

4.2 DEFICITY V OBLASTI SOUDNÍCH POPLATKŮ

V rámci problematiky soudních poplatků jsem se zaměřila především na právní úpravu individuálního osvobození, jelikož naplnění podmínek individuálního osvobození v obou procesních předpisech je předpokladem možného získání právní pomoci.³⁸⁹ Obecně jsou si obě úpravy osvobození, v SŘS i OSŘ, velmi podobné, když jsou konstruovány na principu kombinace podmínky nedostatku prostředků a negativní podmínky spočívající ve vyloučení případů svévolného nebo bezúspěšného uplatňování či bránění práva.³⁹⁰ Osobně se neztotožňuji se současným výslovným rozdělením osvobození na částečné a úplné, když úplné osvobození je vázáno na zvlášť závažné důvody.³⁹¹ Vhodnější by dle mého názoru bylo trvat pouze na naplnění podmínky nedostatku prostředků, jež je doplněna zmíněnou podmínkou negativní, kterou lze chápat jako korektiv účelnosti poskytnutého osvobození. Možnost úplného či částečného

³⁸⁴ Ustanovení § 247 odst. 1 OSŘ.

³⁸⁵ Viz SVOBODA, Karel. K charakteru lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve věci soukromého práva (§ 247 o. s. ř.). *Správní právo* [online]. 2011, roč. 44, č. 3, s. 154-157 [cit. 24. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/5-spravni-pravo-3-11web-svoboda-pdf.aspx>

³⁸⁶ Podle ZRKS.

³⁸⁷ Viz ustanovení čl. 4 Ústavy.

³⁸⁸ Ustanovení § 65 a násl. SŘS.

³⁸⁹ Ustanovení § 35 odst. 8 SŘS a ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ.

³⁹⁰ Ustanovení § 36 odst. 3 SŘS a ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ.

³⁹¹ Ustanovení § 36 odst. 3 SŘS a ustanovení § 138 odst. 1 OSŘ.

osvobození od soudních poplatků by mělo zůstat na úvaze soudů, které zohlední konkrétní okolnosti daného případu. Domnívám se totiž, že samotná skutečnost, že jednotlivec nemá žádné prostředky, je sama o sobě zvláště závažným důvodem pro poskytnutí osvobození, jelikož neosvobození od poplatkové povinnosti takového člověka zbaví možnosti dosažení soudní ochrany jeho práv.

Značné deficity se v otázce osvobozování od soudních poplatků bohužel vyskytují v soudní praxi. Velká část rozhodnutí, která jsem uvedla v této práci, svědčí o tom, že soudy mají tendenci rozšiřovat podmínky pro osvobození od soudních poplatků, v důsledku čehož, i přes naplnění podmínek uvedených v zákoně, konkrétní osoba na osvobození nedosáhne.³⁹² Osobně se domnívám, že v tomto směru je pouze na soudech samých, aby svůj přístup změnil. Obdobně tomu je v případech, v nichž soudy rozdělují do samostatných řízení věci, které jsou ze své podstaty projednatelné společně.³⁹³ Zmíněným neúčelným postupem si soudy paradoxně přidělávají práci.

4.3 DEFICITY V OBLASTI POSKYTOVÁNÍ PRÁVNÍ POMOCI

V oblasti poskytování právní pomoci jsem se zaměřila na problematiku poskytování právní pomoci bezplatné, jejíž přítomnost či nepřítomnost v mnoha případech předurčí úspěch samotného řízení, případně to, zda řízení vůbec bude zahájeno.

Pokud se jedná o možnost získat bezplatnou právní pomoc podle SŘS a OSŘ, považují obě úpravy za nedostačující. Vedle toho, že potencionální žadatel o právní pomoc musí splnit výše uvedené podmínky pro osvobození od soudních poplatků, musí být poskytnutí pomoci nezbytné k ochraně jeho zájmů³⁹⁴. Domnívám se však, že samotné naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků by bylo možné považovat za splnění podmínky nezbytnosti poskytnutí právní pomoci. Rovněž problematická je povinnost poučit³⁹⁵ jednotlivce o možnosti požádat o právní pomoc, která je sice výslovně uvedena v zákoně, nicméně z judikatury, kterou jsem rovněž uvedla v této práci, vyplývá, že není třeba poučovat vždy³⁹⁶. Další otazníky se vznášejí nad absencí postupu, jakým má být osoba zástupce zvolena. Tento fakt považuji za zvláště závažný,

---

³⁹² Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03 (N 125/34 SbNU 281).

³⁹³ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 43/07 (N 149/46 SbNU 481), bod 19.

³⁹⁴ Ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ a ustanovení § 35 odst. 8 SŘS.

³⁹⁵ Ustanovení § 30 odst. 1 OSŘ.

³⁹⁶ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2874/2009 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 22 Cdo 422/2009.

jelikož zástupce vybírá soud, který bude ve věci rozhodovat, čímž může značně ovlivnit průběh řízení i postavení samotného účastníka.

Vedle uvedených problémů poskytování právní pomoci v rámci SŘS a OSŘ je hlavním problémem právní úpravy poskytování právní pomoci její roztržitost. Vedle obou procesních řádů je rovněž zakotvena v ZA a zákoně č. 629/2004 Sb.³⁹⁷ Ideálním řešením by mohlo být vytvoření jediného zákona³⁹⁸, který by upravoval pravidla pro poskytování právní pomoci, která by byla podrobná, zahrnujíc v sobě i úpravu výše uvedených nedostatků, jakými jsou transparentní postup pro zvolení právního zástupce či úprava poskytování právní pomoci před samotným zahájením soudního řízení. Pravidla pro získání právní pomoci, stanovená v tomto zákonu, by současně měla být shodná pro všechny druhy soudního řízení. Důležitým krokem by měla být i celospolečenská osvěta v dané oblasti, která by mohla být realizována za součinnosti státu a nevládních organizací.

4.4 DEFICITY V OBLASTI VĚCNÉHO VYLOUČENÍ SOUDNÍHO PŘEZKUMU

V oblasti výluk jsem se zaměřila jednak na kompetenční výluky a výluky spočívající v omezení opravných prostředků.

V případě kompetenčních výluk jsem se orientovala především na výluky zakotvené v ustanovení § 70 SŘS, přičemž jsem dospěla k závěru, že tyto výluky lze i s ohledem na sjednocující judikaturu Nejvyššího správního soudu zmíněnou v této práci považovat za legitimní.

Za významný deficit v oblasti výluk považuji tvorbu normativních právních aktů, které upravují vztahy v konkrétních věcech a *de facto* nahrazují právní akty individuální, čímž zakládají mimo jiné porušení principu dělby moci ve státě. Pro případy budoucího vyvarování se uvedeného deficitu je nutné spoléhat na odpovědný přístup normotvůrce, eventuálně na následný derogační zásah Ústavního soudu.

---

³⁹⁷ Zákon č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹⁸ Tímto směrem se vydalo například Slovensko - viz SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 327/2005 Z. z., o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z., ve znění pozdějších předpisů.

Omezení opravných prostředků jako nástroj regulace soudního řízení považuji za ústavně konformní zákonem stanovený postup.³⁹⁹ V duchu nálezu⁴⁰⁰ Ústavního soudu navíc v rámci řízení o všech opravných prostředcích musí být poskytnuta ochrana základním právům a svobodám. K tomuto výkladu nemohu mít z hlediska přístupu k soudu žádné výhrady.

4.5 DEFICITY V OBLASTI POSUZOVÁNÍ NÁLEŽITOSTÍ NÁVRHU NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ

Při zpracování podkapitoly věnující se náležitostem podání, jejichž dodržení představuje jednu z podmínek přístupu k soudu, jsem dospěla k závěru, že deficity práva na přístup k soudu v této oblasti tkví především v rozhodovací praxi soudů.

Pochybení soudů, jež zakládají odepření přístupu k soudu, která se mi podařilo identifikovat, jsou různého charakteru. Jeden druh pochybení spočívá ve formalistickém posuzování náležitostí podání, včetně formalistického posuzování náležitostí formy podání. Další druh pochybení představuje postup soudů, který šel nad rámec zákonné úpravy posuzování náležitostí podání, když například vyžadoval náležitost, kterou zákon jako náležitost podání nestanoví.⁴⁰¹ Některá pochybení pak spočívají v postupu soudů, které projednaly obsahově neprojednatelnou žalobu⁴⁰² či žalobu vnitřně rozpornou⁴⁰³.

Deficity spočívající v nesprávné praxi soudů je možné odstranit pouze odpovědným přístupem samotných soudců. Domnívám se, že náležitosti podání stanovené zákonem je třeba vykládat restriktivně. Při jejich posuzování je nutné dbát na zákonnou klauzuli, která jejich doplnění, po učinění výzvy⁴⁰⁴ ze strany soudu, nevyžaduje, pokud i přes jejich nedostatek je možné v řízení pokračovat.⁴⁰⁵ Při formulování výzev je pak třeba dbát na to, co soud skutečně v duchu uvedené zákonné klauzule potřebuje pro účely řízení vědět, a požadavek formulovat konkrétně.

---

³⁹⁹ Ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s ustanovením čl. 36 odst. 4 Listiny.

⁴⁰⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04 (N 114/34 SbNU 187).

⁴⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4213/2010.

⁴⁰² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 6 Azs 18/2013 – 37.

⁴⁰³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 7. 2009, č. j. 7 Aps 2/2009 – 197.

⁴⁰⁴ Ustanovení § 37 odst. 5 SŘS a ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ.

⁴⁰⁵ Srov. ustanovení § 37 odst. 5 SŘS *a contrario* a ustanovení § 43 odst. 2 OSŘ *a contrario*.

5 ZÁVĚR

V rámci této práce jsem se zabývala problematikou práva na přístup k soudu v českém soudnictví, přičemž jsem se snažila odpovědět na otázku, zda stávající právní úprava a soudní praxe českého civilního a správního soudnictví vykazují deficity v oblasti práva na přístup k soudu.

Za účelem zodpovězení uvedené otázky jsem provedla deskripci a kritickou analýzu zákonné úpravy uvedeného práva v oblasti civilního a správního soudnictví. Současně jsem provedla analýzu rozhodovací praxe soudů v této oblasti. Zákonnou úpravu práva na přístup k soudu jsem rozebrala v rámci pěti oblastí - právní úpravy lhůt, soudních poplatků, poskytování právní pomoci, výluk ze soudního přezkumu a náležitostí podání, jimiž se zahajuje řízení před soudem. V rámci zkoumaných oblastí jsem přistoupila taktéž ke srovnání úprav v SŘS a OSŘ. Ve všech uvedených oblastech, které společně utváří předpoklady pro možné zahájení soudního řízení, jsem skutečně ve větší či menší míře narazila na určité nedostatky. Deficity práva na přístup k soudu, které se mi podařilo nalézt, jsem následně shrnula v závěrečné kapitole, v níž jsem se pokusila s ohledem na povahu jednotlivých nedostatků navrhnout jejich možné řešení.

Ačkoliv jsem v rámci zpracování této práce shledala určité nedostatky zkoumané právní úpravy, domnívám se, že zjištěné nedostatky je možné překlenout ústavně konformním výkladem samotných zákonných ustanovení, přičemž tato úloha náleží soudům při rozhodování jednotlivých věcí. Tímto dílčím závěrem se mi současně potvrdila první hypotéza, kterou jsem si stanovila v úvodu práce. Tento závěr se současně nevyklučuje s obsahem některých zkoumaných ustanovení, která však byla již v minulosti zrušena derogačními nálezy Ústavního soudu.⁴⁰⁶ I přes uvedený závěr se domnívám, že právní úprava zkoumaných oblastí je nepřehledná - roztržitá do různých ustanovení. Tato skutečnost je patrná především v OSŘ, což lze přičítat jeho *stáří* a velkému počtu dílčích novelizací.

Významnou část této práce jsem věnovala analýze rozhodovací praxe civilních a správních soudů. Ve většině soudních případů, které jsem v rámci této práce rozebírala, bylo odepření přístupu k soudu zapříčiněno vadným postupem soudů samotných. Tímto druhým dílčím závěrem se mi naopak podařilo vyvrátit druhou stanovenou hypotézu

---

⁴⁰⁶ Srov. např. zmíněný nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009 sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (N 250/55 SbNU 415; 9/2010 Sb.), jímž bylo zrušeno ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) AZ.

z úvodu této práce - soudy v civilním a správním soudnictví interpretují a aplikují zákonnou úpravu práva na přístup k soudu ústavně konformním způsobem. Ačkoliv zjištěná pochybení nejsou obecným pravidlem, nelze je považovat ani za ojedinělá.

Závěrem tak mohu shrnout, že za nejzávažnější deficity práva na přístup k soudu považují ty, jež jsou *utvářeny* v samotné rozhodovací praxi soudů. Vzhledem ke skutečnosti, že soudy jsou dnešní době chápány jako jakási poslední a jediná autorita, je velmi důležité, aby ke svému poslání v podobě výkonu moci soudní přistupovaly vždy odpovědně. Doba je dnes bohužel taková, že lidé se namísto smírného řešení sporů obrací na soudy častěji v domnění, že jedině tak dosáhnou *spravedlnosti*. Možná i v důsledku této skutečnosti se před soudy dostávají případy, které by zde vůbec neměly být, a to právě díky neochotě lidí naslouchat si navzájem a hledat určité kompromisy. Soudy jsou tak v důsledku množství případů zahlceny, což vytváří tlak na samotné soudce, kteří se občas schylují třeba právě k formalistickému posuzování náležitostí podání s vidinou rychlého vyřízení konkrétní věci.

Ať už totiž případné rozhodování ve věci samé dopadne jakkoliv, dostane jednotlivec odpověď na svou otázku, s níž se i přes její nepříznivou povahu časem vyrovná a přijme ji. Bez oné odpovědi však žádné smíření nejspíš očekávat nelze, přičemž odepření přístupu k soudu vede taktéž k prohlubování nedůvěry v právní stát. Jak uvádí Viktor Knapp: „*Jedním ze základních znaků a předpokladů právního státu a zároveň právní jistoty jako jednoho z jeho atributů je takové uspořádání státu, v němž každý, fyzická osoba i osoba právnická, může mít důvěru v právo*“.⁴⁰⁷

Ačkoliv je nepopiratelné, že Listina obsahuje celou širokou škálu základních práv a svobod, které jsou svou povahou substantivní, bez jejich skutečné soudní ochrany by byly pouze jakousi iluzí. Právo na přístup k soudu v kontextu práva na spravedlivý proces je tak dle mého názoru nezbytnou ústavní garancí ochrany ostatních základních práv a svobod, a rovněž představuje esenciální předpoklad jejich respektování. Proto je nutné při výkonu soudní moci vždy mít na paměti smysl a účel práva na přístup k soudu i existence soudní moci samotné.

---

⁴⁰⁷ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 205.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

LITERATURA

1. DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4.
2. HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu.* 1. vyd. Praha: Linde, 2003, 103 s. ISBN 80-86131-37-8.
3. KMEC, Jiří; KOSAŘ, David; KRATOCHVÍL, Jan; BOBEK, Michal. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 1696 s. ISBN 978-80-7400-365-3.
4. KNAPP, Viktor. *Teorie práva.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
5. KOSAŘ, David; MOLEK, Pavel; HONUSKOVÁ, Věra; JURMAN, Miroslav; LUPAČOVÁ, Hana. *Zákon o azylu. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 736 s. ISBN 978-80-7357-476-5.
6. MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému,* 5. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 552 s. ISBN 978-80-210-4474-6.
7. MOLEK, Pavel. *Právo na spravedlivý proces.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 576 s. ISBN 978-80-7357-748-3.
8. SEDLÁČEK, Stanislav. *Soudní kontrola veřejné správy.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 125 s. ISBN 978-80-210-5746-3.
9. SOUČKOVÁ, Marie; LAVICKÝ, Petr; ŠIŠKEOVÁ, Sylva. *Soudní řád správní s judikaturou a souvisejícími předpisy.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 467 s. ISBN 80-7179-314-0.
10. VAN DIJK, P., VAN HOOF, G. J. H. *Theory and Practise of the European Convention on Human Rights.* Second Edition. Deventer: Kluwer Law and Taxation Publishers, 1990, 657 s. ISBN 90-6544-319-3.
11. WAGNEROVÁ, Eliška; ŠIMÍČEK, Vojtěch; LANGÁŠEK, Tomáš; POSPÍŠIL, Ivo a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6.
12. WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní.* 6. vyd. Praha: Linde, 2011, 712 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

JUDIKATURA

Rozhodnutí ESLP

13. Rozsudek ESLP ze dne 21. 2. 1975 ve věci Golder proti Spojenému království, stížnost č. 4451/70. *Hudoc* [online]. HUDOC database [cit. 11. 11. 2013]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57496>
14. Rozsudek ESLP ze dne 29. 4. 1988 ve věci Belilos proti Švýcarsku, stížnost č. 10328/83. *Hudoc* [online]. HUDOC database [cit. 11. 11. 2013]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57434>
15. Rozsudek ESLP ze dne 20. 4. 2004 ve věci Bulena proti České republice, stížnost č. 57567/00. *Hudoc* [online]. HUDOC database [cit. 12. 3. 2014]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-66273>
16. Rozsudek ESLP ze dne 25. 5. 2004 ve věci Kadlec a další proti České republice, stížnost č. 49478/99. *Hudoc* [online]. HUDOC database [cit. 12. 3. 2014]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-66336>
17. Rozsudek ESLP ze dne 3. 7. 2008 ve věci Regálová proti České republice, stížnost č. 40593/05. *Hudoc* [online]. HUDOC database [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-87326>
18. Rozsudek ESLP ze dne 4. 4. 2013 ve věci Julius Kloiber Schlachthof GMBH a další proti Rakousku, stížnosti č. 21565/07, 21572/07, 21575/07 a 21580/07. *Hudoc* [online]. HUDOC database [cit. 11. 11. 2013]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-118045>

Rozhodnutí Ústavního soudu

19. Nález Ústavního soudu ze dne 3. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 13/98 (N 98/12 SbNU 45). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-13-98>
20. Nález Ústavního soudu ze dne 3. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 8/99 (N 153/16 SbNU 135; 291/1999 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-8-99>
21. Nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99 (N 10/17 SbNU 83). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-238-99>
22. Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. IV. ÚS 393/2000 (N 76/22 SbNU 151). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-393-2000>

23. Nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2001, sp. zn. I. ÚS 396/01 (N 194/24 SbNU 457). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-396-01>
24. Nález Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2003, sp. zn. III. ÚS 715/02 (N 72/30 SbNU 189). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-715-02>
25. Nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04 (N 114/34 SbNU 187). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-55-04>
26. Nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. IV. ÚS 289/03 (N 125/34 SbNU 281). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-289-03>
27. Nález Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04 (N 130/37 SbNU 641; 327/2005 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 2. 3. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-04>
28. Nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 6/05 (N 226/39 SbNU 389; 531/2005 Sb.). In: *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 7. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-6-05>
29. Nález Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 664/03 (N 56/40 SbNU 547). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 12. 2. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-664-03>
30. Nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. II. ÚS 300/06 (N 143/42 SbNU 153). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-300-06>
31. Nález Ústavního soudu ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 43/07 (N 149/46 SbNU 481). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 12. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-43-07_1
32. Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (N 193/47 SbNU 539). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-2-07_1
33. Nález Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2008, sp. zn. I. ÚS 1238/08 (N 131/50 SbNU 149). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 12. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1238-08_1
34. Nález Ústavního soudu ze dne 2. 10. 2008, sp. zn. II. ÚS 1619/08 (N 161/51 SbNU 13). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-1619-08_1

35. Nález Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2856/08 (N 20/52 SbNU 197). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-2856-08_1
36. Nález Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/08 (N 56/52 SbNU 555; 124/2009 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 2. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-24-08_1
37. Nález Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2009, sp. zn. IV. ÚS 380/09 (N 213/55 SbNU 9). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 5. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-380-09_1
38. Nález Ústavního soudu ze dne 15. 10. 2009, sp. zn. I. ÚS 218/09 (N 216/55 SbNU 33). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-218-09_1
39. Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009 sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (N 250/55 SbNU 415; 9/2010 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 18. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-17-09_1
40. Nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2010, sp. zn. I. ÚS 2381/10 (N 241/59 SbNU 459). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 12. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-2381-10_3
41. Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2011, sp. zn. IV. ÚS 121/11 (N 96/61 SbNU 489). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-121-11_1
42. Nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 46/10 (N 102/61 SbNU 537; 177/2011 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 28. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-46-10_1
43. Nález Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 17/10 (N 123/61 SbNU 767; 232/2011 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 11. 2013]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-17-10_2
44. Nález Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. I. ÚS 2427/11 (N 33/64 SbNU 349). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-2427-11_1
45. Nález Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3042/11. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-3042-11_1
46. Nález Ústavního soudu ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/12 (82/2013 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 5. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-15-12_1

47. Nález Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3543/12. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-3543-12_1
48. Nález Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. II. ÚS 3042/12. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-3042-12_1
49. Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96 (ST 1/9 SbNU 471). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 18. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=St-1-96_1
50. Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14 (40/2014 Sb.). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 18. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=St-38-14_1
51. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 7. 2002 sp. zn. IV. ÚS 174/02 (U 20/27 SbNU 257). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 12. 11. 2013]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-174-02>
52. Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2004 sp. zn. I. ÚS 290/04 (U 34/33 SbNU 539). *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 12. 11. 2013]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-290-04>
53. Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 605/08. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 11. 2013]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-605-08_1
54. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 10. 2009, sp. zn. III. ÚS 473/09. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-473-09_1
55. Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2012, sp. zn. II. ÚS 828/08. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 11. 2013]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-828-08_1
56. Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2012, sp. zn. II. ÚS 1763/12. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-1763-12_1
57. Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 2719/13. *NALUS* [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-2719-13_1

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

58. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 30 Cdo 940/2004. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z:

http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/D6FD99972A694323C1257A4E0065D64E?openDocument&Highlight=0,

59. Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. Cpjn 201/2011. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 7. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/680811ECD2B659CF C1257A4E006A70F6?openDocument&Highlight=0,
60. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2006, sp. zn. 22 Cdo 2249/2005. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/F04773EFD5A30C9 BC1257A4E006795F7?openDocument&Highlight=0,
61. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 22 Cdo 422/2009. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/790A643D90A28438 C1257A4E0065FCC1?openDocument&Highlight=0,
62. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2874/2009. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/7943B8D633F24A64 C1257A4E006A5FF8?openDocument&Highlight=0,
63. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4213/2010. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/0D43A303F0E6063E C1257A4E00650AB7?openDocument&Highlight=0,
64. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3145/2011. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nsooud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/C1EDA4E278845A9 BC1257A4E0069618E?openDocument&Highlight=0,

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

65. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2008, č. j. 3 As 64/2007 – 62. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2007/0064_3As_0700062A_preved_eno.pdf
66. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2008, č. j. 5 As 42/2008 – 42. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2008/0042_5As_0800042A_preved_eno.pdf

67. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2009, č. j. 4 Ads 188/2008 – 53. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 8. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2008/0188_4Ads_0800053A_prevedeno.pdf
68. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 7. 2009, č. j. 7 Aps 2/2009 – 197. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 18. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2009/0002_7Aps_0900197A_prevedeno.pdf
69. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2009, č. j. 2 Afs 186/2006 – 54. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2006/0186_2Afs_0600054A_prevedeno.pdf
70. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2009, č. j. 4 Ads 39/2008 – 83. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 8. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2008/0039_4Ads_0800083A_prevedeno.pdf
71. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2009, č. j. 7 As 69/2008 – 47. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2008/0069_7As_0800047A_prevedeno.pdf
72. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 – 141. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2008/0024_7Azs_0800141A_prevedeno.pdf
73. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 6 Ads 133/2009 – 78. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2009/0133_6Ads_0900078A_prevedeno.pdf
74. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 Afs 63/2010 – 65. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 8. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0063_7Afs_1000_d03cd38a_fbdd_4d02_ade7d95301dae7d2_prevedeno.pdf

75. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2011, č. j. 3 Ads 149/2010 – 126. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0149_3Ads_100_20110309033_829_prevedeno.pdf
76. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2011, č. j. 1 As 36/2011 – 79. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0036_1As_110_20110617091_403_prevedeno.pdf
77. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2011, č. j. 8 As 31/2011 – 88. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 8. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0031_8As_110_20110718083_118_prevedeno.pdf
78. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 1 As 51/2011 – 135. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0051_1As_110_20110726073_920_prevedeno.pdf
79. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 Ans 2/2011 – 103. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 7. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0002_1Ans_110_20110826070_830_prevedeno.pdf
80. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2011, č. j. 6 Ads 130/2011 – 30. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0130_6Ads_11_201112050430_53_prevedeno.pdf
81. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0022_8As_1000_c5c85b0c_f_b3d_4a94_9ee5_0e8e468add27_prevedeno.pdf
82. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2012, č. j. 2 As 54/2011 – 63. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0054_2As_110_20120504082_503_prevedeno.pdf

83. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2012, č. j. 7 As 69/2012 – 20. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2012/0069_7As_120_20120608023_532_prevedeno.pdf
84. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2012, č. j. 6 Ads 10/2012 – 41. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2012/0010_6Ads_12_201206180432_13_prevedeno.pdf
85. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2012, č. j. 6 Ads 51/2012 – 30. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 8. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2012/0051_6Ads_12_201207261000_12_prevedeno.pdf
86. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2012, č. j. 3 Ads 18/2012 – 45. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2012/0018_3Ads_120_20121205044_719_prevedeno.pdf
87. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2012, č. j. 4 Ads 112/2012 – 28. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2012/0112_4Ads_1200_2012122013_4951_prevedeno.pdf
88. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 – 34. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2012/0092_3As_120_20130111131_334_prevedeno.pdf
89. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2013, č. j. 8 As 8/2011 – 66. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0008_8As_1100066A_prevedeno.pdf
90. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2013, č. j. 4 Ads 134/2012 – 50. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 27. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2012/0134_4Ads_120_20131023090_611_prevedeno.pdf

91. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 6 Azs 18/2013 – 37. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 18. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0018_6Azs_13_201311181658_18_prevedeno.pdf
92. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, č. j. 6 As 46/2013 – 28. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0046_6As_13_201311011642_40_prevedeno.pdf
93. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2013, č. j. 4 Ads 66/2013 – 23. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 28. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0066_4Ads_130_20131119131_800_prevedeno.pdf
94. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2014, č. j. 1 As 104/2013 – 36. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0104_1As_13_201402041011_48_prevedeno.pdf
95. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 42. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2002/0025_6A_0200042A_prevedeno.pdf
96. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005 – 86. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2005/0047_8As_0500086A_prevedeno.pdf
97. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2009, č. j. 1 As 89/2008 – 80. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2008/0089_1As_0800080A_prevedeno.pdf

Ostatní rozhodnutí

98. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 1 Co 96/2013. *Evidence rozhodnutí vrchních a krajských soudů* [online]. Vyhledávání judikátů VKS [cit. 12. 2. 2014]. Dostupné z:

http://www.n soud.cz/JudikaturaNS_new/judikatura_vks.nsf/WebSearch/5E2EFD162BDADC2AC1257C5F003DA879?openDocument

99. Usnesení zvláštního senátu ze dne 5. 3. 2012, č. j. Konf 53/2011 – 25. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 – 2010 [cit. 7. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0053_0Konf110_20120404010301_prevedeno.pdf

ČESKÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

100. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 18. 3. 2014].
101. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 18. 3. 2014].
102. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 12. 11. 2013].
103. Zákon č. 94/1963, o rodině, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 10. 2. 2014].
104. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 18. 3. 2014].
105. Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 9. 2. 2014].
106. Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 73/2011 Sb. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 28. 2. 2014].
107. Zákon č. 114/1992 Sb., z o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 2. 2014].
108. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 12. 11. 2013].

109. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 12. 11. 2013].
110. Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 118/2004 Sb. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 2. 3. 2014].
111. Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 2. 2014].
112. Zákon č. 85/1996, o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 18. 3. 2014].
113. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 20. 2. 2014].
114. Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 3. 2014].
115. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 10. 2. 2014].
116. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 18. 3. 2014].
117. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 2. 2014].
118. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 28. 2. 2014].
119. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 20. 2. 2014].
120. Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve

- znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 2. 2014].
121. Zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 7. 2. 2014].
  122. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 18. 3. 2014].
  123. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 12. 11. 2013].
  124. Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 2. 2014].
  125. Zákon 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 27. 2. 2014].
  126. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 2. 2014].
  127. Zákon č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 13. 2. 2014].
  128. Zákon č. 544/2005 Sb. o výstavbě vzletové a přistávací dráhy 06R - 24L letiště Praha Ruzyně. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 2. 3. 2014].
  129. zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 3. 2014].
  130. Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 10. 3. 2014].
  131. Zákon č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 10. 2. 2014].

132. Zákon č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 13. 2. 2014].
133. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 5. 2. 2014].
134. Zákon č. 292/2013, o zvláštních řízeních soudních. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 12. 11. 2013].
135. Zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 10. 3. 2014].

MEZINÁRODNÍ DOKUMENTY

136. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte, ve znění sdělení č. 41/2010 Sb. m. s. a č. 74/2013 Sb. m. s. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 11. 11. 2013].
137. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, ve znění sdělení č. 41/1996 Sb., č. 243/1998 Sb., č. 114/2004 Sb. m. s. a č. 48/2010 Sb. m. s. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 11. 11. 2013].
138. Všeobecná deklaráce lidských práv. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 11. 11. 2013].
139. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 11. 11. 2013].

PRÁVO EVROPSKÉ UNIE

140. Listina základních práv Evropské unie (2007/C 303/1). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 11. 11. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/32007X1214/htm/C2007303CS.01000101.htm>
141. Vysvětlení k Listině základních práv (2007/C 303/02). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 11. 11. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:303:0017:0035:CS:PDF>

ZAHRAŇIČNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY

142. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 327/2005 Z. z., o poskytování právné pomoci osobám v materiální nouzi a o změně a doplnění zákona č. 586/2003 Z. z. o advokacii a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) v znění neskorších předpisů v znění zákona č. 8/2005 Z. z., ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 17. 3. 2014].

INTERNETOVÉ ZDROJE

143. SVOBODA, Karel. K charakteru lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve věci soukromého práva (§ 247 o. s. ř.). *Správní právo* [online]. 2011, roč. 44, č. 3, s. 154–157 [cit. 24. 3. 2014]. ISSN 0139-6005. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/5-spravni-pravo-3-11web-svoboda-pdf.aspx>
144. ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. Denegatio iustitiae aneb Zamyšlení nad nejnepřávanějšími rozsudky. *Dny práva 2011 – Days of Law 2011* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 279–285 [cit. 10. 11. 2013]. ISBN 978-80-210-5910-8. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny-prava-2011/files/sbornik/ustavko.pdf>

ODBORNÉ ČLÁNKY

145. LAVICKÝ, Petr. Problémy vymezení pravomoci civilních a správních soudů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 3. 2014].

OSTATNÍ ZDROJE

146. Důvodová zpráva k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 10. 3. 2014].
147. Důvodová zpráva k zákonu č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 15. 2. 2014].
148. Sdělení Ústavního soudu č. 32/2003 Sb., o postupu týkajícím se výkladu přípustnosti a lhůty k podání ústavní stížnosti při souběžném podání ústavní stížnosti a mimořádného opravného prostředku s výjimkou obnovy řízení. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS consulting [cit. 17. 3. 2014].

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Materiál byl připraven v rámci projektu „Dlouhodobé partnerství výzkumu, praxe a výuky práva“ (reg. č. CZ.1.07/2.4.00/17.0044).